

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΡΑΣΧΗΣ

Το 2023 σημείο αναφοράς για τουρισμό

Το 2023 είναι μια θετική χρονιά για τον τουρισμό, που ξεπερνώντας το 2019 σε αφίξεις και έσοδα θα αποτελέσει το νέο σημείο αναφοράς για τις μελλοντικές εξελίξεις, τόνισε ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) Γιάννης Παράσχης μιλώντας στο Συμβούλιο Προέδρων Ενώσεων της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων. **Σελ. 14**

ΚΡΙΣΤΙΝ ΛΑΓΚΑΡΝΤ

Δεν θα μειωθούν τα επιτόκια

Η ΕΚΤ δεν πρόκειται να μειώσει τα επιτόκια το επόμενο εξάμηνο, διέηλνε η Κριστίν Λαγκάρντ, «παγώνοντας» τις όποιες προσδοκίες είχαν καλλιεργηθεί το προηγούμενο διάστημα για ενδεχόμενη μείωση. Μιλώντας σε συνέδριο των Financial Times, η πρόεδρος της ΕΚΤ σημείωσε ότι οι περικοπές των επιτοκίων δεν θα ξεκινήσουν «για τα επόμενα δύο τρίμηνα». **Σελ. 12**

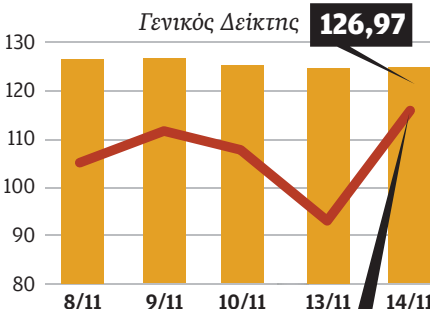

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΤΕΠ ΓΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Χρηματοδότηση μεγάλων έργων

Αντιληπμυρικά έργα, συντήρηση σχολείων και η διαχείριση α-πορριμμάτων σε νοσοκομεία σε συνδυασμό με την ενεργειακή α-ναβάθμισή τους είναι στα άμεσα χρηματοδοτικά σχέδια της Ευρω-παϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕΠ) για την Ελλάδα, αποκαλύπτει ο πρόεδρος της Βέρνερ Χόγιερ. Η χρηματοδότηση της τρά-πεζας στην Ελλάδα έφτασε το 2022 στα 2,4 δισ. ευρώ. **Σελ. 18**

Δείκτης & Ογκος του ΧΑ

ΣΠΑΝΙΕΣ ΓΑΙΕΣ

Θησαυρός 37 δισ. δολ. σε παλιό ανθρακωρυχείο

Ενα παλιό ανθρακωρυχείο στο αραιο-κατοικημένο Ουαϊόμινγκ των ΗΠΑ μπορεί να αποδειχθεί η πρώτη νέα πη-γή για σπάνιες γαίες, στη χώρα. Ανήκει στον πρώην τραπεζίτη Ράνταλ Ατκινς, ο οποίος ξόδεψε περί τα 2 εκατ. δολ. για να το αγοράσει πριν από δώδεκα χρόνια. Μελέτες δείχνουν ότι στο υπέ-δαφος του ενδέχεται να κρύβεται θη-σαυρός αξίας 37 δισ. δολ. **Σελ. 11**

ΜΕΣΑ ΣΕ 8 ΜΗΝΕΣ

Οι Έλληνες πόνταραν 22,7 δισ. στον τζόγο

Το ποσό των 22,7 δισ. ευρώ πόνταραν οι Έλληνες παίκτες σε διαδικτυακό τζόγο, επίγεια καζίνο, λαχεία και ιπ-πόδρομο στο οκτάμηνο του 2023. Τα πονταρίσματα είναι αυξημένα κατά 28% σε σχέση με πέρυσι και όλα δεί-χνουν ότι η χρονιά θα κλείσει κατα-γράφοντας νέο ρεκόρ. Στη διάρκεια του 2022 η συνολική αξία των ποντα-ρισμάτων έφτασε στα 29,2 δισ. **Σελ. 17**

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Μειώνουν τις πτήσεις προς τη Μέση Ανατολή

Αρκετές αεροπορικές εταιρείες στα-μάτησαν τις πτήσεις προς τη Μέση Α-νατολή και άλλες τις μειώνουν. Η σύ-γκρουση Ισραήλ - Χαμάς τις αναγκά-ζει να αναζητήσουν εναλλακτικές διαδρομές, με αποτέλεσμα αρκετές πτήσεις να διαρκούν πλέον περισσό-τερο, κάτι που αυξάνει σημαντικά το λειτουργικό κόστος των αεροπορικών και βέβαια των εισιτηρίων. **Σελ. 13**

5 291296 000378

Νέο πλήγμα στην εικόνα της Κύπρου

Το ICIJ εμπλέκει κυπριακές εταιρείες ότι παρά την επιβολή κυρώσεων βοήθησαν Ρώσους ολιγάρχες

Νέο κτύπημα δέχθηκε το όνομα της Κύπρου από ρεπορτάζ του Κονσόρτιου των δημοσιογράφων του ICIJ. Το ρε-πορτάζ επικεντρώνεται στις κυρώσεις που έχουν επιβληθεί σε Ρώσους ολι-γάρχες και αναφέρεται σε εταιρείες οι

οποίες βοήθησαν στην παράκαμψη τους. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στην έρευνα «Cyprus Confidential» εί-ναι γνωστά από το παρελθόν, ωστόσο δεν θα πρέπει να υποβαθμιστούν. Ε-κείνο που θα πρέπει να κρατήσουμε

είναι πως, η εικόνα της Κύπρου σίγουρα δεν έχει καθαρίσει παρόλες τις προ-σπάθειες που έχουν γίνει την τελευταία 10ετία και το κακό όνομα θα είναι μια «μελανιά» που όπως φαίνεται θα ακο-λουθεί την Κύπρο αν δεν ληφθούν προ-

σθετα και αποτελεσματικά μέτρα. Στο ρεπορτάζ του Κονσόρτιου των δη-μοσιογράφων του ICIJ κύριος πρωτα-γωνιστής είναι η PwC Κύπρου, με τα δημοσιεύματα να την αφήνουν εκτε-θειμένη. Στο ρεπορτάζ των δημοσιο-

γράφων του ICIJ δεν γίνονται αναφορές σε νέα πολιτικά πρόσωπα. **Σελ. 4**

ΑΡΘΡΟ

Το μουσκεμένο πυροτέκνημα
Του Μιχάλη Περαϊάν

Πολύ ακριβό αποδεικνύεται το «διαζύγιο» Δύσης - Κίνας

Το κόστος από ένα διαζύγιο των ΗΠΑ και της Ε.Ε., από τον οικο-νομικό γίγαντα της Ασίας, γίνε-ται ήδη αισθητό. Το ΔΝΤ εκτιμά πως αν προχωρήσει περαιτέρω η αποσύνδεση της αμερικανικής οικονομίας και γενικότερα των δυτικών οικονομιών από την Κίνα, το τίμημα για την παγκό-σμια οικονομία θα φτάσει σε μια μείωση του παγκόσμιου ΑΕΠ κατά 7%. **Σελ. 10**

Συνεχίζεται η άνοδος τιμών τροφίμων στην Ελλάδα

Στη διάρκεια του Σεπτεμβρίου κα-τεγράφησαν αυξήσεις στις τιμές των 46 από τα 60 είδη διατροφής που βρίσκονται στο «καλάθι» της ΕΛΣΤΑΤ, στην Ελλάδα, κάτι που δείχνει ότι η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού –και ειδικά του πληθωρισμού των τροφίμων– αργεί ακόμη. Οι ανατιμήσεις που έγιναν κυμαίνονται από 0,03% στα αλλαντικά έως 14,05% στο ελαιόλαδο. **Σελ. 14**

VIP υπηρεσίες για μεγάλα βαλάντια

Κρατήσεις στα καλύτερα εστιατόρια της Αθήνας, ραντεβού με ενδυματολόγο για επίσκεψη και ψώνια σε μερικές από τις καλύτερες μπουτίκ και, βέβαια, κρατήσεις σε νυχτερινά κέντρα. Πρόκειται για τον θαυμαστό καινούργιο κόσμο των VIP services που έχει αναπτυ-χθεί εδώ και καιρό στις μεγάλες μητροπόλεις της Δύσης και τα τελευταία λίγα χρόνια έχει φτάσει στην Ελλάδα μαζί με τον υψηλό επι-πέδου τουρισμό. **Σελ. 16**

«Ξεπουλούν» και αναληθείς πληροφορίες στις εκπτώσεις

Πρόστιμα 180.000 σε 8 μήνες

Αθέμιτες πρακτικές εφαρμόζουν επι-χειρήσεις την περίοδο των εκπτώσεων. Το θέμα συζητήθηκε σε συνεδρία της Επιτροπής Εμπορίου της Βουλής, με αφορμή την Black Friday. Ορισμένοι «ξεπουλούν» και αναληθείς πληρο-φορίες για τις τιμές των προϊόντων. Καθημερινά τα παράπονα των κατα-ναλωτών. Πρόστιμα 180 χιλιάδων ευρώ επιβλήθηκαν μέχρι τον Οκτώ-βριο. **Σελ. 5**

Οι Βρετανοί έρχονται και τον χειμώνα

Ο στόχος για τουρισμό ολόχρονα

Η δημιουργία των προϋποθέσεων για επέκταση της τουριστικής περιόδου και γενικότερα για τουρισμό όλο τον χρόνο, ήταν από τους βασικούς στό-χους που είχαν τεθεί σε σχέση με την τουριστική έκθεση Λονδίνου, το World Travel Market. Και σύμφωνα με τον υφυπ. Τουρισμού έχουν επιτευχθεί. Για τον χειμώνα αναμένεται αύξηση 20-30% από το Ην. Βασίλειο. **Σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Η διαφύλαξη της χρηματοοικονομικής σταθερότητας

Στα σημερινά επίπεδα, τα επιτόκια στην Ευρωζώνη είναι «κατάλληλα» για να επαναφέρουν τον πληθωρισμό στον στόχο του 2%. Ήδη οι πρώτες ενδείξεις είναι θετικές και, χωρίς σημαντικές διαφοροποιήσεις στα μακροοικονομικά δεδομένα, το 2% εκτιμάται πως θα ε-πιτευχθεί το 2025. Βέβαια, αυτό που προβληματίζει είναι ο χρόνος που προ-υπολογίζεται αν κανείς αναλογιστεί ότι τον Οκτώβριο του 2023 ο πληθω-ρισμός ήταν στο 2,9%. Προφανώς, μας προετοιμάζουν για μια αργή διαδικασία με αρκετά σκαμπανεβάσματα, χωρίς να αποκλείονται πωσγουρίσματα.

Με τον πληθωρισμό σε πορεία α-ποκλιμάκωσης, η ΕΚΤ μπορεί να νιώθει ικανοποιημένη γιατί έστω και αργά κατάφερε να βάλει το πρόβλημα στις ράγες και να το αντιμετωπίσει. Η δεύ-τερη μεγάλη πρόκληση για την Φρανκ-

φούρτη είναι προφανώς η χρηματο-οικονομική σταθερότητα. Είναι άλ-λωστε καλά γνωστό ότι σε περιβάλλον ψηλών επιτοκίων η χρηματοοικονο-μική σταθερότητα παρουσιάζει ρωγμές και απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή. Ήδη σε σχετική έκθεση της ΕΚΤ το-νίζεται με έμφαση ότι η χρηματοοι-κονομική σταθερότητα βρίσκεται σε λεπτή ισορροπία, ως αποτέλεσμα της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής που εφαρμόστηκε όλο αυτό το διά-στημα.

Η διατήρηση των επιτοκίων στα ψηλά –για μεγάλο χρονικό διάστημα– γρήγορα μετατράπηκε από εξαγγελία των κεντρικών τραπεζιών σε αφήγημα των επενδυτών ομολόγων οι οποίο «ε-πέβαλαν» αυξήσεις των αποδόσεων στους τίτλους σταθερού εισοδήματος. Ανάμεσα στις αιτίες που προκάλεσαν

την άνοδο των αποδόσεων είναι και η κρίση στη Μέση Ανατολή, αλλά αυτό μάλλον ως αφορμή θα πρέπει να ιδωθεί παρά ως η αιτία. Η κατάσταση, πάντως, όπως έχει διαμορφωθεί, ενισχύει την αβεβαιότητα.

Ο κίνδυνος στις αγορές έχει σημα-ντικά αυξηθεί από τον προηγούμενο Αύγουστο, όταν φάνηκε πως η νομι-σματική πολιτική αρχίζει να σταθε-ροποιείται και οι προοπτικές της οι-κονομικής δραστηριότητας παραμέ-νουν στάσιμες. Όσον αφορά στις τρά-πεζες, η κατάσταση όπως διαμορφώ-νεται έχει να κάνει με τις τιμές των ο-μολόγων και των ακινήτων που βρι-σκονται στους ισολογισμούς τους. Για τα ομόλογα, το πρόβλημα είναι πιο συγκεκριμένο καθώς η αύξηση των αποδόσεων έχει ρίξει τις τιμές με α-ποτέλεσμα ομόλογα που αγοράστηκαν

σε ψηλότερες τιμές σήμερα να κατα-γράφουν ζημιές. Σε κάθε περίπτωση, το πρόβλημα δεν είναι πειστικό αφού οι τράπεζες καταφέρνουν να ξεπερνούν τις διακυμάνσεις στις τιμές και να μην εμφανίζουν τις ζημιές κατηγοριοποι-ώντας τα συγκεκριμένα ομόλογα στην κατηγορία διακράτησης μέχρι την λή-ξη, πράγμα που τους επιτρέπει να τα αποτιμούν σε τιμές κτήσης. Η κατά-σταση όμως δεν είναι στατική και οι ανησυχίες εστιάζονται στο γεγονός ότι αν ο πληθωρισμός επιφυλάξει δυ-σάρεστες εκπλήξεις ή αν η οικονομική δραστηριότητα εμφανίσει χειροτέ-ρευση, τότε οι αποδόσεις των ομολό-γων θα ανέβουν περαιτέρω προκαλ-ώντας μεγαλύτερο πρόβλημα.

Στο μέτωπο των επιχειρήσεων τώρα, έχουμε χειροτέρευση στην ικανότητα εξυπηρέτησης των τόκων από όσες

επιχειρήσεις συσσωρεύσαν στο πα-ρελθόν μεγάλα δανειακά ανοίγματα, κάτι που στην Κύπρο συμβαίνει σε μεγάλο βαθμό. Η πίεση στα εισοδήματα σε συνδυασμό με την αύξηση στα ε-πιτόκια χειροτερεύει τους δείκτες κά-λυψης τόκων αρκετών επιχειρήσεων, προκαλώντας προβληματισμό.

Έχοντας δρομολογήσει την πορεία του πληθωρισμού σε σημαντικό βαθμό, η ΕΚΤ καλείται να προσπληωθεί στην χρηματοοικονομική σταθερότητά η οποία περνά μέσα από την διατήρηση των κεφαλαιακών «μαξιλαριών» που χτίστηκαν τα προηγούμενα χρόνια και την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που προνοεί η Βασιλεία III. Η τραπεζική ένωση ως ο απόλυτος στόχος θα α-παίτησε πολιτική απόφαση, κάτι που όμως σήμερα δεν υπάρχουν συνθήκες για να ληφθεί.

Έχεις κάρτα της
Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις άμεση επιστροφή
χρημάτων!

Κατέβασε το Myle Rewards app τώρα!

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

ΣΧΟΛΙΟ / Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το Κυπριακό και το ΘΥΜΕΛΗ

Απ' ό,τι φαίνεται δύο είναι τα πιο δυσειπίτα προβλήματα της Κύπρου, το Κυπριακό και το Σχέδιο Θυμέλη, το σχέδιο που αφορά στην ανάπτυξη της θεατρικής τέχνης στη χώρα. Κάθε νέα τροποποίηση του Θυμέλη βρίσκει σφοδρές αντιδράσεις, από τα θέατρα, τις θεατρικές ομάδες, ανεξάρτητους καλλιτέχνες, και πάει λέγοντας.

Σίγουρα το «εμφυλιοπολεμικό» κλίμα που έχει δημιουργηθεί στον χώρο του θεάτρου δεν βοηθάει τα πράγματα να οδηγηθούν σε έναν συναινετικό δρόμο, στον οποίο θα πορευτεί εν ειρήνη το κυπριακό θέατρο, με το υφυπουργείο Πολιτισμού να αποτελεί το δίκτυο ασφαλείας του. Τα χρήματα είναι αυτά που είναι, με το ποσό να είναι αυξημένο για το 2024, και θα πρέπει να βρεθεί ο μαγικός τρόπος αυτά να διανεμηθούν δίκαια σε θέατρα με μόνη πηγή, που έχουν συγκροτήσει την Ομοσπονδία Θεατρικών Φορέων (Σατιρικό, Θέατρο Ένα, ΕΘΑΛ, Θέατρο Σκάλα, Θέατρο Διώνυσος, Θέατρο Ανεμόνα), τις επαγγελματικές θεατρικές ομάδες (νεοσύστατες και μη) και τις επαγγελματικές άτυπες θεατρικές ομάδες.

Αυτή η μοιρασιά είναι διαχρονικά ένα κομμάτι που κανείς φορέας, ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου παλαιότερα και σήμερα το υφυπουργείο Πολιτισμού, δεν έχει καταφέρει να το λύσει, και να είναι με κάποιον τρόπο όλοι ευχαριστημένοι. Είναι επίσης βέβαιο πως το πρόβλημα δεν θα το λύσει η μία λειτουργός του υφυπουργείου Πολιτισμού.

Αγκάθι μεγάλο τα ανελαστικά έξοδα των μεγάλων θεατρικών φορέων, τα οποία τα αναγκάζουν να ζητάνε χρήματα προκειμένου να καλυφθούν έξοδα και χρέη που έχουν συσσωρευθεί και δυσκολεύουν κατά πολύ τη λειτουργία τους, για τα οποία το κράτος δίνει το ποσό των 20.000 ευρώ, εκτός της επιχορήγησης του σχεδίου Θυμέλη. Από την άλλη οι άλλες ομάδες, επαγγελματικές (νεοσύστατες και μη) και άτυπες, ζητούν να επιχορηγούνται με ποσά που θα είναι ικανά να εκπληρώσουν το όραμά τους.

Όμως, τα χρήματα που παίρ-

νουν τα θέατρα/ομάδες σχεδόν ποτέ δεν φτάνουν, και άπαντες έχουν εν τέλει παράπονο και πάντοτε αναζητούνται λύσεις, αποδιοπομπαίοι τράγοι, και αντίπαλοι, χωρίς όμως να βρίσκεται εκείνη η χρυσή τομή που θα ικανοποιεί τη θεατρική κοινότητα της χώρας.

Σαφώς και τα θέατρα που συγκροτούν την Ομοσπονδία Θεατρικών Φορέων δεν είναι επιχειρήσεις, και όπως είπε και ο βουλευτής του ΑΚΕΛ Χρίστος Χριστοφίδης στην Επιτροπή Παιδείας την προηγούμενη εβδομάδα: «δεν είναι επιχειρήσεις να τα ριζούμε στην κονίστρα του ανταγωνισμού κι όσα επιβιώσουν επιβιώσαν». Ωστόσο, από τη στιγμή που λειτουργούν με ταμείο, και έχουν ανελαστικά έξοδα, θα πρέπει να έχουν κατά νου πώς μπορούν να συνεχίσουν να λειτουργούν χωρίς να εμφανίζουν μεγάλη ζημία, και μάλιστα σε ένα δυστοπικό οικονομικό τοπίο, όπως το σημερινό. Ο ανταγωνισμός έρχεται όταν υπάρχει θεατρικό κοινό που θα πρέπει να το προσελκύσεις με την καλλιτεχνική πρόταση, όταν οι παραγωγές θα είναι τέτοιες που θα υπάρχει το δилημμα για τον/τη θεατή/τρια που να πάει.

Δεν γίνεται—μακάρι να υπήρχε η δυνατότητα—αυτά να αιμοδοτούνται συνεχώς από το κράτος. Είναι αδύνατον το κράτος να συντηρεί ανέναν θεατρικές στέγες που δεν καταφέρνουν να ανατάξουν τα ταμεία τους. Όπως είναι αδύνατον το κράτος να χρηματοδοτεί οποιονδήποτε φορέα ή ομάδα ζητήσει χρήματα, απλώς γιατί έχει όραμα και όρεξη. Φυσικά και η όρεξη αλλά και η ιστορία και η προσφορά θα πρέπει να επιβραβεύονται, αλλά όχι χωρίς όριο και κανονισμούς, γιατί πολύ απλά τη Λευκωσία τη διαρρέει η Πεδιάδα και όχι ο Πακτωλός.

Στοιχίμα για την Πολιτεία (υπουργείο Παιδείας, υφυπουργείο Πολιτισμού, υπουργείο Εσωτερικών κ.ά.) και τους φορείς είναι η ανάπτυξη κοινού, ώστε μακροπρόθεσμα να ταμεία των θεάτρων να μπορούν να υποστηρίξουν το όραμα των ανθρώπων τους και να συνεχίσουν να προσφέρουν στην κοινωνία.

Η 2η Διεθνής Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού επιστρέφει από την Παρασκευή 17 έως την Κυριακή 19 Νοεμβρίου στους Χαρουπόμλους Λαγίτη στην Λεμεσό και στην «Κ» μιλούν η Άννα Ιωαννίδου και ο Χάρης Ιωαννίδης, συνιδρυτές του Limassol Book Fair. Μας λένε πως η δεύτερη διοργάνωση της Έκθεσης επιστρέφει ανανεωμένη από κάθε άποψη, με διπλάσιο αριθμό περιπτέρων, τριπλάσιο αριθμό συγγραφέων και επαγγελματιών του κλάδου αλλά και εκδηλώσεων. Επίσης, αναφέρουν πως από την περσινή Έκθεση εισέπραξαν τη θετική ανταπόκριση και ενέργεια όλων όσων παρευρέθηκαν στην Έκθεση. «Χιλιάδες άνθρωποι πέρασαν από τις αίθουσες της διοργάνωσης και διαπιστώσαμε με πολλή χαρά ότι έφυγαν πιο “γεμάτοι”, αγκαλιάζοντας με θέρμη μια νέα διοργάνωση που τους έφερε πιο κοντά στο βιβλίο».

—Δεύτερο Limassol International Book Fair, φέτος. Ποιο είναι το απούτημα της Έκθεσης που θέλει να αφήσει στον κόσμο του βιβλίου, μετά την εμπειρία της πρώτης διοργάνωσης;

—Η δεύτερη διοργάνωση της Έκθεσης επιστρέφει ανανεωμένη από κάθε άποψη. Φέτος θα έχουμε διπλάσιο αριθμό περιπτέρων, τριπλάσιο αριθμό συγγραφέων και επαγγελματιών του κλάδου αλλά και εκδηλώσεων. Η πρώτη έκδοση της Έκθεσης κατάφερε να προσελκύσει πέραν των 5.000 επισκεπτών και βέβαια αποτέλεσε το πρώτο γεγονός για τους επαγγελματίες του βιβλίου στην Κύπρο με περισσότερες από 120 συμμετοχές και 10 ομιλήτες από την Κύπρο, την Ελλάδα και την Ευρώπη. Φέτος, λοιπόν, αυτό που στοχεύουμε είναι να επιτύχουμε να διευρύνουμε το περιεχόμενο σε τέτοιο βαθμό ώστε ο κάθε κρίκος της εξίσωσης, από τον απλό αναγνώστη μέχρι τον εκδότη, τον βιβλιοπλήτη και τον συγγραφέα να επωφεληθεί ακόμη περισσότερο. Σκοπός μας είναι η περαιτέρω επιμόρφωση και δικτύωση της τοπικής βιομηχανίας με το διεθνές στερέωμα αλλά και τα πολλαπλά νέα ερεθίσματα, τόσο για τους μικρούς βιβλιόφιλους όσο και για τους εφήβους και τους ενήλικες.

Συγκεκριμένα, αυτή τη χρονιά οι επισκέπτες θα μπορούν να επιλέξουν μεταξύ χιλιάδων τίτλων βιβλίων από 88 εκδόσεις. Η Κεντρική Σκηνή της Έκθεσης θα φιλοξενήσει ειδικά αφιερώματα για τον Νίκο Καζαντζάκι, αλλά και τον Κύπριο ποιητή Ηλία Κωνσταντίνου. Επιπλέον, οι επιμέρους θεματικοί άξονες που θα παρουσιάσουν αφορούν τη σχέση της Τεχνικής Νοημοσύνης με το βιβλίο, την είσοδο των Audio

Η Κεντρική Σκηνή της Έκθεσης θα φιλοξενήσει ειδικά αφιερώματα για τον Νίκο Καζαντζάκι, αλλά για και τον Κύπριο ποιητή Ηλία Κωνσταντίνου. Θα παρουσιαστούν επίσης και επιμέρους θεματικοί άξονες όπως η σχέση της Τεχνικής Νοημοσύνης με το βιβλίο, τα Audio Books κ.ά.

—Έχουμε ανεπτυγμένη την κουλτούρα του βιβλίου ως λαός; Υπάρχουν πτυχές που ως θεσμός θέλετε να αναδείξετε ως έλλειμμα;

—Θα προτιμούσαμε να επικεντρωθούμε στα θετικά που αφορούν την κουλτούρα στο βιβλίο. Ειδικά στον χώρο του πολιτισμού, θέλουμε να βλέπουμε το ποτήρι μισογεμάτο και όχι μισοάδειο. Αυτό που εισπράξαμε από την περσινή Έκθεση ήταν η θετική ανταπόκριση και ενέργεια όσων παρευρέθηκαν στην Έκθεση. Χιλιάδες άνθρωποι πέρασαν από τις αίθουσες της διοργάνωσης και διαπιστώσαμε με πολλή χαρά ότι έφυγαν πιο “γεμάτοι”, αγκαλιάζοντας με θέρμη μια νέα διοργάνωση που τους έφερε πιο κοντά στο βιβλίο. Αυτό για μας είναι ενδεικτικό ότι έχουμε μια πολύ γερή βάση την οποία ως θεσμός πρέπει να ενισχύσουμε και να βοηθήσουμε να αναπτυχθεί. Η κουλτούρα της φιλαναγνωσίας πρέπει να είναι κεντρικός άξονας της πολιτικής κάθε κράτους γιατί μέσω της κτιζονται ενεργοί, σκεπτόμενοι, ελεύθεροι δημοκρατικοί πολίτες.

Books στη ζωή μας, το Αστυνομικό Μυστήριο, το φαινόμενο της Εκκλαίκευμένης Επιστήμης, ενώ θα πραγματοποιηθούν επί σκηνής συνεντεύξεις με επιφανείς συγγραφείς και λογοτέχνες από Κύπρο, Ελλάδα, Γαλλία, Ελβετία, Αυστρία, Ρωσία. Τέλος, η Παιδική και Νεανική σκηνή του Limassol Int'l Book Fair είναι αφιερωμένη στη συμπερίληψη και την αποδοχή με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Ανεκτικότητας στις 17 Νοεμβρίου, ημέρα κατά την οποία η Έκθεση θα δεχθεί επισκέψεις από σχολεία. Στη σκηνή εγκαινιάζεται και η Πολυπολιτισμική Γωνία, στην οποία θα γίνουν αφηγήσεις παραμυθιών σε πάνω από 10 γλώσσες, ο Πρώτος Βιβλιομαραθώνιος, ειδικό αφιέρωμα και εργαστήρια στο Graphic Novel για μεγάλα παιδιά και νέους, αλλά και ένα συναρπαστικό Escape Room με έμφαση σε θέματα κυβερνοασφάλειας.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

«Η Συλλογή»

H Isnotgallery contemporary παρουσιάζει από την Παρασκευή 17 Νοεμβρίου την έκθεση «Η Συλλογή», με έργα ζωγραφικής και υφαντικής, σχέδια με μολύβι κ.ά. από Κύπριους και Έλληνες καλλιτέχνες, προερχόμενα από ιδιωτική συλλογή. Έργα 35 καλλιτεχνών, Κύπριων και Ελλήνων, προερχόμενα από ιδιωτική συλλογή, παρουσιάζονται στη νέα έκθεση της Isnotgallery Contemporary. Οι περισσότεροι καλλιτέχνες, που έργα τους παρουσιάζονται, άρχισαν να δραστηριοποιούνται καλλιτεχνικά μετά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα, χωρίς να λείπουν και νεότεροι εικαστικοί. Η έκθεση περιλαμβάνει ζωγραφικά έργα, έργα υφαντικής, σχέδια με μολύβι κ.ά. Στην έκθεση παρουσιάζονται ένα έργο του σπουδαίου πρωτοπόρου Χριστόφορου Σάββα (1924-1968), καθώς επίσης και έργο του Ιωάννη, δημιουργού (μαζί με τη Χαρά Μεταξά) της γκαλερί σύγχρονων τέχνης Diaspro. **IsnotGallery**, Οδούσεως 11, Παλιά Πόλη, Λευκωσία. Εγκαίνια Παρασκευή, 17 Νοεμβρίου, 7:30 μ.μ. Διάρκεια έως 2 Δεκεμβρίου. Πληροφορίες: τηλέφωνο 99569498 art@isnotgallery.com, www.isnotgallery.com

About outlines

Στο πλαίσιο της έκθεσης του With mountains, and stars, and particles στην γκαλερί eins, ο Λεόντιος Τουμπουρής θα αναγγείλει το κείμενό του με τίτλο About outlines. Αυτό το κείμενο αποτελείται από μια συλλογή στοιχημάτων, αναφορών, μυθοπλασίας και αυτοβιογραφικών συναντήσεων με έμφαση σε τάσεις και πράγματα που έχουν μείνει πίσω. Αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια του Hospitalfield Interdisciplinary Residency 2023. Με την υποστήριξη του Συνδέσμου Εικασ-

H Isnotgallery contemporary παρουσιάζει την έκθεση «Η Συλλογή», με έργα ζωγραφικής και υφαντικής, σχέδια με μολύβι κ.ά. από Κύπριους και Έλληνες καλλιτέχνες, προερχόμενα από ιδιωτική συλλογή.

τικών Καλλιτεχνών και Θεωρητικών Τέχνης—φωτόριο στο πλαίσιο του προγράμματος MO23. Κείμενο & φωνή: Λεόντιος Τουμπουρής, δραματουργία: Μάριος Κωνσταντίνου.

Κυριακή 19 Νοεμβρίου, 15.45, Καπέδες, Λευκωσίας.

Καλντερίμι

Παρουσιάζεται στο Πολιτιστικό Κέντρο Στροβόλου από τον Όμιλο Φίλων Δημοτικών Βιβλιοθήκης Στροβόλου, τα βιβλιοπωλεία Parga και τις εκδόσεις Ψυχολόγος το μυθιστόρημα «Καλντερίμι» (2023), του Ελλαδίτη λογοτέχνη Γιάννη Καλοπύζου. Το βιβλίο θα παρουσιαστεί από τον ίδιο τον συγγραφέα. Χαιρετισμός θα απευθύνουν ο δήμαρχος Στροβόλου Ανδρέας Παπααραλάμπους, και η πρόεδρος του Ομίλου Φίλων Δημοτικών Βιβλιοθηκών Στροβόλου Μαρία Μιχαηλίδου. Αποσπάσματα από το βι-

H The O Gallery στη Λάρνακα παρουσιάζει την έκθεση Post tenebras lux1 των Νίκου Ιαυαζό και Ανδρέα Καλλή σε επιμέλεια της Νίκης Παπασπύρου, ιστορικός τέχνης-επιμελήτρια.

βλίο θα διαβάσει η Έλενα Περικλέους, συγγραφέας, εκπαιδευτικός. **Πολιτιστικό** Κέντρο Στροβόλου, Αρχ. Κυπριανού 34, Στρόβολος, Τρίτη 21 Νοεμβρίου, ώρα 7:30 μ.μ..

Οι περιπέτειες μιας Λαίδης

Το Σατιρικό θέατρο γιορτάζοντας φέτος 40 χρόνια δημιουργικής πορείας και ποιητικής προσφοράς στον χώρο του παιδικού θεάτρου, παρουσιάζει το μιούζικαλ «Οι περιπέτειες μιας Λαίδης, (Μια γλυκιά σκυλοϊστορία)» σε σκηνοθεσία Μαριάννας Καυκαρίδου και Βασίλη Μιχαήλ. Μια πανέμορφη, διαχρονική ιστορία για την αλληλεγγύη, τη γενναιοδωρία, την αποδοχή και τη σπουδαιότητα της οικογένειας και της φίλης. Η διασκευή, η οποία ανήκει στη Μαριάννα Καυκαρίδου, θα διατηρήσει την δράση αλλά και την αθωότητα του πρωτότυπου έργου, τη γλυκύτητα των χαρακτήρων αλλά και το σθένος

Το Σατιρικό Θέατρο γιορτάζοντας φέτος 40 χρόνια δημιουργικής πορείας και ποιητικής προσφοράς στον χώρο του παιδικού θεάτρου, παρουσιάζει το μιούζικαλ «Οι περιπέτειες μιας Λαίδης, (Μια γλυκιά σκυλοϊστορία)» σε σκηνοθεσία Μαριάννας Καυκαρίδου και Βασίλη Μιχαήλ.

που επιδεικνύουν μπροστά στα εμπόδια της δυσκολίας που συναντούν. Η παράσταση, γεμάτη χορό, τραγούδι και χιούμορ, θα προσφέρει στους μικρούς και μεγάλους φίλους ψυχαγωγία και συγκίνηση και θα μιλήσει στις καρδιές τους για τη δύναμη της αγάπης η οποία γίνεται ασπίδα στο άδικο και χαράζει τον δρόμο προς την ευτυχία. Τους ρόλους ερμηνεύουν: Γεωργία Νικολάου, Νικόλας Κουρουζίδης, Σκεΐτη Ανδρέου, Μιχάλης Ανανιωτός, Λούκας Προκοπίου, Μαρία Κάσιου, Απόστολος Ιωαννίδης. **Παράστασεις** κάθε Κυριακή στις 11:00 το πρωί, μέχρι 17 Δεκεμβρίου. Πληροφορίες: 22312940, 22421609 satiriko.tameio@cytanet.com.cy www.satirikotheatro.com

Συμφωνική Ορχήστρα

Στο PREMIERE 2, η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου ανανεώνει την συνεργασία της

με τον Έλληνα μάεστρο Μιχάλη Οικονόμου και υποδέχεται για πρώτη φορά επί σκηνής τον νεαρό Πολωνό τρομπετίστα Aleksander Kobus. Ο διακεκριμένος τρομπετίστας θα παρουσιάσει την Παγκύπρια πρεμιέρα του εξαιρετικά απαιτητικού Κοντσέρτινου για Τρομπέτα του Πολωνού συνθέτη Krzysztof Penderecki, το οποίο μάλιστα έχει ηχογραφήσει με την Πολωνική Ορχήστρα Sinfonia Iuventus υπό τη διεύθυνση του ίδιου του συνθέτη. Το 2018 η ηχογράφηση προτάθηκε για το “Fryderyki”, το σημαντικότερο βραβείο κλασικής μουσικής στην Πολωνία. Ο Aleksander Kobus θα ερμηνεύσει επίσης το λαμπρό και απολαυστικό Κοντσέρτο για τρομπέτα του Haydn. Στο ίδιο πρόγραμμα το κοινό θα απολαύσει το έργο Confused ostinato του Κύπριου συνθέτη Άκνη Παύλου καθώς επίσης και τη Δεύτερη Συμφωνία του Johannes Brahms, ένα αριστούργημα του ρομα-

και μπορεί επάξια να απεγκλωβιστεί από τα στενά πλαίσια του νησιού μας. Αν ισχυρε το αντίθετο, αν ζούσαμε σε ένα τόπο που μόνο κατανάλωνε ξένη λογοτεχνία και δεν παρήγαγε δική του σκέψη, θα έλεγα ότι είχαμε πρόβλημα.

Όλοι μαζί μπορούμε

Ο Χρήστος Μιχάλαρος, κεντρικός παρουσιαστής της Έκθεσης απαντώντας στην ερώτηση πώς μπορούν Εκθέσεις όπως το Limassol Book Fair να ενισχύσουν τη φιλαναγνωσία και τον κόσμο του βιβλίου, είπε στην «Κ» πως είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι ο κόσμος έχει ανάγκη το βιβλίο. «Ακόμα κι αν δεν το καταλαβαίνουμε σε πρώτο επίπεδο, λόγω της έντονης καθημερινότητας και της πολύ απαιτητικής ρουτίνας στην οποία ζούμε, όταν μας προσφέρεται, το ρουφάμε σαν διψασμένοι στην έρημο Σαχάρα», τονίζοντας πως αυτό φαίνεται και από τα ποιοτικά στοιχεία τέτοιων διοργανώσεων, αλλά και οι αριθμοί, οι οποίοι, όπως τόνισε δεν ψευδονται ποτέ. «Η οργάνωσή μας έρχεται να βάλει ένα μεγάλο λιθαράκι σε όλο αυτό. Πρώτον, διότι φέτος φιλοξενεί πάνω από 120 συγγραφείς και ομιλήτες από 10 και πλέον διαφορετικές χώρες. Λαμβάνουν χώρα πάνω από 100 εκδηλώσεις που ανεβαίνουν σε 4 διαδοχικές σκηνές. Επίσης δίνεται στο κοινό η ευκαιρία να επισκεφθεί πάνω από 80 εκθέτες μέσα σε μια μόνο βόλτα στο πιο κεντρικό σημείο της Παλιάς Πόλης της Λεμεσού. Άρα η επίλογη είναι εδώ, την φτιάξαμε, την προσφέρουμε και είναι μεγάλη και ουσιαστική». Ο κ. Μιχάλαρος συμπλήρωσε πως το Limassol Book Fair είναι μια διοργάνωση που δεν μοιάζει με τις υπόλοιπες. «Είναι σημεία με τέτοιο τρόπο ώστε να προσφέρει μια συνολική, άνετη και ψυχαγωγική εμπειρία, τόσο για τους επαγγελματίες και τους μυνημένους λάτρεις του βιβλίου, όσο και για εκείνους που απλώς θέλουν να ριξουν μια ματιά». Ανέφερε επίσης πως η περσινή εμπειρία με πάνω από 5.000 επισκέπτες μέσα σε 48 ώρες έδειξε ότι το βιβλίο αφορά τον κόσμο, τα παιδιά και τους μεγάλους, αλλά και τους επαγγελματίες. «Η φιλαναγνωσία λοιπόν είναι μια υπόθεση που πλέον έχει ένα ακόμα σοβαρό πάτημα, ένα θεμέλιο, αν θέλετε. Κι επειδή το Limassol Book Fair είναι μια ιδιωτική πρωτοβουλία, η οποία φτιάχτηκε από λίγους, μετρημένους ονειροπόλους, αλλά πλήρως συνεδριεπινοούμενους ανθρώπων, δείχνει τον δρόμο για μια Κύπρο με περισσότερο βιβλίο και πιο διαδεδομένη φιλαναγνωσία. Όλοι μαζί μπορούμε».

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ντισμού που διατρέχεται από αισθήματα ευφορίας και αισιοδοξίας.

Πάφος: Παρασκευή 17 Νοεμβρίου - Μαρτίδιο Δημοτικό Θέατρο. Λευκωσία: Σάββατο 18 Νοεμβρίου - Θέατρο Παλλάς, Πύλη Πάφου. Ώρα έναρξης συναυλιών 8:30 μ.μ. Πληροφορίες: 22 463144, www.cyso.org.cy

Post tenebras lux

H The O Gallery παρουσιάζει την έκθεση Post tenebras lux1 των Νίκου Ιαυαζό και Ανδρέα Καλλή σε επιμέλεια της Νίκης Παπασπύρου, ιστορικός τέχνης-επιμελήτρια. Η έκθεση των Νίκου Ιαυαζό και Ανδρέα Καλλή έγκειται στην δυναμική της επιθυμίας για τη δημιουργία ενός βήματος συν-έκφρασης, στο πνεύμα προσπάθειας συνυπαρξης και διαμόρφωσης ενός πνευματικού, αισθητικού και εικαστικού διαλόγου. Ο χώρος της γκαλερί γίνεται ο φυσικός χώρος συνάντησης, συνδιαλλαγής και ανάπτυξης αυτού του ιδιότυπου διαλόγου. Η σύνθεση των έργων, το ένα δίπλα στο άλλο, συνιστά μια παράδοξη αφήγηση με κύριο πρωταγωνιστή το φως (μέσα στα χρώματα ή στο απόλυτο μαύρο) ή το μη φως, τη σημασία του και την ομορφιά του. Η αναζήτηση του φωτός, για τους δυο εικαστικούς ενσωματώνει τις έννοιες της απελευθέρωσης και της ελπίδας. Ο στοχασμός των δυο καλλιτεχνών έγκειται στο γεγονός ότι μέσα από τη δημιουργικότητα προσπαθούν να απαντήσουν στην αγωνία της ύπαρξης, στα προβλήματα και στις δυσκολίες που προκύπτουν και να βρουν τρόπο η ομορφιά που επινούν να απαλύνει τον πόνο.

The O Gallery, Γλάνδωνος 11, Λάρνακα. Εγκαίνια Σάββατο 18 Νοεμβρίου. Διάρκεια έως 9 Δεκεμβρίου. Πληροφορίες: 99659202, info@the-ogallery.com

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτήτρια
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτιολογίας: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρπόλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντές: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΚΕΛΑΣ • Διευθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Θέλεις
τη δική σου
επιχείρηση;

Μ
Π
Ο
Ρ
Ε
Ι
Σ

**Επιχειρηματικό
Δάνειο**
από την Ελληνική Τράπεζα.

Θέλεις να στεγάσεις ή να αναπτύξεις την επιχείρησή σου;
Θέλεις επαγγελματικό εξοπλισμό;
Τώρα τα θέλω σου γίνονται μπορώ!

Ανακάλυψε ένα πλήρες φάσμα δανειοδοτικών προϊόντων από την
Ελληνική Τράπεζα, και έλα πιο κοντά στην υλοποίηση των
επιχειρηματικών σου σχεδίων.

Περισσότερα ή για διευθέτηση ραντεβού στο:
<https://www.hellenicbank.com/mybusiness>

Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις

Το θέλω γίνεται μπορώ.

 HELLENIC BANK

Νέα μελανιά στην εικόνα της Κύπρου

Επανέρχεται το θέμα της ρωσικής επιρροής στην Κύπρο – Το ICIJ εμπλέκει κυπριακές εταιρείες ότι βοήθησαν στην χρηματοδότηση

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Γράφεται άλλο ένα επεισόδιο που αμαυρώνει το όνομα της Κύπρου σε παγκόσμια κλίμακα. Αυτή τη φορά δεν έχει σχέση με το Πρόγραμμα των Πολιτογραφήσεων, «χρυσά διαβατήρια», αλλά επικεντρώνεται στις κυρώσεις (sanctions) που έχουν επιβληθεί σε Ρώσους ολιγάρχες και που έχουν μπει από τη στιγμή της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022. Εν πολλοίς τα στοιχεία που παρουσιάζονται στην πολυαναμενόμενη έρευνα «Cyprus Confidential» της Διεθνούς Κοινοπραξίας Ερευννητών Δημοσιογράφων (ICIJ), της Paper Trail Media και 67 συνεργαζόμενων μέσων ενημέρωσης είναι γνωστά από το παρελθόν, ωστόσο δεν θα πρέπει να υποβαθμιστούν. Δεν υπάρχουν επί της ουσίας μεγάλες αποκλύψεις όπως έγιναν στο παρελθόν στα Cyprus Papers, στο ντοκιμαντέρ του Al Jazeera και άλλα τέτοια ρεπορτάζ που έπλητταν –δικαιολογημένα– το όνομα της Κύπρου, εντούτοις πα-

Στο ρεπορτάζ του Κονσόρτιου των δημοσιογράφων του ICIJ κύριος πρωταγωνιστής είναι η PwC Κύπρου, με τα δημοσιεύματα να την αφήνουν εκτεθειμένη.

Δεν γνωρίζουμε κατά πόσο θα υπάρξουν νέες αποκλύψεις σε σχέση με την Κύπρο και γι' αυτό δεν θα πρέπει να υποβαθμιστούν τα ρεπορτάζ, παρόλο που επαναλαμβάνουν γνωστές κατηγορίες,

ρουσιάζεται πάλι στην Κύπρο «καπνός». Αυτά τη φορά υπάρχουν πολλές αναφορές στην PwC Κύπρου και συγκεκριμένα, στην έρευνα «Cyprus Confidential» οι δημοσιογράφοι της Κοινοπραξίας διαπιστώνουν ότι ο κολοσσός των επαγγελματικών υπηρεσιών στην Κύπρο συνεργάστηκε με τουλάχιστον 12 από τους 25 Ρώσους που υπόκεινται ήδη σε κυρώσεις από τις κυβερνήσεις της Δύσης ή την Ουκρανία μετά την προσάρτηση της Κριμαίας από τη Ρωσία το 2014 και τον πόλεμο στο Ντονμπάς.

Δεν γνωρίζουμε κατά πόσο θα υπάρξουν νέες αποκλύψεις σε σχέση με την Κύπρο για εταιρείες, κυρώσεις και διαβατήρια, και γι' αυτό δεν θα πρέπει να υποβαθμιστούν τα ρεπορτάζ, παρόλο που επαναλαμβάνουν γνωστές κατηγορίες. Εκείνο που θα πρέπει να κρατήσουμε είναι πως, η εικόνα της Κύπρου σίγουρα δεν έχει καθαρίσει παρόδες τις προσπάθειες που έχουν γίνει την τελευταία 10ετία και το κακό όνομα θα είναι μια «μελανιά» που όπως φαίνεται θα ακολουθεί την Κύπρο αν δεν ληφθούν πρόσθετα και αποτελεσματικά μέτρα. Οι στενές σχέσεις του παρελθόντος σε κοινωνικό και επιχειρηματικό επίπεδο έχουν δώσει «πατήματα χρόνων» για τέτοια ρεπορτάζ που μετατρέπονται σε μία ακόμα μαύρη σελίδα για το όνομα της Κύπρου. Στις τωρινές αποκλύψεις –ρεπορτάζ του Κονσόρτιου των δημοσιογράφων της ICIJ κύριος– πρωταγωνιστής είναι η PwC Κύπρου, με τα δημοσιεύματα να την αφήνουν εκτεθειμένη.

Σε ένα από τα σημεία που εστιάζουν στην έρευνά τους οι δημοσιογράφοι του ICIJ, αναφέρουν ότι, καθώς η Ρωσία εισέβαλε στην Ουκρανία το 2022, ο κολοσσός στον τομέα παροχής υπηρεσιών PwC Κύπρου βοήθησε Ρώσους ολιγάρχες να μεταφέρουν-διαχειριστούν τα πλούτη τους και να «υπονομεύσουν» τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν από τη Δύση που είχαν σκοπό να κόψουν τη χρηματοδότηση που υποβοηθά τον πόλεμο της Ρωσίας στην Ουκρανία. «Η PwC βοήθησε τον Alexey Mordashov, έναν από τους πλουσιότερους βιομήχανους της Ρωσίας, να

μεταφέρει μια επένδυση 1,4 δισεκατομμυρίων δολαρίων από το όνομά του για να αποφύγει τις κυρώσεις της Ε.Ε. Περίπου την ίδια περίοδο, η PwC Κύπρου βοήθησε στη μεταφορά άλλων 100 εκατομμυρίων δολαρίων για ένα ζευγάρι Ρώσων ολιγάρχων τους οποίους το Ηνωμένο Βασίλειο θα ανακέρυσε σύντομα ως μέρος της επιλεγμένης ελίτ που θα βοηθούσε τον Πούτιν να διεξάγει τον πόλεμο στο στην Ουκρανία», σημειώνουν στο ρεπορτάζ τους οι δημοσιογράφοι του ICIJ. Σημειώνεται, πως, το κυπριακό υπουργείο Οικονομικών είναι ενήμερο για τη μεταφορά μεριδίου μετοχών και ότι σύμφωνα με αξιωματούχο από την Κύπρο που μίλησε τον Νοέμβριο στο δίκτυο ICIJ, σχετική έρευνα βρίσκεται σε εξέλιξη.

Κυρώσεις στις 12 η ώρα

Σε σχέση με την προσπάθεια μεταφοράς της επένδυσης του Alexey Mordashov, η οποία τελικά δεν επιτεύχθηκε, αναφέρεται το δημοσιογραφικό δίκτυο του Organized Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP). Διατυπώνεται ο ισχυρισμός ότι η PwC Κύπρου μπορεί ακόμη και να παραβίασε τις κυρώσεις της Ε.Ε. δουλεύοντας για την πώληση μετοχών του στις 28 Φεβρουαρίου 2022. Αξιωματούχοι της Ε.Ε. είπαν στους συνεργάτες του OCCRP, της Paper Trail Media και του Guardian ότι οι κυρώσεις τίθενται σε ισχύ «στην αρχή της πρώτης ώρας της ημέρας δημοσίευσης» από τη στιγμή που θα ανακοινωθούν οι κυρώσεις

στην Επίσημη Εφημερίδα. Σύμφωνα με το OCCRP, αυτό σημαίνει ότι ο Mordashov ήταν τεχνικά υπό κυρώσεις καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας στις 28 Φεβρουαρίου 2022, αν και είναι πιθανό ούτε ο ίδιος ούτε η PwC να γνώριζαν τη μαύρη λίστα μέχρι να ανακοινωθεί το βράδυ.

Σε ρεπορτάζ του Guardian, δε, σημειώνεται πως ο Mordashov και η PwC είπαν ότι δεν γνώριζαν για σχετική έρευνα και ότι ο Guardian δεν έχει δει κανένα στοιχείο για πρόθεση παραβίασης κανόνων.

Οχι πολιτικά πρόσωπα

Εκείνο που προκαλεί εντύπωση είναι ότι στις νέες αποκλύψεις-ρεπορτάζ

του Κονσόρτιουμ των δημοσιογράφων του ICIJ δεν γίνονται αναφορές σε νέα πολιτικά πρόσωπα, όπως γινόταν για παράδειγμα σε προηγούμενα ρεπορτάζ διεθνών μέσων ενημέρωσης. Ο πρώην πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο κ. Νίκος Αναστασιάδης, «φιγούράρει» ξανά σε ρεπορτάζ τέτοιου τύπου και παρουσιάζεται από το ICIJ ως το κύριο πρόσωπο για την εξυπηρέτηση ρωσικών συμφερόντων τον καιρό που εφαρμόζονταν κυρώσεις της Δύσης. Έπως αναφέρουν οι δημοσιογράφοι του ICIJ, κατά την ανάληψη των καθηκόντων του ως πρόεδρος το 2013, ο Αναστασιάδης αποχώρησε από το γραφείο του, παραχωρώντας το στις δύο κόρες του και άλλους συνεργάτες, και ταξίδεψε

στη Μόσχα, όπου συναντήθηκε με τον Πούτιν και εξασφάλισε συμφωνίες για την προώθηση στενότερων οικονομικών και χρηματοοικονομικών σχέσεων. Όπως αναφέρει το ρεπορτάζ που παρουσιάζει παλαιότερα στοιχεία, τα έγγραφα δεν περιείχαν συγκεκριμένα στοιχεία που να δείχνουν ότι η εταιρεία ή οι υπάλληλοί της παραβίασαν τους νόμους ή διέπραξαν εγκλήματα. Σε δήλωση προς το ICIJ, η εταιρεία δήλωσε: «Θέλουμε κατηγορηματικά να δηλώσουμε ότι κανένα από τα μέλη του δικηγорικού μας γραφείου δεν έχει κατηγορηθεί για καμία παρανομία. Αυτές οι κατηγορίες είναι εντελώς αβάσιμες και απουσιάζει οποιοδήποτε θεμελιώδες επιχείρημα. Η υπηρεσία κατά του ζεπλήματος χρήματος της Κύπρου πραγματοποιείσε μια εκτεταμένη έρευνα, που αθώνει πλήρως την εταιρεία μας και επιβεβαιώνει ότι δεν υπήρχαν ενδείξεις καμίας συμμετοχής σε παράνομες ή ύποπτες δραστηριότητες».

Στιβαρό το πλαίσιο

Απαντώντας σε ερωτήσεις του ICIJ, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος της Κύπρου κ. Κωνσταντίνος Λετυμιώτης είπε ότι από το 2013, η Κύπρος έχει καταβάλει επίμονες προσπάθειες και κατάφερε να σταθεροποιήσει τον τραπεζικό της τομέα και να γίνει κορυφαία δικαιοδοσία τόσο για την καταπολέμηση του ζεπλήματος χρήματος όσο και για την επιβολή κυρώσεων. Είπε ότι η χώρα έχει σήμερα «ένα ισχυρό και στιβαρό πλαίσιο και ο τραπεζικός μας τομέας εφαρμόζει ένα από τα αυστηρότερα ρυθμιστικά πλαίσια διεθνώς». Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος είπε επίσης ότι η Κύπρος κατατάσσεται πλέον στο κορυφαίο 25% της διεθνούς κατάταξης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ενώ το τραπεζικό σύστημα «απομόχλευσε σημαντικά» μειώνοντας την έκθεση στις ρωσικές καταθέσεις, οι οποίες ανήλθαν μόνο στο 4% περίπου των συνολικών καταθέσεων στο τέλος του 2021.

Ρεπορτάζ για την Κύπρο και τις τράπεζες

Μέσα στις έρευνες του ICIJ δημιουργείται και ένα ρεπορτάζ που αφορά τις τράπεζες και εξηγεί πώς η Κύπρος έγινε η καρδιά του σκιώδους χρηματοπιστωτικού συστήματος του καθεστώτος Πούτιν. Η έκθεση, που ελήφθη από το Οργανωμένο Έργο Αναφοράς για το Οργανωμένο Έγκλημα και Διαφθορά (OCCRP), κάνει αναφορά μεταξύ άλλων στο πρόγραμμα διαβατηρίων, το οποίο κορήγισε την υπηκοότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε 2.869 Ρώσους υπκώους και τελικά απέφερε περίπου 7 δισεκατομμύρια δολάρια στην Κύπρο, διογκώνοντας τις καταθέσεις της RCB Bank και άλλων μεγάλων κυπριακών τραπεζών προτού μετατραπεί –όπως αναφέρει– σε ένα μεγάλο ευρωπαϊκό σκάνδαλο.

Εξηγούν στο ρεπορτάζ πως, η RCB Bank, οι διευθυντές και οι μέτοχοί της είχαν μακροχρόνιους δεσμούς με το Κρεμλίνο. Συμπληρώνει πως, πράγματι, ο ίδιος ο Ρώσος ολιγάρχης Βλαντιμίρ Πούτιν κάποτε –κατά λάθος– αναφέρθηκε στην RCB ως «θυγατρική» της ελεγχόμενης από το Κρεμλίνο

Vneshtorgbank, γνωστής ως VTB, η οποία εκείνη την εποχή ήταν απλώς βασικός μέτοχος. «Για την Κύπρο, αυτές οι διασυνδέσεις δεν ήταν καθόλου ασυνήθιστες», τονίζει και συμπληρώνει. «Ένας Ρώσος ολιγάρχης ήταν από καιρό βασικός μέτοχος της κορυφαίας τράπεζας της χώρας, της Τράπεζας Κύπρου, και από το 2013 έως το 2015 ο

αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της ήταν ένας από τους πρώην συναδέλφους του Λένινγκραντ της KGB του Πούτιν. Τρεις από τις τέσσερις κορυφαίες τράπεζες επρόκειτο σύντομα να εμπλακούν σε σκάνδαλα ζεπλήματος βρώμικου χρήματος που συνδέονται με το Κρεμλίνο».

Ωστόσο όπως αναφέρει το ρεπορτάζ,

Οι αποκλύψεις του Cyprus Confidential ήταν ένα retard mouillé, ένα μουσκεμένο πυροτέχνημα που καλά-καλά δεν κατάφερε να κάνει το αναμενόμενο «πουφ» για να μας ξεπκώσει. Κι αυτή ήταν μια μεγάλη απογοήτευση –μεγαλύτερη από εκείνη που μας περίμενε φωτογραφίζαν λογιστές, πολιτικούς, δικηγόρους, τραπεζίτες ως το στήθος στα πρόσα.

Το κείμενο είχε κάτι από άλλες υποθέσεις που δεν άντεξαν στην δοκιμασία της δικαιοσύνης: αντικατοπτρίζει μια νηκιά δυσλειτουργία, μια αμοράλ προσέγγιση των καταστάσεων, και πάνω από όλα μια διάθεση για να βρεθεί τρόπος να παρακάμψουμε το πνεύμα του νόμου, αλλά πάντα εντός του γράμματός του. Και αν και πάλι, πάνε οι «αποκαλύψεις» στο δικαστήριο, δεν υπάρχει σημείο στο οποίο να πατήσει η δικαιοσύνη για να οδηγήσει σε καταδίκη. Η κοινή γνώμη θα πειστεί πως όλα είναι μαγειρεμένα, πως όλα είναι καθοδηγούμενα και πως οι δικηγόροι με τους δικαστές «τα βρήκαν» με πούρο και

Armagnac κάποια Τετάρτη βράδυ με χαμηλή μουσική σε κλειστά δωμάτια με επένδυση καρυδιά.

Αλλά δεν υπάρχει συνομιωσία, ούτε κατευθυνόμενες κομπίνες και ίντριγκες, κανένα βρώμικο κόλπο.

Τα πράγματα είναι πολύ χειρότερα από τέτοιες απδίες.

Πρώτο, διότι μας βγήκε το όνομα –και συνεχίζει να μας βγαίνει. Τα κείμενα καταλήγουν στο συμπέρασμα πως είμαστε πολύ καλοί σε αυτό που κάνουμε, και πως είμαστε μεν παλιότομαρα, αλλά είμαστε παλιότομαρα «κανονικά και με τον νόμο».

Δεύτερο, διότι δεν αλλάξαμε μυαλά και συνεχίζουμε να κάνουμε εξυπνάδες, διότι είμαστε καλοί δικηγόροι και λογιστές και ξέρουμε πολύ καλά να πλοηγούμε τις κομπίνες μας στα όρια της νομιμότητας.

Και, τρίτο, διότι ό,τι είναι νόμιμο, το θεωρούμε και ως σωστό.

Και, τελικά, this is Cyprus. Θα φωνάζουμε, θα θυμώσουμε που ντροπιαστήκαμε, θα σκολιάσουμε πως δεν τους

ΑΡΘΡΟ / Του **ΜΙΧΑΗΛ ΠΕΡΕΙΑΝΗ**

Το μουσκεμένο πυροτέχνημα

Τη γλιτώσαμε φτηνά από το ξαναξεσταμένο πιάτο των Cyprus Confidential. Κι αυτό είναι κακό για τον τόπο.

Θέλουμε. Ίσως να κάνουμε και πάλι καμιά διαδήλωση έξω από το Φιλοξενία πριν πάμε στο αυτοκίνητο και πάρουμε τηλέφωνο κάποιο βουλευτή για να του πούμε πως ο αδερφότεκνος μας πάει μεθαύριο στην ΕΔΥ. Και μετά θα βάλουμε τις φωνές απευθυνόμενοι στην τηλεόραση όταν ανακοινωθεί σε μερικούς μήνες ότι αθωώθηκαν οι ύποπτοι για διαφθορά.

Το ζήτημένο είναι να σταματήσουμε να δοκιμάζουμε τα όρια της νομιμοφροσύνης και ν' αρχίσουμε να κοιτάζουμε και τα όρια της ηθικής. Και αν δεν μπορούμε λόγω κουτούρας, τότε αυτό θα πρέπει να γίνει μέσα από άλλες διαδικασίες:

λόγο και ρόλο στην καταπολέμηση του εγκλήματος και τον πειθαρχικό έλεγχο, με ανάμεικτα αποτελέσματα. Και γι' αυτό, κανένας δεν έχει την απαιτούμενη δικαιοδοσία για να λάβει αποτελεσματικά μέτρα. Πίσω από τους δικηγोरισμούς που έχουν καταστρέψει το όνομα του τόπου μας, και σχεδόν καταστρέψει την οικονομική μας προοπτική, πρέπει να εκσυγχρονιστεί η όλη προσέγγιση. Όχι με νέα γραφεία και επιτρόπους που δεν θα μπορούν να κουνήσουν δάκτυλο, και, αν τολμά η πολιτική μας ηγεσία, καταπατώντας τα υφιστάμενα φέουδα αρμοδιοτήτων.

Το συμπέρασμα από το Cyprus Confidential είναι πως είμαστε παλιόπαιδα. Το θέμα δεν είναι η παρανομία μας, αλλά η λίγδα μας. Η σύμπυξη αρμοδιοτήτων θα επιτρέψει και την προληπτική δράση, για παράδειγμα καθρεφτίζοντας τις κυρώσεις άλλων δικαιοδοσιών όπως είναι οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο και την εφαρμογή αυστηρών εποπτικών όρων. Και θα επιτρέψει επίσης τη συλλογή τεχνονγνωσίας,

τεχνολογίας και αναλυτικής δυνατότητας σε μία με μοναδική στέγη.

Έτσι, θα μπορούσαμε να επιβληθούν ηθικοί κανόνες, χωρίς καρότα αλλά με σοβαρά μέστιγγα. Και ο νόμος ή οι κυρώσεις δεν θα μπορούν πλέον να λειτουργούν ως άλλοθι.

Σε μια οικονομία με σοβαρό πρόβλημα ισοζυγίου πληρωμών, σε βαθμό που αυτό αποτελεί ένα από τα δύο πιθανότερα σημεία για την επόμενη οικονομική κρίση στην Κύπρο, η διαχείριση των ξένων επενδύσεων και η προσέλκυση «των καλών» επενδυτών είναι κρίσιμης σημασίας.

Η δημιουργία μιας ενοποιημένης και ενιαίας αρχής για τις Οικονομικές Πρακτικές, με εποπτικές και ρυθμιστικές εξουσίες, είναι το απαιτούμενο πρώτο βήμα για διάσωση της φήμης αλλά και της οικονομίας μας. Αλλά μια τέτοια αρχή θα συμβάλει στην ανάπτυξη μιας ενιαίας πολιτικής για τις ξένες επενδύσεις, που θα είναι το επόμενο βήμα, με ρεαλιστικό (αν θέλουμε) ορίζοντα σε 18 μήνες.

Το στοίχημα του ολόχρονου προορισμού

Αναμένεται 10% αύξηση από Ην. Βασίλειο και 2,5% συνολικά για το 2024, αλλά οι τουριστικοί εταίροι ζητούν και χειμερινό τουρισμό

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Οι στόχοι που είχαν τεθεί σε σχέση με την τουριστική έκθεση Λονδίνου, το World Travel Market επιτεύχθηκαν, σύμφωνα με τον αρμόδιο υφυπουργό Κώστα Κουμή. Πρόκειται για στόχους που έχουν να κάνουν πρωτίτως με την αύξηση των προσφερόμενων θέσεων προς τη χώρα μας, καθώς επίσης και τη δημιουργία προϋποθέσεων για την επέκταση της τουριστικής περιόδου στην Κύπρο. Έτσι, το γεγονός ότι τα μηνύματα και τα προγράμματα από το Ηνωμένο Βασίλειο δείχνουν μια αύξηση της συγκεκριμένης αγοράς κατά 10%, αποτιμάται ως κάτι εξαιρετικά θετικό. Είναι επίσης ένα δεδομένο που δείχνει ότι η βρετανική αγορά θα παραμείνει η βασικότερη τουριστική αγορά για την

Χρειάζεται τριετές πλάνο για άνοιγμα του προορισμού και τον χειμώνα, το οποίο θα περιλαμβάνει διαφήμιση, ενέργειες για αύξηση εργατικού δυναμικού και κίνητρα σε ξενοδοχεία και επιχειρήσεις του τουρισμού.

Κύπρο και το 2024. Υπενθυμίζονται άλλωστε οι ανακοινώσεις για πτήσεις από το Λίβερπουλ προς το αεροδρόμιο Πάφου, η απόφαση της αεροπορικής εταιρείας British Airways για μετατροπή των δρομολογίων Gatwick - Lamaca σε ολόχρονα δρομολόγια και η απόφαση της αεροπορικής εταιρείας Easyjet για έναρξη πτήσεων από το αεροδρόμιο του Μπέλφαστ προς Λάρνακα από τις 02/05/24, κάθε Δευτέρα, Πέμπτη και Κυριακή, αλλά και τη Γλασκώβη. Αυξήσεις αναμένονται και από τις σκανδιναβικές χώρες αλλά και από την γαλλική αγορά, όπως ανέφερε στην εφημερίδα μας ο υφυπουργός. Οι στόχοι λοιπόν έχουν επιτευχθεί τουλάχιστον ως προς την αύξηση της προσφοράς για την Κύπρο. Από την άλλη, στο τραπέζι υπάρχει και ο στόχος για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου όπως αναφέρει ο υφυπουργός. Επί τούτου, έγιναν συζητήσεις με τους διοργανωτές ταξιδίων ώστε να επεκτει-

Ο πρώτος στόχος είναι να «ανοίξουμε» τουλάχιστον τους μήνες Νοέμβριο και Μάρτιο, αναφέρει ο ΣΤΕΚ και εκτιμά ότι ο στόχος για τουρισμό τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο μπορεί να επιτευχθεί σε μεταγενέστερο στάδιο.

νουν τα θερινά τους προγράμματα μέχρι το τέλος Νοεμβρίου. Μέχρι στιγμής, αναφέρει, φαίνεται ότι κάποιοι έχουν διάθεση να διατηρήσουν τα προγράμμά τους μέχρι τα μέσα Νοεμβρίου, αν και στην εξίσωση μπαίνουν και οι εξελίξεις στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Από την άλλη, σημαντικές παράγοντας είναι η προβολή και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος και των υπηρεσιών και σε μήνες εκτός τουριστικής αιχμής.

Και τον χειμώνα

Το ζητούμενο του να παραμείνει η Κύπρος ανοικτός προορισμός και τον χειμώνα δεν είναι κάτι που ακούμε πρώτη φορά στην τουριστική βιομηχανία. Υπενθυμίζεται ότι και την προηγούμενη πενταετία είχαν εφαρμοστεί συγκεκριμένα σχέδια για ενθάρρυνση της δραστηριότητας τουριστικών πρακτόρων και την φθινοπωρινή και χειμερινή περίοδο. Από την άλλη, προκειμένου να

προσελκύσουμε τον τουρίστα και τη χειμερινή περίοδο θα πρέπει να ισχύουν τρεις προϋποθέσεις:

- Να υπάρχουν ξενοδοχεία και άλλες επιχειρήσεις ανοικτές.

- Να υπάρχει εργατικό δυναμικό για την εξυπηρέτηση των τουριστών.

- Να υπάρχουν δραστηριότητες και δράσεις για το τουριστικό ακροατήριο και κατά την διάρκεια του χειμώνα.

Είναι ενθαρρυντικό ότι αν μη τι άλλο υπάρχει πρόθεση να οδηγηθούμε προς αυτή την κατεύθυνση όταν ο αρμόδιος υφυπουργός παραδέχεται ότι πρέπει να ξεφύγουμε από το μονοδιάστατο προϊόν ήλιου-θάλασσας. Όπως αναφέρει, το προσφερόμενο προϊόν του χειμώνα, θα πρέπει να εμπλουτιστεί περαιτέρω, ενώ προσθέτει ότι υπάρχει πρόθεση για περισσότερη προβολή, και των ορεινών περιοχών, και σε γειτονικές χώρες. Προσθαύουμε να πείσουμε τις τουριστικές περιοχές να αναπτύξουν μια σειρά από

πρωτοβουλίες και δράσεις και κατά τη διάρκεια του χειμώνα και κατά την διάρκεια Νοεμβρίου» αναφέρει συγκεκριμένα.

Αυξήσεις σε ποσοστά

Για τον φετινό χειμώνα και συγκεκριμένα τους μήνες Δεκέμβριο-Φεβρουάριο αναμένεται να καταγραφεί αύξηση στους εισερχόμενους επισκέπτες κατά 20-30% από την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου. Σύμφωνα με εκπρόσωπο της διαχειρίστριας εταιρείας των αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου Hermes Airports, για το 2024 υπολογίζεται γενική αύξηση επιβατών κατά 2,5% σε σχέση με το τρέχον έτος, και σε αεροπορικές θέσεις γύρω στο 3,5%. Επιπλέον, για την περίοδο Νοεμβρίου 2023 - Μαρτίου 2024 αναμένεται αύξηση των αεροπορικών θέσεων κατά 30%. Βεβαίως, οι προβλέψεις για την επόμενη χρονιά ή έστω τους επόμενους μήνες δεν πρέπει να αφήνουν έξω τις εξελίξεις στο Ισραήλ.

Ήταν κάτι που απασχόλησε και τις συζητήσεις στο World Travel Market, με οργανωτές ταξιδίων και αεροπορικές εταιρείες να αναφέρουν ότι οι κρατήσεις για τον επόμενο χρόνο είναι κάπως πιο κάτω, ως αποτέλεσμα της κατάστασης στην περιοχή, και φαίνεται να έβαλαν στο τραπέζι το σενάριο της οικονομικής ενίσχυσης για καμπάνιες διαφήμισης.

Το action plan του ΣΤΕΚ

Αφήνοντας στην άκρη την αύξηση των κυπριακών φορέων του τουρισμού με ξένους tour operators και αεροπορικές εταιρείες, υπήρχε η ανάγκη να ανοίξει ο προορισμός για τον χειμώνα. Οι αναφορές δείχνουν ότι είναι πιο επιτακτικό από ποτέ το να προχωρήσει η Κύπρος με συγκεκριμένο πλάνο για τον χειμερινό τουρισμό. Σαφώς αυτό πρόκειται για σχέδιο με πιο μακροπρόθεσμα αποτελέσματα και όχι άμεσα. Μιλώντας στην «Κ» η γενική διευθύντρια του ΣΤΕΚ Χρυσάιμλη Ψηλογένη ανέφερε ότι για να ανοίξει ο χειμερινός τουρισμός και να καταστεί η Κύπρος προορισμός καθόλη τη διάρκεια του χρόνου, χρειάζεται να αναπτυχθεί χειμερινό προϊόν αφενός, και αφετέρου, εκτός από ανοικτές μονάδες καταλυμάτων, να λειτουργούν και άλλες επιχειρήσεις και υπηρεσίες σε τουριστικές περιοχές. Κατέστησε σαφές ότι είναι πιο επιτακτικό από ποτέ το να προχωρήσουμε με συγκεκριμένο πλάνο για τον χειμερινό τουρισμό, από τη στιγμή που ζητούν χειμερινό προϊόν από την Κύπρο όλοι οι tour operators με τους οποίους συνεργαζόμαστε. Αυτό προϋποθέτει κόστος, αλλά είναι μια προσπάθεια που πρέπει να γίνει προκειμένου να ανοίξει ο προορισμός, ανέφερε σχετικά. Ήδη ο ΣΤΕΚ έχει θέσει το ζήτημα και στον πρόεδρο ενώ αναμένεται να δει εκ νέου τον υφυπουργό Τουρισμού ώστε να συζητηθεί το action plan για τον χειμερινό τουρισμό. Εκτιμάται ότι χρειάζεται ένα τριετές σχέδιο για τον χειμερινό τουρισμό, με συγκεκριμένα βήματα για άνοιγμα του προορισμού και διαφήμισής του, κίνητρα και επικυρνώσεις που θα ενισχύσουν τις τουριστικές επιχειρήσεις αλλά και προσέγγιση αεροπορικών εταιρειών και οργανωτών ταξιδίων. Οι κινήσεις πρέπει να είναι πολυεπίπεδες, επισημαίνει ο ΣΤΕΚ τονίζοντας ότι το να παραμείνουν ανοικτά τα ξενοδοχεία είναι μόνο ένα κομμάτι του παζλ για τον χειμερινό τουρισμό.

Το εργατικό δυναμικό

Στη δική του ανάγνωση των μηνυμάτων από την τουριστική έκθεση Λονδίνου, ο ΠΑΣΥΞΕ κάνει λόγο για συγκρατημένη αισιοδοξία η οποία προκύπτει από το ότι οι αεροπορικές εταιρείες και οι οργανωτές ταξιδίων μιλούν για αύξηση των προγραμμάτων τους και της χωρητικότητάς τους κατά 5-10% για το 2024, καθώς και το γεγονός ότι αναμένεται να έχουμε αυξημένες ροές κυρίως από αγορές της Ευρώπης και της Σκανδιναβίας. Μιλώντας στην «Κ» ο γενικός διευθυντής του ΠΑΣΥΞΕ Φιλόκυπρος Ρουσούνιδης ανέφερε ότι οι τουριστικοί εταίροι της Κύπρου έχουν πλάνο πενταετίας για τον προορισμό, και θεωρούν ότι κινείται σε πολύ καλά επίπεδα από τιμολογιακής πλευράς και ενώ και οι υποδομές της χώρας είναι σε υψηλό επίπεδο. Αυτό που τους προβληματίζει είναι η έλλειψη εργατικού δυναμικού. Πρόκειται για την ανοικτή πληγή στον τουρισμό της Κύπρου και όχι μόνο, και τονίζει ότι η πολιτεία θα πρέπει να βρει τρόπους αποτελεσματικούς ώστε να κλείσει το συντομότερο δυνατό. Μόνο στην περίπτωση επάρκειας σε εργατικό δυναμικό η Κύπρος μπορεί να υποστηρίξει προσδοκίες για χειμερινό τουρισμό, όπως αναφέρει, ενώ επισημαίνει ότι αν δεν καταφέρουμε μέσα στα επόμενα 1-2 χρόνια να ανταποκριθούμε, τότε το μόνεμάς θα χαθεί και οι εταιρείες θα στραφούν σε γειτονικές χώρες ανταγωνιστικές προς την Κύπρο (όπως είναι η Τουρκία), με τις επιπτώσεις δύσκολα να αναστραφούνται. Η επίλυση του ζητήματος ανθρωπίνου δυναμικού καθίσταται ακόμη πιο επιτακτική, εφόσον η Κύπρος δεν θα είναι σε θέση να καλύψει ενδεχόμενες απώλειες λόγω της κατάστασης στη Μέση Ανατολή.

Πώλησε ακίνητα 900 εκατ. η REMU από το 2019

Προχώρησε σε εκτέλεση αγοραπωλητήριων συμφωνιών για 399 ακίνητα με τιμή συμβολαίου 111 εκατ. στο εννιάμηνο

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οι πωλήσεις ακινήτων της REMU (Διεύθυνση Διαχείρισης Ακινήτων της Τράπεζας Κύπρου) από την αρχή του 2019 ανέρχονται σε 900 εκατομμύρια ευρώ, ενώ ανέλαβε ακίνητα μέσω συμφωνιών ανταλλαγής χρέους προς ακίνητη περιουσία (debt to asset swap) στην ίδια περίοδο, ύψους 500 εκατομμυρίων ευρώ.

Σύμφωνα με τα οικονομικά αποτελέσματα εννιαμήνου 2023, που παρουσίασε η Τράπεζα Κύπρου κέρδη 349 εκατομμυρίων ευρώ –στο εννιάμηνο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2023– το Συγκρότημα ολοκλήρωσε πωλήσεις ακινήτων ύψους 101

Οι πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων αφορούν όλες τις κατηγορίες ακινήτων, με 40% των πωλήσεων σε μεικτή αξία κατά εννιάμηνο του 2023 να αφορούν γη.

εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με 125 εκατ. ευρώ κατά το αντίστοιχο εννιάμηνο 2022. Την ίδια ώρα, τα κέρδη από πωλήσεις ακινήτων έφτασαν περίπου 8 εκατ. ευρώ για το εννιάμηνο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2023, σε σύγκριση με κέρδη ύψους περίπου 12 εκατ. για το αντίστοιχο του 2022. Οι πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων αφορούν όλες τις κατηγορίες ακινήτων, με 40% των πωλήσεων σε μεικτή αξία κατά εννιάμηνο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2023 να αφορούν γη.

Πρόσθετα, κατά το εννιάμηνο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2023, το Συγκρότημα προχώρησε σε εκτέλεση αγοραπωλητήριων συμφωνιών για 399 ακίνητα με τιμή συμβολαίου ύψους 111 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με αγοραπωλητήσεις συμφωνίες για 512 ακίνητα, με τιμή συμβολαίου ύψους περίπου 142 εκατ. ευρώ κατά

Στα τέλη Σεπτεμβρίου 2023 η REMU διαχειριζόταν ακίνητα λογιστικής αξίας ύψους 983 εκατ. ευρώ.

το αντίστοιχο εννιάμηνο 2022. Επιπρόσθετα, όπως καταγράφεται στα οικονομικά αποτελέσματα εννιαμήνου, το Συγκρότημα βρισκόταν σε προχωρημένες διαδικασίες για πωλήσεις ακινήτων ύψους 64 εκατ. ευρώ (τιμή συμβολαίου) στις 30 Σεπτεμβρίου 2023, εκ των οποίων τα 49 εκατ. ευρώ αφορούσαν υπογεγραμμένες αγοραπωλητικές συμφωνίες, σε σύγκριση με 82 εκατ. ευρώ στις 30 Σεπτεμβρίου 2022, εκ των οποίων τα 44 εκατ. ευρώ αφορούσαν υπογεγραμμένες αγοραπωλητικές συμφωνίες. Βάσει των δεδομένων, η REMU ανέλαβε ακίνητα ύψους 18 εκατ. ευρώ κατά το εννιάμηνο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2023, σε σύγκριση με προσθήκες ύψους 84 εκατ. ευρώ κατά το αντίστοιχο εννιάμηνο 2022 μέσω συμφωνιών ανταλλαγής χρέους με ακίνητα και ακινήτων ακινήτων.

983 εκατ. πλέον το απόθεμα

Στα τέλη Σεπτεμβρίου 2023 η REMU διαχειριζόταν ακίνητα λογιστικής αξίας ύψους 983 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων ακίνητα ύψους 947 εκατ. ευρώ είναι κατηγοριοποιημένα ως ανακτηθέντα ακίνητα. Αναλυτικότερα, αποτελούνται από ακίνητα ύψους 922 εκατ. ευρώ τα οποία κατηγοριοποιήθηκαν ως «Απόθεμα Ακινήτων» και 61 εκατ. ευρώ ως «Επενδύσεις σε Ακίνητα», σε σύγκριση με 1,11 δισ. ευρώ στα τέλη του 2022. Τότε, αποτελούνταν από ακίνητα ύψους 1,04 δισ. ευρώ τα οποία κατηγοριοποιήθηκαν ως «Αποθέματα Ακινήτων» και 75 εκατ. ευρώ ως «Επενδύσεις σε Ακίνητα».

ΜΕΔ στο 3,5%

Όπως αναφέρεται στα οικονομικά αποτελέσματα της Τράπεζας Κύπρου, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια με βά-

ση την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΜΕΔ) μειώθηκαν κατά 13 εκατ. ευρώ, ή 3% κατά το γ' τρίμηνο 2023, σε σύγκριση με καθαρή οργανική μείωση ΜΕΔ ύψους 18 εκατ. κατά το β' τρίμηνο 2023, σε 358 εκατ. στις 30 Σεπτεμβρίου 2023 (σε σύγκριση με 371 εκατ. στις 30 Ιουνίου 2023 και με 411 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2022).

Ως αποτέλεσμα, τα ΜΕΔ αντιπροσωπεύουν το 3,5% του συνόλου των δανείων στις 30 Σεπτεμβρίου 2023, σε σύγκριση με 3,6% στις 30 Ιουνίου 2023 και με 4% στις 31 Δεκεμβρίου 2022. Το ποσοστό κάλυψης των ΜΕΔ ανέρχεται σε 77% στις 30 Σεπτεμβρίου 2023, σε σύγκριση με 78% στις 30 Ιουνίου 2023 και με 69% στις 31 Δεκεμβρίου 2022. «Λαμβάνοντας υπόψη τις εμπράγματες εξασφαλίσεις σε εύλογη αξία, τα ΜΕΔ καλύπτονται πλήρως», σημειώνει

η Τράπεζα. «Συνολικά, από το ανώτατο τους επίπεδο το 2014, τα ΜΕΔ έχουν μειωθεί κατά 14,6 δισ. ευρώ, ή 98% σε κάτω από 0,4 δισ. ευρώ και το ποσοστό ΜΕΔ προς δάνεια κατά 59 εκατοστιαίες μονάδες, από 63% σε κάτω από 4%.

«Ενοίκιο Εναντι Δόσης»

Όπως γνωστοποιείται και στα αποτελέσματα, τον Ιούλιο 2023, το σχέδιο «Ενοίκιο Έναντι Δόσης» εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και στοχεύει στη μείωση των ΜΕΔ με υποθήκη κύρια κατοικία και ταυτόχρονα στην προστασία της κύριας κατοικίας των ευάλωτων δανειοληπτών. Τα επιλέξιμα κριτήρια περιλαμβάνουν δανειολήπτες με δάνεια με υποθήκη κύρια κατοικία που κρίθηκαν ως ΜΕΔ στις 31 Δεκεμβρίου 2021 και παρέμειναν ως ΜΕΔ στις 31 Δεκεμβρίου 2022, με την αγοραία αξία της κύριας κατοικίας να μην υπερβαίνει τις 250 χιλιάδες ευρώ. Συνάμα, περιλάμβαναν δανειολήπτες που κατείχαν ολοκληρωμένη αίτηση στο σχέδιο ΕΣΤΙΑ και είχαν κριθεί επιλέξιμοι αλλά μη βιώσιμοι, με την αγοραία αξία της κύριας κατοικίας να μην υπερβαίνει τις 350 χιλιάδες ευρώ.

Πρόσθετα, όλοι οι αιτούντες που είχαν εγκριθεί για το σχέδιο ΕΣΤΙΑ, αλλά η ένταξή τους στο σχέδιο είχε μετέπειτα τερματιστεί. Οι επιλέξιμοι αιτούντες θα έχουν τη δυνατότητα να διαμένουν στην κύρια τους κατοικία ως ενοίκιο και θα εξαιρούνται από το στεγαστικό τους δάνειο, καθώς η κυβέρνηση θα καλύπτει πλήρως το απαιτούμενο ενοίκιο εκ μέρους τους.

Οι επιλέξιμοι αιτούντες, μετά τα πέντε χρόνια, θα έχουν τη δυνατότητα να αγοράσουν την κύρια κατοικία σε ευνοϊκή αξία, πιο χαμηλή από την αγοραία αξία της.

Μέχρι σήμερα, το σχέδιο δεν βρίσκεται σε εφαρμογή και στόχος του είναι να δράσει ως ακόμη ένα εργαλείο για την αντιμετώπιση των ΜΕΔ στον τομέα λιανικής τραπεζικής που θα βοηθήσει στην περαιτέρω μείωση των ΜΕΔ και την Τράπεζα Κύπρου.

ΑΡΘΡΟ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ

Το ψηφιακό ευρώ

Κάτι που δεν έχει γίνει ευρέως γνωστό είναι ότι πολύ σύντομα, δηλαδή μέσα στον Νοέμβριο το ψηφιακό ευρώ θα παρουσιαστεί από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με την προσαρμογή του να κρατάει για δύο χρόνια στις 20 χώρες-μέλη του Ευρωσυστήματος. Αυτό δεν σημαίνει ότι θα κυκλοφορήσει κανονικά στην αγορά, όμως θα γίνουν όλες οι απαραίτητες δοκιμές και θα καθοριστούν οι κανόνες ώστε, εάν όλα πάνε καλά, να μπορεί να μπει κανονικά στην κυκλοφορία μέσα στα επόμενα χρόνια που έρχονται. Δυστυχώς, η Ευρώπη έχει ήδη αργήσει στη δημιουργία ψηφιακού νομίσματος, αφού άλλες χώρες την έχουν προλάβει. Αυτό δείχνει τις χρονοβόρες διαδικασίες και την τεράστια γραφειοκρατία που κατακλύζουν τους Ευρωπαίους θεσμούς και μαζί την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Την ώρα που οι ηλεκτρονικές πληρωμές κερδίζουν ολοένα και περισσότερο έδαφος παγκοσμίως –και ειδικά στην Ευρώπη– οι ρυθμιστικές αρχές παραμένουν αργές στο να εντάξουν κάποιες νέες τεχνολογίες στην εποπτεία τους. Ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα του ψηφιακού ευρώ θα είναι η ευκολία στις συναλλαγές, αφού θα γίνονται μέσω ηλεκτρονικών πορτοφολιών. Πραγματική επανάσταση όμως, θα φέρει η ενίσχυση της ασφάλειας των συναλλαγών με νέες τεχνολογικές μεθόδους και μέσα κρυπτογράφησης. Έτσι η απάντη ή η οποιαδήποτε παραποίηση θα καταστεί σχεδόν αδύνατη, αφού ο έλεγχος από τις κεντρικές τράπεζες θα είναι πολύ πιο εύκολος. Η μεγαλύτερη πρόκληση που θα αντιμετωπίσει το ψηφιακό ευρώ θα είναι η άρνηση μιας μερίδας καταναλωτών στην ανάπτυξη της τεχνολογίας, αφού θα είναι δύσκολο να την παρακολουθήσουν και να τη χρησιμοποιήσουν, όπως και η άρνηση όσων ασχολούνται με παράνομες δραστηριότητες γιατί χρειάζονται μετρητά για να μην εντοπίζονται. Παρά τις προκλήσεις, το ψηφιακό ευρώ σηματοδοτεί μια πρωτοποριακή μετάβαση προς την ψηφιακή οικονομία, και το κοινό νομισματικό περιβάλλον θα ενισχύσει τη συνεργασία και τη συνοχή μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ψηφιακό ευρώ είναι μια σημαντική εξέλιξη που αντικατοπτρίζει την ταχεία ψηφιακή εξέλιξη της κοινωνίας και ελπίζω ότι θα μας έρθει πιο γρήγορα από ότι έχει ήδη ανακοινωθεί.

Ο Κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

γαστρονόμος

Στον Γαστρονόμο
ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
τα
100
καλύτερα
μαγαζιά
της Αθήνας
τώρα

ΠΩΣ ΝΑ ΦΑΤΕ, ΝΑ ΠΙΕΙΤΕ,
ΝΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΕΤΕ
ΣΑΝ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΣΤΗΝ
ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΑΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

+
Η ΜΑΡΙΛΕΝΑ
ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ
ΦΤΙΑΧΝΕΙ ΔΥΟ
ΝΗΣΤΗΣΙΜΑ ΓΛΥΚΑ
· ΣΤΕΦΑΝΙ ΜΕ
ΑΜΥΓΔΑΛΩΤΟ
· ΠΑΣΤΑ ΦΛΩΡΑ

Ψαγμένες
ταβέρνες, street
food, εστιατόρια,
στέκια για
μερακλήδες
+
Μαζί συνταγές
για να μυρίσει
Αθήνα το σπίτι.

ΚΥΡΙΑΚΗ
19/11

 Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ομαδική ταφή έξω από το νοσοκομείο

Υπό τον έλεγχο του ισραηλινού στρατού κυβερνητικά κτίρια της Χαμάς στη Γάζα

Σε ομαδικό τάφο, έξω από το κεντρικό νοσοκομείο Αλ Σίφα της Γάζας, θάφτηκαν χθες ασθεनेίς που πέθαναν στη διάρκεια της συνεχιζόμενης πολιορκίας του ιδρύματος από τον ισραηλινό στρατό, καθώς οι σφοδρές μάχες στη γύρω περιοχή εμπόδιζαν τη μεταφορά και την ταφή των νεκρών σε άλλο χώρο. Ρεπορτάζ του BBC μιλούσε για τουλάχιστον 30 σορούς, ενώ ο εκπρόσωπος του υπουργείου Υγείας της Χαμάς στη Γάζα, Ασράφ Κίντρα, ανέφερε ότι οι νεκροί ανέρχονταν σε 179. «Δεν είχαμε άλλη επιλογή, καθώς οι σοροί των μαρ-

της ηλεκτροδότησης του νοσοκομείου λόγω εξάντλησης των καυσίμων για τις γεννήτριες. Τρία από τα νεογνά που γεννήθηκαν πρόωρα έχουν ήδη χάσει τη ζωή τους. Ο ισραηλινός στρατός ανακοίνωσε ότι επρόκειτο να μεταφέρει θερμοκοιτίδες στη Λωρίδα της Γάζας, με τελικό στόχο τη μεταφορά των βρεφών σε ασφαλή μέρος.

Στη διάρκεια της χθεσινής ημέρας συνεχίζονταν οι σφοδρές οδομαχίες ανάμεσα σε Ισραηλινούς στρατιώτες και μαχητές της Χαμάς και άλλων παλαιστινιακών οργανώσεων στην πόλη της Γάζας. Ο ισραηλινός στρατός ανακοίνωσε ότι έχει θέσει υπό τον έλεγχό του κυβερνητικά κτίρια της Χαμάς, συμπεριλαμβανομένων του Κοινοβουλίου, της έδρας της τοπικής κυβέρνησης και του αρχηγείου της αστυνομίας. Από την έναρξη της χειραίς εισβολής μέχρι χθες το απόγευμα, 46 Ισραηλινού στρατιώτες είχαν χάσει τη ζωή τους. Τουλάχιστον οκτώ Παλαιστίνιοι σκοτώθηκαν από ισραηλινή επιδρομή στην πόλη Τουλκάρμ της Δυτικής Οχθης.

Νωρίτερα, ο ισραηλινός στρατός είχε δημοσιοποιήσει φωτογραφίες και βίντεο από το παιδιατρικό νοσοκομείο Ραντίσι που κατέλαβαν άνδρες του και απεικόνιζαν όπλα, χειροβομβίδες και εκρηκτικά, τα οποία, πάντα σύμφωνα με τους Ισραηλινούς, είχε αποθηκεύσει η Χαμάς στο υπόγειο του ιδρύματος. Ε-

Ο εκπρόσωπος του ισραηλινού στρατού, Ντάνιελ Χαγκάριο, δείχνει όπλα, χειροβομβίδες και εκρηκτικά, τα οποία, κατά το Ισραήλ, είχε αποθηκεύσει η Χαμάς στο υπόγειο του παιδιατρικού νοσοκομείου Ραντίσι.

πιπλέον, ο εκπρόσωπος του στρατού Ντάνιελ Χαγκάριο υποστήριξε ότι βρέθηκαν ενδείξεις που υπονοούν ότι η Χαμάς κρατούσε ομήρους στο υπόγειο, το οποίο ήταν συνδεδεμένο με το δίκτυο των τούνελ της ισλαμικής οργάνωσης. Το υπουργείο Υγείας της Χαμάς στη Γάζα διέψευσε τις κατηγορίες, υποστηρίζοντας ότι το υπόγειο χρησιμοποιούνταν ως χώρος προσωρινής στέγασης εκτοπισμένων Παλαιστινίων και ότι το

νοσοκομείο δεν ήταν συνδεδεμένο με τα γειτονικά τούνελ.

Σε άλλη ανακοίνωσή του ο ισραηλινός στρατός επιβεβαίωσε τον θάνατο της δεκανέως Νόα Μαρσιάνο, ομήρου της Χαμάς. Την προηγούμενη, η ισλαμική οργάνωση είχε αναφέρει ότι η Μαρσιάνο σκοτώθηκε από βομβαρδισμό του Ισραήλ. Εκπρόσωπος της Χαμάς πρότεινε τη Δευτέρα την απελευθέρωση 70 ομήρων, γυναικών και παιδιών, με α-

ντάλλαγμα πενήνημερη κατάπαυση του πυρός, κάτι που η κυβέρνηση του Μπέντζαμιν Νετανιάχου δεν είχε δεχτεί μέχρι χθες. Συγγενείς ομήρων ξεκίνησαν χθες πορεία 63 χιλιομέτρων από το Τελ Αβίβ προς την Ιερουσαλήμ προκειμένου να διαδηλώσουν έξω από το γραφείο του Νετανιάχου, με αίτημα να υπάρξει συμφωνία για την άμεση απελευθέρωση όλων των οικείων τους. Έντονες αντιδράσεις προκάλεσε δη-

Διαφωνούν με τον Μπρίντεν

Περισσότεροι από 400 Αμερικανοί αξιωματούχοι από 40 κρατικές υπηρεσίες υπέγραψαν επιστολή προς τον πρόεδρο Τζο Μπρίντεν με την οποία διαμαρτύρονται για την πλήρη υποστήριξη του Ισραήλ στον πόλεμο της Γάζας. Όπως αναφέρει η εφημερίδα The New York Times, οι υπογράφοι κατηφιάζουν τις φονικές επιδρομές της Χαμάς στο νότιο Ισραήλ, στις 7 Οκτωβρίου, αλλά τονίζουν ότι είναι αναγκαίο να σταματήσει η αιματοχυσία που προκαλεί το Ισραήλ, και του ζητούν να παρέμβει για να υπάρξει άμεσα κατάπαυση του πυρός και διανομή ανθρωπιστικής βοήθειας. «Η πλειονότητα των Αμερικανών επιθυμεί την εκκενρία», αναφέρει η επιστολή, παραπέμποντας σε πρόσφατη δημοσκόπηση σύμφωνα με την οποία τα δύο τρίτα των πολιτών και τα τέσσερα πέμπτα των Δημοκρατικών φέρωνταν να πιστεύουν ότι η Ουάσινγκτον πρέπει να πείσει το Ισραήλ για τερματισμό του πολέμου. Οι υπογράφοι προέρχονται από διάφορες κρατικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων του FBI, του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας και του υπουργείου Δικαιοσύνης, ενώ πολλοί από αυτούς είχαν στηρίξει τον Μπρίντεν στην προεκλογική εκστρατεία του. Οι New York Times κάνουν λόγο για αυξανόμενη δυσανεμία στον κρατικό μηχανισμό, θυμίζοντας ανάλογες κινήσεις από δεκάδες αξιωματούχους του ΥΠΕΞ και πάνω από 1.000 υπαλλήλους της USAID.

λωση του ακροδεξιού Ισραηλινού υπουργού Οικονομικών Μπεζαλέλ Μόντριτς, ο οποίος κάλεσε τους Παλαιστίνιους της Γάζας να μεταναστεύσουν «εθελοντικά» σε άλλες χώρες. «Πρόκειται για μέρος του αποικιοκρατικού, ρατσιστικού σχεδίου του Ισραήλ», σχολίασε το παλαιστινιακό ΥΠΕΞ, το οποίο κάλεσε τη διεθνή κοινότητα να μεσολαβήσει για να αποτραπεί η «γενεοκτονία».

REUTERS, A.P.

Σταγόνα στον ωκεανό τα μέτρα για το κλίμα

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ. Ανεπαρκή χαρακτηρίζει νέα μελέτη τα μέτρα που υιοθέτησαν εθνικές κυβερνήσεις στην προσπάθειά τους να περιορίσουν την υπερθέρμανση του πλανήτη, ενόψει της συνόδου COP28 για το κλίμα σε δύο εβδομάδες στο Ντουμπάι. Εάν τηρηθούν τα υπάρχοντα σχέδια των κρατών αυτών, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου θα αυξηθούν κατά 9% έως το 2030 σε σχέση με τα επίπεδα του 2010. Για να περιοριστεί, όμως, η άνοδος της παγκόσμιας θερμοκρασίας στον 1,5 βαθμό Κελσίου έως το τέλος της δεκαετίας, οι εκπομπές καυσαερίων πρέπει να μειωθούν κατά 45%. «Ο πλανήτης απέτυχε να τιασείσει την κλιματική κρίση. Αυτό το μήνυμα στέλνει η έκθεση της σύμβασης πλαίσιου του ΟΗΕ (UNFCCC) για την κλιματική αλλαγή, το πόρισμα της οποίας αποδεικνύει ότι ο κόσμος μας βρίσκεται σε λάθος δρόμο για την αποφυγή της κλιματικής καταστροφής», τόνισε ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες.

Ανεπαρκείς οι πρωτοβουλίες των κρατών, ενώ ο γ.γ. του ΟΗΕ καλεί σε χρηματοδότηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Ο Σάμιον Στίλ, επικεφαλής της UNFCCC, λέει: «Οι κυβερνήσεις επέλεξαν πολύ μικρά βήματα για την αποφυγή της κλιματικής κρίσης. Η σημερινή έκθεση δείχνει ότι είναι αναγκαίο να κινηθούμε πιο φιλόδοξα και γρήγορα, προκειμένου να τηρήσουμε τους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού. Δεν υπάρχει χρόνος για κωλυσιεργία».

Μηδενικές εκπομπές

Δεύτερη έκθεση του ΟΗΕ για την κλιματική αλλαγή και τις στρατηγικές περιορισμού των εκπομπών καυσαερίων, που δημοσιεύθηκε και αυτή χθες, έδειξε

Πλοίαρτα στις όχθες του στεγνωμένου πλέον από την ξηρασία ποταμού Πάδου στη βόρεια Ιταλία εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής.

ότι οι εκπομπές μπορούν να είναι κατά 63% χαμηλότερες το 2050, σε σύγκριση με το 2019, εφόσον όλες οι στρατηγικές μακροπρόθεσμου ορίζοντα εφαρμοσθούν σήμερα. Σε τέτοιες μακροπρόθεσμες στρατηγικές έχουν δεσμευθεί 75 κράτη-μέλη της συμφωνίας του Παρισιού, που αντιπροσωπεύουν 87% του παγκόσμιου ΑΕΠ, 68% του παγκόσμιου πληθυσμού και περίπου 77% των παγκόσμιων εκπομπών καυσαερίων το 2019. Τα στοιχεία αυτά είναι ενθαρρυντικά και δείχνουν ότι ο πλανήτης αρχίζει να στοχεύει σε μηδενικές εκπομπές. Η έκθεση επισημαίνει, όμως, ότι πολλοί στόχοι μηδενικών εκπομπών παραμένουν ακόμη αβέβαιοι ή έχουν αναβληθεί, απειλώντας τον πλανήτη.

«Οι εκθέσεις συνοδεύθηκαν από τον πρότο «έλεγχο πρόδου» των κρατών σχετικά με τους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού. Ο έλεγχος έδειξε ότι η πρόοδος δεν είναι επαρκής. Παρουσιάζει, ωστόσο, ευρεία κλίμακα εργαλείων και λύσεων. Δισ. άνθρωποι περιμένουν με

ανυπομονησία να δουν τις κυβερνήσεις τους να αρχίσουν να αξιοποιούν την εργαλειοθήκη αυτή», υπογραμμίζει ο Σάμιον Στίλ.

Ο γενικός γραμματέας του Οργανισμού, κ. Γκουτέρες, κάλεσε σε «συνεργία κλιματικής φιλοδοξίας σε κάθε χώρα, πόλη και τομέα της οικονομίας», για να προσθέσει την ανάγκη προώθησης έργων ανανεώσιμης ενέργειας και σταδιακής εγκατάλειψης της καύσης άνθρακα και άλλων ορυκτών καυσίμων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, από την πλευρά της, θα δεσμευθεί κατά τη διάρκεια της συνόδου στο Ντουμπάι σε «σημαντική» οικονομική συμβολή σε νέο διεθνές ταμείο για την αντιμετώπιση των καταστροφών που ευνοούνται από την κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με ανακοίνωση της Κομισιόν. Το πρώτο ταμείο «απωλειών και καταστροφών» αναμένεται να θεσμοθετηθεί κατά τη διάρκεια της κλιματικής συνόδου, μεταξύ 30 Νοεμβρίου και 12 Δεκεμβρίου, στο Ντουμπάι.

Στο επίκεντρο οι εμπορικοί και οι οικονομικοί δεσμοί ανάμεσα σε Κύπρο και Ηνωμένο Βασίλειο

Consulco: Γεύμα εργασίας με τον Επίτροπο Εμπορίου του Ηνωμένου Βασιλείου

ΟΙ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ εξελίξεις και οι επιπτώσεις τους σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Κύπρο, αλλά και διεθνώς, κυριάρχησαν στο πλαίσιο γεύματος εργασίας που παρέθεσε ο Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου Εταιρειών Consulco, κ. Μάριος Χατζηρούσος προς τιμήν του Επιτρόπου Εμπορίου του Ηνωμένου Βασιλείου για την Ευρώπη, κ. Chris Barton CMG.

Το γεύμα εργασίας πραγματοποιήθηκε στα κεντρικά γραφεία της Consulco στη Λευκωσία, στην παρουσία του Βρετανού Υπατου Αρμυστή κ. Ifan Siddiqi OBE, εκπροσώπων των Υπουργείων Εξωτερικών και Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, καθώς και επιφανών Κυπρίων επιχειρηματιών. Η συζήτηση επικεντρώθηκε στους τρόπους με τους οποίους η βρετανική και η κυπριακή κυβέρνηση μπορούν να βοηθήσουν και να υποστηρίξουν τις κυπριακές επιχειρήσεις, με στόχο την επέκταση των δραστηριοτήτων και των επενδύσεών τους στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου.

Σε δηλώσεις του ο κ. Chris Barton CMG, Επίτροπος Εμπορίου του Ηνωμένου Βασιλείου για την Ευρώπη, αναφέρθηκε με θερμά λόγια στην παρουσία της Consulco στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά και στην εμπορική και οικονομική σχέση μεταξύ Κύπρου και Ηνωμένου Βασιλείου: «Είναι με μεγάλη

χαρά που βρίσκομαι εδώ στην Consulco, όπου η ανταπόκριση για μια ακμάζουσα εμπορική και επενδυτική σχέση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Κύπρου είναι μεγάλη.

Οι συναλλαγές μας αυξήθηκαν πάνω από 25% πέρυσι και ξέρω ότι υπάρχει δυνατότητα να κάνουμε πολλά περισσότερα, τόσο από πλευράς εμπορίου όσο και επενδύσεων, και αυτό είναι εξαιρετικά ευπρόδεκτο από την πλευρά του Ηνωμένου Βασιλείου», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Από την πλευρά του, ο Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου Εταιρειών Consulco, κ. Μάριος Χατζηρούσος εξέφρασε ιδιαίτερη

Στο γεύμα εργασίας που πραγματοποιήθηκε στα γραφεία της Consulco με προσκεκλημένο τον Βρετανό αξιωματούχο παρευρέθηκαν επίσης ο Υπάτος Αρμυστής του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και εκπρόσωποι των Υπουργείων Ενέργειας και Εξωτερικών.

ικανοποίηση και χαρά για τη φιλοξενία στα γραφεία της εταιρείας στη Λευκωσία του Επιτρόπου Εμπορίου του Ηνωμένου Βασιλείου, κ. Chris Barton CMG και του Βρετανού Υπατου Αρμυστή, κ. Ifan Siddiqi OBE. «Η πρωτοβουλία αυτή της Consulco λειτουργήσει ως ευκαιρία για να αναδειχθούν σημαντικά ζητήματα, στην παρουσία τεχνοκρατών των υπουργείων Εμπορίου και Εξωτερικών και Κυπρίων επιχειρηματιών και πιστεύουμε ότι έγινε ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της περαιτέρω ενίσχυσης των επιχειρηματικών και επενδυτικών σχέσεων ανάμεσα σε Κύπρο και Μεγάλη Βρετανία», τόνισε ο κ. Χατζηρούσος.

CONSULCO

Η Consulco είναι ένας εξειδικευμένος διαχειριστής επενδύσεων που δομεί και διαχειρίζεται επενδύσεις σε ακίνητα, πιστώσεις και ιδιωτικές μετοχές στο Λονδίνο, τη Βρετανία και την Ευρώπη ως μέρος του Ομίλου Consulco, που ιδρύθηκε πριν από 30 χρόνια. Ο Όμιλος διατηρεί γραφεία στο Λονδίνο, το Ντουμπάι και την Κύπρο, με περισσότερους από 100 επαγγελματίες να διαρθρώνουν και να διαχειρίζονται επενδύσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ευρώπη προς όφελος επενδυτών υψηλής εισοδηματικής τάξης και θεσμικών επενδυτών.

HELLENIC BANK παρουσιάζει

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

17/11/23 - 07/01/24

Τάφρο Ντ' Αβίλα

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΧΟΡΗΓΟΙ: PARK PALATSO

Coca-Cola

Fontana

Αγρός

Carlsberg

TUBORG
YOUR MOMENTS

LUNO
COFFEE

GIANTS

Cyprus
airways

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

LOVE
100.7
FM

Το κόστος του «διαζυγίου» Δύσης - Κίνας

Το ΔΝΤ εκτιμά πως το τίμημα της οικονομικής αποσύνδεσης μπορεί να φτάσει σε μια μείωση του παγκόσμιου ΑΕΠ κατά 7%

Της ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ

Χρειάστηκαν περίπου τρεις δεκαετίες από το πρώτο άνοιγμα που επιχείρησε τη δεκαετία του 1970 ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ, Ρίτσαρντ Νίξον, προς την Κίνα και περισσότερο από δύο δεκαετίες μετά την απόφαση του ιστορικού ηγέτη της, Ντενγκ Ξιαοπίνγκ, να κάνει το μεγάλο άνοιγμα της οικονομίας της προς την παγκόσμια αγορά για να φτάσει η άλλοτε φτωχή και αναπτυσσόμενη Κίνα στην εισοδο στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, τον Δεκέμβριο του 2001. Πολύ λιγότερα χρόνια αποδείχθηκαν, όμως, αρκετά για να γιγαντωθεί η κινεζική οικονομία, να αναδειχθεί σε δεύτερη οικονομία του πλανήτη, να απειλήσει την πρωτοκαθεδρία της υπερδύναμης στην παγκόσμια οικονομία και να κάμψει την αυτοεπιπόνηση της Δύσης, συμπεριλαμβανομένης της Ευρώπης και των οικονομιών της. Και ακόμη λιγότερα για να δρομολογηθεί ως νομοτελεσματική συνέπεια η αντιστροφή πορεία και η στροφή σε ένα διαζύγιο των μεγαλύτερων δυτικών οικονομιών, τόσο των ΗΠΑ όσο και της Ε.Ε., από τον οικονομικό γίγαντα της Ασίας, με το κόστος για όλες τις πλευρές να γίνεται ήδη αισθητό.

Ο οικονομικός αντίκτυπος της αποσύνδεσης καταγράφεται σε μια δυσόιανη συγκυρία, με δύο πολέμους σε εξέλιξη, μια ενεργειακή κρίση, ένα περιβάλλον υψηλού κόστους του δανεισμού στις μεγαλύτερες οικονομίες της Δύσης και μιας ραγδαίας επιβράδυνσης και αποπληθωρισμού στην Κίνα. Και με ακόμη πιο δυσόιανη την εκτίμηση του ΔΝΤ, πως αν προχωρήσει περαιτέρω η αποσύνδεση της αμερικανικής οικονομίας και γενι-

Η απώλεια των εξαγωγών στην Κίνα κοστίζει στη Γερμανία 37 δισ. ευρώ.

κότερα των δυτικών οικονομιών από την Κίνα, το τίμημα για την παγκόσμια οικονομία θα φτάσει σε μια μείωση του παγκόσμιου ΑΕΠ κατά 7%. Οπως τόνισε προσφάτως ο Νόα Μπάρκιν, υψηλόβαθμο στελεχος της συμβουλευτικής Rhodium Group, η αποσύνδεση των οικονομιών είναι «ένα ρίσκο που επιταχύνεται με τον χρόνο και γίνεται όλο και πιο δύσκολο να το διαχειριστούν οι κυβερνήσεις».

Το κόστος καταγράφει πρώτη η Γερμανία, καθώς ύστερα από δεκαετίες που οι βιομηχανίες πλούτιζαν εξαγωγών στην Κίνα, άρξαι να διαπιστώνει πως ο εταίρος είχε γίνει ανταγωνιστής και να συντάσσεται ενεργά με την υπερδύναμη, αλλάζοντας στάση έναντι της Κίνας. Σήμερα η Γερμανία βλέπει να μειώνονται ραγδαία τα γερμανικά αυτοκίνητα στην κινεζική αγορά και να αντικαθίστανται από κινεζικά, με τις κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες να ννωρίζουν πρωτοφανή ανάπτυξη. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, τα γερμανικά και τα ιαπωνικά αυτοκίνητα, τα φημισμένα μοντέλα της

Volkswagen και της Toyota δεν αντιπροσωπεύουν πλέον παρά μόνον το 30% της κινεζικής αγοράς, ενώ μόλις πριν από τρία χρόνια το αντίστοιχο μερίδιό τους στην Κίνα έφτανε στο 50%. Και καθώς η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία οδεύει σταθερά προς την ύφεση με τις βιομηχανίες της να μένουν χωρίς το ρωσικό φυσικό αέριο και την παραγωγή της να μειώνεται, αδιαμφισβήτητα καθοριστικός παράγοντας είναι η ραγδαία πτώση της ζήτησης από την Κίνα για τα ασυναγώνιστα προϊόντα της. Στο μεταξύ, για πολλές γερμανικές βιομηχανίες η Κίνα παραμένει αναγκαία χάρη στο χαμηλό κόστος της παραγωγής της και στην αχανή καταναλωτική αγορά της. Ο γερμανικός κολοσσός της χημικής βιομηχανίας BASF έχει επενδυτικό πρόγραμμα στην Κίνα που φτάνει τα 10,5 δισ. δολ. και εκτείνεται μέχρι το 2030. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στην περίπτωση ορισμένων αμερικανικών βιομηχανιών, όπως, για παράδειγμα, της αυτοκινητοβιομηχανίας ηλεκτροκίνητων

Tesla, που αυξάνει την παραγωγή της στη Σαγκάη.

Πλήγμα στη γερμανική οικονομία

Η αλλαγή στάσης από πλευράς της Γερμανίας έναντι της Κίνας εγκαταστάθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 2010 και συγκεκριμένα το 2016, όταν μετά μια σειρά εξαγοράς γερμανικών βιομηχανιών από κινεζικές εταιρείες, πέρασε σε κινεζικά χέρια η γερμανική καινοτόμος βιομηχανία ρομποτικής Kuka. Την εξαγόρασε η κινεζική Midea, προκαλώντας πρωτοφανή συναγερμό στους πολιτικούς κύκλους της χώρας, με ομάδα πολιτικών να απευθύνει έκκληση για σχηματισμό γερμανικής κοινοπραξίας, που θα υπέβαλλε ανταγωνιστική πρόταση εξαγοράς ώστε να παραμείνει η Kuka σε γερμανικά χέρια. Ήταν η αρχή μιας διαδικασίας αφύπνισης της Γερμανίας, έστω κι αν το αίτημα έπεσε τότε στο κενό και η καινοτόμος βιομηχανία έγινε κινεζική. Η πολιτική ηγεσία της Γερμανίας άλλαξε ρητορική σε ό,τι αφορά την Κίνα και επανειλημμένως παραδέ-

χθηκε πως η δεύτερη οικονομία του κόσμου, χωρίς να πάψει να είναι εταίρος της Γερμανίας, έχει εξελιχθεί σε ανταγωνιστή της έως και σε αντιπάλό της. Την τελευταία διετία, άλλωστε, ο καγκελάριος, Ολαφ Σολτς, έχει σε όλους τους τόνους υπογραμμίζει την ανάγκη να προστατευθεί η γερμανική οικονομία, ενώ το περασμένο καλοκαίρι παρουσίασε έγγραφο εργασίας σχετικό με τη στρατηγική του Βερολίνου για την απεξάρτηση από την Κίνα. Στο έγγραφο αυτό καλεί και επισήμως τις γερμανικές επιχειρήσεις να αποσυνδεθούν από την Κίνα ή, τουλάχιστον, να περιορίσουν την έκθεσή τους σε αυτήν.

Δεδομένου ότι η διαδικασία της αποσύνδεσης είναι ήδη προ πολλού σε εξέλιξη σε ό,τι αφορά τις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου, έχουν δοθεί έκτοτε στη δημοσιότητα επανειλημμένως εκθέσεις και εκτιμήσεις για το μέγεθος του πλήγματος που θα υποστεί η γερμανική οικονομία εάν αποσυνδεθεί πλήρως από την κινεζική. Ίσως η πιο πικρή όλων ήταν πέρσι το καλοκαίρι η έκθεση του IfD,

που προέβλεψε πως μια πλήρης αποσύνδεση των δύο οικονομιών θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του γερμανικού ΑΕΠ κατά 3%. Πολύ πιο προσφάτως, το περασμένο καλοκαίρι, δόθηκε στη δημοσιότητα σχετική μελέτη του Αυστριακού Ινστιτούτου Οικονομικών Ερευνών, που μεταξύ άλλων κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αποσύνδεση από την Κίνα θα μείωνε το γερμανικό ΑΕΠ κατά 2%. Ειδικότερα, η μελέτη καταλήγει στο συμπέρασμα πως η αποσύνδεση θα καταφέρει καίριο πλήγμα στο διμερές εμπόριο ανάμεσα στη Γερμανία και την Κίνα, με την απώλεια των εισαγωγών από την Κίνα να κοστίζει στη γερμανική οικονομία 22 δισ. ευρώ και τη διακοπή των γερμανικών εξαγωγών στην Κίνα να κοστίζει στη Γερμανία 37 δισ. ευρώ. Έχουν προηγηθεί επτά συναπτά έτη, στη διάρκεια των οποίων η Κίνα ήταν ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της μεγαλύτερης ευρωπαϊκής οικονομίας. Το 2022, το διμερές εμπόριο έφτασε στα 298 δισ. ευρώ, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του γερμανικού κράτους.

Επιθετικός ανταγωνισμός και στροφή σε νέες αγορές

«Η αποσύνδεση των οικονομιών έχει αναπτύξει κεκτημένη ταχύτητα και έχει πολύ δρόμο μπροστά της», σχολίασε προσφάτως οικονομολόγος της Oxford Economics όταν ο Κινέζος πρόεδρος, Σι Τζινπίνγκ, απουσίασε από τη σύνοδο του G20, ενώ η ομάδα των BRICS, σαφώς σφαίρα επιρροής του Πεκίνου, προσέθετε στις τάξεις της τη Σαουδική Αραβία, θεωρητικά παραδοσιακή σύμμαχο των ΗΠΑ, αν και με κλονισμένες πλέον σχέσεις, καθώς και το Ιράν, έως τώρα θεωρούμενο ορκισμένο εχθρό των ΗΠΑ.

Η αποσύνδεση από τις δυτικές οικονομίες έχει εξωθήσει την Κίνα σε αναπτυσσόμενες οικονομίες της Ασίας και της Αφρικής, αλλά και σε έναν σριχτό εναγκαλισμό με τη Ρωσία. Όλα δείχνουν, όμως, πως η στροφή αυτή δεν αρκεί για να αποτρέψει τη διολίσθησή της στη στασιμότητα και δύσκολα μπορεί να συνεχίσει την επιτυχή πορεία της χωρίς πρόσβαση στους καταναλωτές των δυτικών αγορών. Οι δυτικές αγορές ωστόσο

Η Κίνα χάνει μεγάλο μέρος από τις άμεσες ξένες επενδύσεις που εισέρρεαν μαζικά στα ταμεία της.

γίνονται όλο και πιο επιφυλακτικές. Το 2018, το 22% των εισαγωγών των ΗΠΑ προερχόταν από την Κίνα, αλλά το ποσοστό αυτό συρρικνώθηκε σταδιακά τα τελευταία χρόνια, για να φτάσει φέτος στο 14%.

Στο εσωτερικό της κινεζικής αγοράς, πάντως, οι κινεζικές βιομηχανίες ανταγωνίζονται επιθετικά τις δυτικές. Η κινεζική βιομηχανία αναψυκτικών Genki Forest έχει αυξήσει επιθετικά τον ανταγωνισμό προς τις δυτικές όπως, για παράδειγμα, την Coca-Cola, και κερδίζει συνεχώς μερίδιο αγοράς. Παράλληλα, η κακήν κακώς αποκλεισθείσα από τις δυτικές αγορές Huawei Technologies έχει

Το 2018, το 22% των εισαγωγών των ΗΠΑ προερχόταν από την Κίνα, αλλά το ποσοστό αυτό συρρικνώθηκε σταδιακά, για να φτάσει φέτος στο 14%.

παρουσιάζει νέο έξυπνο κινητό με εξαιρετική ταχύτητα σύνδεσης δεδομένων που λειτουργεί με κινεζικής παραγωγής μικροεπεξεργαστές. Ανταγωνίζεται, έτσι,

επιθετικά την Apple, που έχει αντιμετωπίσει πιέσεις στην κινεζική αγορά.

Την ίδια στιγμή, εξάλλου, η Κίνα χάνει μεγάλο μέρος από τις άμεσες ξένες ε-

πενδύσεις, που εισέρρεαν μαζικά στα ταμεία της τα περασμένα χρόνια. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της Κίνας, τα δύο τελευταία τρίμηνα του 2022 και τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2023 οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Κίνα ήταν κατά 78% μικρότερες από τις αντίστοιχες ένα χρόνο νωρίτερα. Το γ' τρίμηνο του 2023, άλλωστε, έφτασε για πρώτη φορά από το 1998 να παρουσιάζει έλλειμμα άμεσων ξένων επενδύσεων, αφού οι εκροές υπερέβησαν τις εισροές κατά 11,8 δισ. δολ. Από τα μέσα του περασμένου έτους, ξένες εταιρείες απέσυραν από την Κίνα συνολικά 160 δισ. δολ. Ανάμεσά τους η καναδική εταιρεία ηλεκτρονικών αεροδιαστημικής Firan Technology Group, που απέσυρε από την Κίνα περίπου 1,6 εκατ. δολ. Ομοίως η ελβετική εταιρεία υλικών τεχνολογίας Oerlikon ανακοίνωσε ότι μέσα στο 2022 απέσυρε από την Κίνα 276 εκατ. δολ. και η αμερικανική Chart Industries, που απέσυρε από την Κίνα 35 εκατ. δολάρια.

Η πρόβλεψη

Σχολιάζοντας το πρωτοφανές έλλειμμα ξένων επενδύσεων που παρουσίασε η Κίνα το γ' τρίμηνο, ο τραπεζικός κολοσσός της Goldman Sachs επισήμανε πως «εν μέρει η μείωση των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Κίνα μπορεί να οφείλεται στην απόφαση πολυεθνικών εταιρειών να επαναπατρίσουν κεφάλαιά τους», αλλά προέβλεψε ότι «αν τα επιτόκια παραμείνουν σε χαμηλά επίπεδα στην Κίνα για καιρό, οι εκροές κεφαλαίων λογικά θα συνεχιστούν».

7%

το παγκόσμιο ΑΕΠ θα είναι, σύμφωνα με το ΔΝΤ, ο αντίκτυπος μιας πλήρους αποσύνδεσης των οικονομιών της Δύσης από την Κίνα.

Η αιτία

Αναφερόμενη για πολλοστή φορά στους κινδύνους από τον κατακερματισμό του παγκόσμιου εμπορικού συστήματος, ο πρόεδρος της ΕΚΤ τόνισε προσφάτως ότι «έχει συνεισφέρει ουσιαστικά στην επιθετική επίθεση των πληθωρισμού τα τελευταία δύο χρόνια», ενώ σε σχετική έκθεσή της η ΕΚΤ επισημάνει πως «ο γεωπολιτικός κίνδυνος είναι η κυριότερη αιτία πίσω από τις αποφάσεις των επιχειρήσεων να επαναφέρουν την παραγωγή τους στην Ε.Ε.».

30%

των αμερικανικών επιχειρήσεων έχουν ήδη διακόψει ή μειώσει τις δραστηριότητές τους στην Κίνα.

Ο φόβος

Μιλώντας από το Χονγκ Κονγκ σε συνάντηση στελεχών των μεγαλύτερων τραπεζικών κολοσσών, ο Κεν Γκρίφιν, ιδρυτής της Citadel, αναφέρθηκε στην αποσύνδεση των οικονομιών και στη διαδικασία αντιστροφής της παγκοσμιοποίησης, τονίζοντας ότι «ξέρουμε πως οι οικονομίες έχουν ωφεληθεί από την ειρήνη και την παγκοσμιοποίηση, αλλά δεν γνωρίζουμε πως θα φαίνεται ένας κόσμος στον οποίο θα έχει αντιστραφεί η παγκοσμιοποίηση».

The first Transfer Pricing documentation deadline is fast approaching, **are you ready?**

Join our live webcast on **Tuesday 28 November**

ΑΝΑΛΥΣΗ

Δοκιμάζεται η αντοχή της ελληνικής οικονομίας

Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Η οικονομία δείχνει να κινείται πάλι σε οριακό σημείο, εκεί όπου μπορεί να αλλάξει η τάση ανατρέποντας την πορεία που νομίζαμε ότι είχε. Και δεν είναι εύκολα ορατό το σημείο αυτό, γιατί θεωρητικά η κατάσταση είναι ευόωη. Αυτή όμως σπηρίζεται κυρίως στην κατανάλωση, που ήταν συμπίεσμένη λόγω της πανδημίας αλλά και της μακράς κρίσης της οικονομίας πριν από μερικά χρόνια. Γι' αυτό και εμφανίστηκε ένα «ξέσπασμα» στις αγορές αυτοκινήτων, συσκευών κ.λπ. Το πρόσφατο Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων της Alpha Bank περιγράφει εξαιρετικά τη δυναμική της ιδιωτικής κατανάλωσης και κυρίως της κατανάλωσης διαρκών αγαθών, που υποχώρησε έως και 3% της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών το 2015 και ανέκαμψε σε 6,7% φέτος το δεύτερο τρίμηνο.

Η ενίσχυση της κατανάλωσης σπηρίζεται και στην άνοδο της απασχόλησης κατά 1,6% το φετινό εννεάμηνο, σε σύγκριση με το 2022. Και πέραν της αύξησης της απασχόλησης, υπάρχει και άνοδος μισθών. Γι' αυτό οι νέες άδειες Ι.Χ. επιβατικών αυτοκινήτων καταγράφουν σημαντική αύξηση, 14% σε ετήσια βάση, το πρώτο εννεάμηνο του 2023, 22% τον Σεπτέμβριο και 13,3% το τρίτο τρίμηνο του έτους. Παράλληλα, το πρώτο οκτάμηνο του έτους οι λιανικές πωλήσεις της κατηγορίας έπιπλα - ηλεκτρικά είδη - οικιακός εξοπλισμός, δηλαδή των διαρκών αγαθών, σημειώνουν μέση αύξηση κατά 6,1% σε όγκο, δηλαδή έχοντας αφαιρέσει την επίδραση του πληθωρισμού. Επιπλέον αξίζει να εξετάσουμε την πορεία της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας, η οποία, αν και αποτελεί δείκτη επενδυτικής ζήτησης, σε συνδυασμό με την άνοδο των τιμών των ακινήτων αντανάκλα την ενισχυμένη ζήτηση για κατοικίες. Συγκεκριμένα, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα σε όρους όγκου αυξήθηκε κατά 18,5% τον Ιούλιο και κατά 16,4% από την αρχή του έτους, ενώ παρόμοια θετική εικόνα καταγράφεται και σε όρους επιφανείας.

Σε μηνιαία έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καταγράφονται οι προβέσεις των καταναλωτών για αγορές διαρκών καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες, που αφορούν πρόθεση για αγορά αυτοκινήτου, αγορά ή κατασκευή κατοικίας και πραγματοποίηση σημαντικών δαπανών για βελτίωση ή ανανέωση κατοικίας. Ο τελευταίος δείκτης ακολουθεί ανοδική πορεία, σημειώνοντας στο τρίτο τρίμηνο την υψηλότερη επίδοση που έχει καταγραφεί από το 2019. Ελαφρώς βελτιωμένος ήταν και ο δείκτης που αφορά την πρόθεση των νοικοκυριών για αγορά αυτοκινήτου το τρίτο τρίμηνο του 2023, ενώ οι προβέσεις για αγορά ή κατασκευή κατοικίας επιδεινώθηκαν. Το τελευταίο, ωστόσο, μπορεί να εξηγηθεί από την ανοδική πορεία των τιμών των ακινήτων (14,5% το πρώτο εξάμηνο του 2023) αλλά και από την άνοδο του κόστους των οικοδομικών υλικών. Συγκεκριμένα, ο Δείκτης Τιμών Υλικών Κατασκευής Νέων Κτιρίων αυξάνεται, αν και ο ρυθμός αύξησης μειώνεται (6,4% τον Σεπτέμβριο του 2023 έναντι 12,4% τον ίδιο μήνα του 2022). Είναι σαφές ότι αυτή η ρευστότητα προκύπτει και από τα κεφάλαια που διανεμήθηκαν κατά την πανδημία και μπορούν να χρηματοδοτηθούν και το επόμενο διάστημα την κατανάλωση. Δεν είναι τυχαίο ότι οι καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα αυξήθηκαν κατά 2,2 δισ. ευρώ τον Σεπτέμβριο του 2023 έναντι αύξησης κατά 190 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα. Η μηνιαία καθαρή ροή του συνόλου των καταθέσεων ήταν θετική κατά 919 εκατ. ευρώ τον Σεπτέμβριο του 2023 έναντι θετικής καθαρής ροής 408 εκατ. ευρώ τον Αύγουστο του 2023. Το ερώτημα είναι τι θα γίνει όταν εξαντληθεί η ρευστότητα και κάποια νοικοκυριά ή επιχειρήσεις θα πρέπει να δανειστούν με υψηλή επιτόκιο. Η ελληνική οικονομία χρειάζεται μεγαλύτερο άνοιγμα στις αγορές αλλά και ταχεία ενίσχυση της παραγωγικότητας, προκειμένου να διατηρήσει τον ρυθμό ανάπτυξης της τελευταίας διετίας.

Σπάνιες γαίες 37 δισ. δολ. «έκρυβε» ένα παλιό ανθρακωρυχείο στις ΗΠΑ

Είχε αγορασθεί έναντι 2 εκατ. δολ. από έναν πρώην τραπεζίτη πριν από 12 χρόνια

Στρατηγικό πλεονέκτημα στη μεγάλη μάχη με την Κίνα για τις σπάνιες γαίες φαίνεται πως αποκτούν οι ΗΠΑ, με ορμητήριο ένα παλιό ανθρακωρυχείο στο αραιοκατοικημένο Ουαϊόμινγκ. Όλα δείχνουν ότι μπορεί να αποδειχθεί η πρώτη νέα πηγή των πολύτιμων, δυσέυρετων μετάλλων στη χώρα από τη δεκαετία του '60.

Ο πρώην τραπεζίτης της Wall Street Ράνταλ Ατκινς ξόδεψε περί τα 2 εκατ. δολ. για να το αγοράσει πριν από δύο δεκα χρόνια, νέες μελέτες ωστόσο δείχνουν ότι στο υπέδαφός του ενδέχεται να κρύβει έναν θησαυρό αξίας 37 δισ. δολαρίων. Όταν απέκτησε το ορυχείο Μπρουκ μέσω της εταιρείας του Ramaco Resources, ο Ατκινς «δεν ήξερε καν τη διαφορά μεταξύ σπάνιων γαιών και σπάνιων νομισμάτων», λέει με νόημα. Όταν όμως πήρε τα πρώτα αποτελέσματα των δοκιμών, εξεπλάγη. Η ε-

Το κοιτάσμα στο Ουαϊόμινγκ είναι στρατηγικής σημασίας για τις ΗΠΑ στη μάχη με την Κίνα για τα δυσέυρετα μέταλλα.

πένδυσή του θα μπορούσε να είναι το μεγαλύτερο κοιτάσμα σπάνιων γαιών στις ΗΠΑ, μία ανακάλυψη στρατηγικής σημασίας καθώς οι ΗΠΑ δίνουν μάχη για να εξασφαλίσουν προμήθειες σπάνιων γαιών. Η Ramaco πρόσφατα άρχισε να εξάγει μεγαλύτερα δείγματα από το υπέδαφος για ανάλυση. Εάν το έργο προχωρήσει, τα κέρδη αλλά και οι προκλήσεις θα είναι τεράστιες για μια εταιρεία 620 εκατ. δολαρίων που μέχρι πρόσφατα ασχολούνταν αποκλειστικά με την εξόρυξη άνθρακα. Οι σπάνιες γαίες έχουν ολόένα και μεγαλύτερη ζήτηση για ποικίλες χρήσεις ιδίως στην υψηλή τεχνολογία, από τα κινητά τηλέφωνα και τα τάμπλετ, μέχρι τις μπαταρίες ηλεκτρικών αυτοκινήτων

Οι ΗΠΑ κατανάλωναν κατά μέσον όρο 8.300 μετρικούς τόνους οξειδίων σπάνιων γαιών τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με εκτιμήσεις του Γεωλογικού Ινστιτούτου των ΗΠΑ. Η Ramaco Resources εκτιμά ότι υπάρχουν 1,1 εκατ. μετρικοί τόνοι στο 1/4 των 16.000 στρεμμάτων όπου βρίσκεται το ορυχείο.

και τα αμυντικά πυραυλικά συστήματα και αποτελούν ένα ακόμη σημείο τριβής ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Κίνα. Σε αντίποινα για τους περιορισμούς εξαγωγών των ΗΠΑ, το Πεκίνο περιόρισε πρόσφατα τις εξαγωγές γαλλίου και γερμανίου, δύο ορυκτών που βρέθηκαν μεταξύ άλλων στα δείγματα του ορυχείου Μπρουκ. Οι ΗΠΑ κατανάλωναν κατά μέσον όρο 8.300 μετρικούς τόνους οξειδίων σπάνιων γαιών τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με εκτιμήσεις του Γεωλογικού Ινστιτούτου των ΗΠΑ. Η Ramaco και οι συνεργάτες της εκτιμούν ότι υπάρχουν 1,1 εκατ. μετρικοί τόνοι στο 1/4 των 16.000 στρεμμάτων γης που περιλαμβάνουν την τοποθεσία. Το πολύτιμο κοιτάσμα βρέθηκε σε

συνεργασία με ερευνητές από το Εθνικό Εργαστήριο Ενεργειακής Τεχνολογίας που ανέπτυξαν ένα μοντέλο το οποίο συνδυάζει δεδομένα με τεχνητή νοημοσύνη για την πρόβλεψη μη συμβατικών κοιτασμάτων και κρίσιμων ορυκτών στη λεκάνη του ποταμού Πάουντερ στο βορειοανατολικό Ουαϊόμινγκ που περιλαμβάνει το ορυχείο Ramaco. Το κοιτάσμα περιλαμβάνει νεοδύμιο, πρασεοδύμιο, δυσπρόσιο και τέρβιο. Οι κοίτες άνθρακα θεωρούνται αντισυμβατικά πηγή σπάνιων γαιών, σε σύγκριση με τα συμβατικά κοιτάσματα σκληρών πετρωμάτων και η εμπειρία της Ramaco μπορεί να ανοίξει τον δρόμο για αντίστοιχες εταιρείες.

Ο Ατκινς λέει ότι η εταιρεία του έχει πρώιμες συνομιλίες με άλλα εθνικά εργαστήρια, με επίκεντρο τις τεχνικές διαχωρισμού, πρέπει να αποδείξει ωστόσο την αποτελεσματικότητά της, καθώς προς το παρόν η Κίνα ελέγχει μακράν το μεγαλύτερο μέρος της διύλισης σπάνιων γαιών. Στόχος της Ramaco να εξορύξει στοιχεία σπάνιων γαιών, να τα επεξεργαστεί και να κατασκευάσει αντικείμενα που χρειάζονται για τη μετάβαση στην πράσινη ενέργεια. Η όλη διαδικασία βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο, η εταιρεία όμως που είδε τις τεχνικές της να εκτοξεύονται φέτος κατά 63%, ελπίζει να πτίσει μονάδα επεξεργασίας για να εξευγενίσει τις σπάνιες γαίες η ίδια και να μην τις στέλνει στο εξωτερικό, κάτι που θα μπορούσε να στοικίσει εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια. Ονόματα όπως οι Signia Capital Management έχουν ήδη αρχίσει να επενδύουν στο εγχείρημα. Ο Ατκινς σπούδασε δικηγόρος και ξεκίνησε την καριέρα του στην Ashland Oil, την εταιρεία που ο πατέρας του, Οριν μετέτρεψε σε πολυεθνικό κολοσσό ετερογενών δραστηριοτήτων. Ο Οριν Ατκινς, ο οποίος πέθανε το 2007, κατηγορήθηκε για παράνομη χρηματοδότηση της εκστρατείας επανεκλογής του Νίξον το 1972 και αργότερα ομολόγησε την εννοχή του για απάτες και κατηγορίες συναμοσίας, επειδή έδωσε εντολή σε συνεργάτες να πουλήσουν εμπιστευτικά έγγραφα στο Ιράν.

Ο Ράνταλ Ατκινς λέει ότι έμαθε από τα λάθη του πατέρα του και με βάση όσα του διδάξε εκείνος, έχτισε ένα στρατηγικό μακροπρόθεσμο όραμα, αγοράζοντας αρχικά το πολύτιμο ορυχείο από την εταιρεία τεθωρακισμένων φορτηγών Brink's. Η Ramaco άρχισε πρόσφατα να κάνει γεωτρήσεις 700 πόδια κάτω, βαθύτερα από ό,τι είχε προχωρήσει στο παρελθόν, και έχει εξαγάγει περισσότερα δείγματα για να αναλύσει τα χημικά χαρακτηριστικά των σπάνιων γαιών και το πού βρίσκονται.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ
και με την
ΔΥΝΑΜΗ των **ΙΣΤΟΡΙΩΝ**
ΑΛΛΑΖΩ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
15-19 Νοεμβρίου 2023

Παιδιά, Εκπαιδευτικοί, Φοιτητές,
Συγγραφείς, Εικονογράφοι, Εκδότες
Από Ελλάδα και Κύπρο
Γράφουν και σχεδιάζουν ιστορίες αποδοχής και συμπερίληψης

15, 16 & 17
Νοεμβρίου 2023,
9:00 π.μ. - 10:00 π.μ.
Αίθουσα Πλευση, (πλατεία παλιού λιμανιού)
Εργαστήρια Δημιουργικής
Γραφής και Εικονογράφησης

18 Νοεμβρίου 2023,
Σάβ. 1:00 - 2:00 π.μ.
Χαρουπόμυλοι Λανίτη
(πλατεία μεσαιωνικού κάστρου)
Ανοικτή Εκδήλξη Συζήτηση
Ετρογγυλής Τραπέζης
"Το παρόν και το μέλλον του
παιδικού/νεανικού βιβλίου:
Ευκαιρίες και Δυσκολίες"

19 Νοεμβρίου, 2023
Κυρ. 11:30 π.μ. - 12:15 π.μ.
Χαρουπόμυλοι Λανίτη
(πλατεία μεσαιωνικού κάστρου)
Παιδική και Νεανική Εκδήλξη
"Δημιουργώ και με τη
δύναμη των Ιστοριών
Αλλάζω τον Κόσμο"

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ
ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΝΕΑΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ
ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑ
ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ

ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ

Read
LIBRARY

Book
FAIR

ΣΤΑ ΠΑΡΑΔΕΙΑ ΤΟΥ
LIMASSOL BOOK
FAIR

**φως,
Εμνηνικό**
ΜΟΥΣΙΚΑ ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ

ΜΟΥΣΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΕΣ ΑΕΙ

Γιώργος **ΙΩΑΝΝΟΥ**
Άντρεα **ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ**
Κωνσταντίνος **ΜΑΚΑΡΙΤΗΣ**
Πάρης **ΞΑΝΘΟΥ**
Ανδρέας **ΡΟΔΟΣΘΕΝΟΥΣ**
Σωτήρης **ΓΙΑΤΡΟΥ**

ΦΙΛΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
Μαργαρίτα
ΖΟΡΜΠΑΛΑ

ΦΙΛΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
Νεοκλής
ΝΕΟΦΥΤΙΔΗΣ

ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ

ΠΕΜΠΤΗ
23 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΩΡΑ 20:30

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
ΜΑΡΚΙΔΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΦΟΥ
ΩΡΑ 20:30

ΚΟΡΨΙΔΕ
PROTEAS
MANAGEMENT SERVICES LTD

ΚΟΡΨΙΔΕ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

LOVE
100.7FM
98.1 & 95.7

ticketmaster.cy
7777 7040
Ταχυό τηλέφωνο: 25377277

Τα δύσκολα προβλήματα της γερμανικής οικονομίας

Η γήρανση του πληθυσμού της και του βιομηχανικού της μοντέλου

Πριν από εκατό χρόνια τέτοιες μέρες, τον Νοέμβριο του 1923, οι Γερμανοί έσπρωναν σε καρτσάκια βουνά από χαρτονομίσματα με τα οποία θα αγόραζαν ένα καρβέλι ψωμί. Τότε ένα δολάριο είχε φτώσει να ισοδυναμεί με ένα τρις, γερμανικά μάρκα. Σήμερα, η Γερμανία διατηρεί ακόμη τη φήμη της οικονομικής δύναμης αλλά η ανάμνηση του υπερπληθωρισμού έχει αφήσει βαθιά σημάδια στο συλλογικό ασυνείδητο του γερμανικού λαού. Το «ποτέ ξανά» είναι πλέον δόγμα. Υπήρξε θεαματική η ανάκαμψη της Γερμανίας από το τριπλό πλήγμα που δέχθηκε το πρώτο ήμισυ του 20ού αιώνα με την κατάρρευση του νομίσματος το 1923, τη Μεγάλη Ύφεση και την ήττα στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Τόσο θεαματική ώστε τις δεκαετίες 1950 και 1960 να αποκαλείται «το οικονομικό θαύμα της Γερμανίας». Σήμερα, όμως, έχει και πάλι πρόβλημα. Όπως σχολιάζει σχετικά δημοσίευμα της βρετανικής εφημερίδας Guardian, το πρόβλημα σήμερα δεν είναι τόσο σοβαρό όσο πριν από έναν αιώνα, αλλά σίγουρα η γερμανική οικονομία έχει δεχθεί πλήγμα από τον πόλεμο στην Ουκρανία, την ε-

Κάποιοι πιστεύουν πως η Γερμανία είναι και πάλι ο μεγάλος ασθενής της Ευρώπης, αλλά εγώ δεν νομίζω πως ισχύει κάτι τέτοιο, λέει ο πρόεδρος της Bundesbank.

πιβράδυνση της Κίνας και την αντιστροφή της παγκοσμιοποίησης. Η Γερμανία έχει βαθύτερα προβλήματα όπως τη γήρανση του πληθυσμού της και του βιομηχανικού της μοντέλου. Τα τελευταία στοιχεία από τον μεταποιητικό τομέα εμφανίζουν τη Γερμανία σαν μια αναλογική οικονομία που αγωνίζεται να μεταβεί στην ψηφιακή εποχή. Η βιομηχανική παραγωγή μειώνεται επί πέντε συναπτούς μήνες και είναι μειωμένη κατά 7% σε σύγκριση με τα προ πανδημίας επίπεδα. Το ΔΝΤ προέβλεψε πως η Γερμανία θα είναι η μοναδική ανεπτυγμένη οικονομία που θα διολισθησει σε ύφεση φέτος. Και ο Κάρστεν Μπρέξκι, στέλεχος

Η γερμανική βιομηχανική παραγωγή μειώνεται επί πέντε συναπτούς μήνες και είναι μειωμένη κατά 7% σε σύγκριση με τα προ πανδημίας επίπεδα. Το ΔΝΤ προέβλεψε πως η Γερμανία θα είναι η μοναδική ανεπτυγμένη οικονομία που θα διολισθησει σε ύφεση φέτος.

της ING, αναφέρει πως τα προβλήματά της προέρχονται εν μέρει από τον οικονομικό κύκλο αλλά είναι και διαρθρωτικές φύσης. Η οικονομία της συρρικνώθηκε τον Ιούλιο και τον Σεπτέμβριο και πιθανότατα θα συμβεί το ίδιο και το τελευταίο τρίμηνο του έτους και επομένως θα είναι σε ύφεση. Κατάφερε να βρει εναλλακτικούς προμηθευτές ενέργειας για να αναπληρώσει την έλλειψη του ρωσικού φυσικού αερίου αλλά πληρώνει περισσότερα για την ενέργεια και έχουν πληγεί οι βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας. Οι καλές της επιδόσεις προ πανδημίας οφείλονταν στη μεγάλη ζήτηση από την Κίνα για τα γερμανικά προϊόντα. Αλλά τώρα αυτή έχει μειωθεί. Στο μεταξύ, οι αυτοκινητοβιομηχανίες της έχουν δεχθεί διπλό πλήγμα, από τα φτηνά ηλεκτροκίνητα οχήματα της Κίνας και από τις επιδοτήσεις που

προσφέρει η Ουάσινγκτον σε όσες πράσινες επενδύσεις γίνουν εντός ΗΠΑ. Σύμφωνα με τον Μπρέξκι, «οι εταιρείες έπρεπε να έχουν αντιληφθεί την αλλαγή που ερχόταν και να έχουν προσαρμοστεί προκαταβολικά», ενώ ο Ντέιβιντ Μαρς, πρόεδρος του ινστιτούτου OMFIF, εκτιμά πως τα προβλήματα της Γερμανίας δεν είναι παροδικά όπως άλλες φορές που ανέκαμπτε. «Ισως αυτή τη φορά να είναι αλλιώς», τονίζει. Από τη στιγμή που η Άγκελα Μέρκελ έκλεισε τους πυρηνικούς σταθμούς το 2011 λίγους μήνες μετά το ατύχημα στη Φουκουσίμα, η Γερμανία εξαρτήθηκε πλήρως από το φτηνό ρωσικό αέριο. Και το χειρότερο ήταν πως την ίδια στιγμή άλλες οικονομίες της Ευρώζωνς κατόρθωναν να γίνουν πιο αυτόρκες. Μιλώντας στον Guardian ο Μαρς δηλώνει βέβαιος πως αν η Γερμανία είχε ακόμη το νόμισμά της θα το υπο-

τιμούσε για να ανακτήσει την ανταγωνιστικότητά της. Η πανίσχυρη κεντρική τράπεζα της Γερμανίας, η Bundesbank, αναδείχθηκε σε σύμβολο της μεταπολεμικής επιτυχίας της χώρας. Επιθετικά ανεξάρτητη, ανέλαβε το καθήκον να διασφαλίσει πως η οικονομία της Γερμανίας δεν θα επιστρέψει ποτέ στις μαύρες ημέρες του 1923 όταν ένα γραμματόσημο κόστιζε τόσο όσο κοστίζει σήμερα μια έπαυλη. Από την ίδρυση της ΕΚΤ πριν από 25 χρόνια, η Bundesbank δεν είναι πλέον αυτή που καθορίζει τα επιτόκια ούτε έχει την ευθύνη για τη σταθερότητα των τιμών. Ο πρόεδρος της, όμως, Τζοακίμ Νάγκελ, διατηρεί μεγάλη επιρροή τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό της χώρας. Μιλώντας προ ημερών στο Λονδίνο, παραδέχθηκε πως ήταν λάθος της Γερμανίας να εξαρτηθεί σε

τέτοιο βαθμό από το ρωσικό φυσικό αέριο. Δίλωσε, ωστόσο, αισιόδοξος πως η οικονομία της Γερμανίας θα μπορέσει και πάλι να ανακάμψει. Όπως χαρακτηριστικά τόνισε: «Κάποιοι πιστεύουν πως η Γερμανία είναι και πάλι ο μεγάλος ασθενής της Ευρώπης, αλλά εγώ δεν νομίζω πως ισχύει κάτι τέτοιο». Τόνισε επίσης πως η Γερμανία είναι μια μεγάλη ανοικτή οικονομία εκτεθειμένη στα προβλήματα της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας και στην επιβράδυνση της Κίνας. Ως εκ τούτου δεν αποτελεί έκπληξη το ότι αντιμετωπίζει πρόβλημα, αλλά «δεν προβλέπουμε ανώμαλη προογέωση». Και κατέληξε στο συμπέρασμα πως η χώρα του έχει μεγάλες δυνατότητες για να ανακάμψει και οι επιχειρήσεις της θα ανταποκριθούν στις προκλήσεις όπως έχουν κάνει και στο παρελθόν.

«Πάγος» από Λαγκάρντ στις προσδοκίες για μειώσεις επιτοκίων από την ΕΚΤ

Η **Ευρωπαϊκή** Κεντρική Τράπεζα δεν πρόκειται να μειώσει τα επιτόκια το επόμενο εξάμηνο, διέμνησε η Κριστίν Λαγκάρντ, «παγώνοντας» τις όποιες προσδοκίες είχαν καλλιεργηθεί το προηγούμενο διάστημα για ενδεχόμενη μείωση. Μιλώντας σε συνέδριο των Financial Times, η πρόεδρος της ΕΚΤ σημείωσε ότι οι περικοπές των επιτοκίων δεν θα ξεκινήσουν «για τα επόμενα δύο τρίμηνα» τουλάχιστον, προσθέτοντας ότι ο πληθωρισμός στην Ευρώζων θα μπει σε επιστροφή στο 2% εάν τα επιτόκια διατηρηθούν στα τρέχοντα επίπεδα για «αρκετό χρονικό διάστημα». Η ΕΚΤ τον περασμένο μήνα άφησε αμετάβλητα τα επιτόκια, για πρώτη φορά ύστερα από δέκα συνεχόμενες αυξήσεις, καθώς τα μνημόνια από το μέτωπο του πληθωρισμού ήταν ενθαρρυντικά. Η ταχεία πτώση του πληθωρισμού στο 2,9% τον περασμένο μήνα ενίσχυσε την αισιοδοξία, η Λαγκάρντ προειδο-

Διέμνησε ότι δεν θα ξεκινήσουν περικοπές το επόμενο εξάμηνο και προειδοποίησε για πιθανές υψηλότερες τιμές πληθωρισμού.

ποίησε ωστόσο ότι ο γρήγορος αποπληθωρισμός μπορεί να τελειώσει σύντομα και η αύξηση των τιμών θα μπορούσε ακόμη και να επιταχυνθεί βραχυπρόθεσμα, καθώς οι υψηλές τιμές της ενέργειας ξεφεύγουν από το ετήσιο όριο. «Θα υπάρξουν πιθανόν υψηλότερες τιμές πληθωρισμού και πρέπει να το περιμένουμε... Ακόμη κι αν οι τιμές ενέργειας παρέμεναν σταθερές τώρα, θα χάσουμε το αποτέλεσμα βάσης τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο», υπογράμμισε. Η Λαγκάρντ είχε προειδο-

Η **ΕΚΤ**, η οποία άφησε το επιτόκιο καταθέσεων αμετάβλητο στο 4% τον περασμένο μήνα, βλέπει τον πληθωρισμό να επιστρέφει στον στόχο του 2% μόνο στα τέλη του 2025, με τις τιμές να αυξάνονται περί το 3% για το μεγαλύτερο μέρος του 2024.

ποίησει προ δύο εβδομάδων από την Αθήνα ότι η γεωπολιτική αστάθεια θα μπορούσε να ωθήσει ξανά στα ύψη τις τιμές της ενέργειας, την ίδια ώρα που η κλιματική αλλαγή πιέζει ανοδικά τις τιμές των τροφίμων. Οι πολεμικές συγχροήσεις θα μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα «η εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών να μειωθεί και η αβεβαιότητά τους για το μέλλον να αυξηθεί και να επηρεάσει περαιτέρω δυσμενώς την ανάπτυξη». Η ΕΚΤ, η οποία άφησε το επιτόκιο καταθέσεων αμετάβλητο στο 4% τον περασμένο μήνα, βλέπει τον πληθωρισμό να επιστρέφει στον στόχο μόνο στα τέλη του 2025, με τις τιμές να αυξάνονται περί το 3% για το μεγαλύτερο μέρος του 2024. Η Λαγκάρντ άφησε να εννοηθεί ότι ακόμη κι αν ο πληθωρισμός αυξηθεί, μπορεί να μη χρειαστεί άλλη αύξηση των επιτοκίων. Σημείωσε, ωστόσο, ότι οι κίνδυνοι για τον πληθωρισμό παρα-

μένουν και η ΕΚΤ δεν αισθάνεται άνετα με την απουσία συμφωνίας για ένα νέο δημοσιονομικό πλαίσιο των χωρών της Ε.Ε. Ο επικεφαλής της γαλλικής κεντρικής τράπεζας, Φρανσουά Βιλερουά ντε Γκαλό, δήλωσε ότι δεν θα ακολουθήσουν περαιτέρω αυξήσεις, εκτός κι αν υπάρξουν νέοι κλυδωνισμοί, αλλά είναι πολύ νωρίς για να συζητηθούν περικοπές. Σημειώνεται, τέλος, ότι η ΕΚΤ έχει προειδοποιήσει επανειλημμένως πως ο περιορισμός των προϋπολογισμών συνιστά αναγκαιότητα για να υποχωρήσει ο πληθωρισμός και ότι οι υπερβολικές κρατικές δαπάνες θα μπορούσαν να αναγκάσουν την κεντρική τράπεζα να προχωρήσει σε νέα σύσφιγξη για να αντισταθμίσει τον δημοσιονομικό αντίκτυπο. Ο επικεφαλής οικονομολόγος της ΕΚΤ, Φίλιπ Λέιν, την περασμένη εβδομάδα δήλωσε ότι ο πληθωρισμός θα παραμείνει στο επίπεδο του 3% το 2024 πριν υποχωρήσει στον στόχο του 2% το 2025.

Νέες εντάσεις πυροδοτούν οι εξαγωγές της Κίνας

Καθώς ο αντίκτυπος της οικονομικής επιβράδυνσης στην Κίνα αρχίζει να πλήττει τα εργοστάσια της χώρας, αυτά προσπαθούν να αντιμετωπίσουν την πλεονάζουσα παραγωγή τους μέσω των εξαγωγών. Σ' αυτή τη διαδικασία, όμως, πυροδοτούν νέες εμπορικές εντάσεις. Οι κατασκευαστές ηλεκτρικών οχημάτων, πλιακών πάνελ και άλλων προϊόντων μειώνουν τις τιμές και προσπαθούν πιο σκληρά να εισέλθουν στις αγορές του εξωτερικού, καθώς αντιμετωπίζουν εξασθενημένη ζήτηση στο εσωτερικό, αναστατώνοντας τους ανταγωνιστές, που βλέπουν να απειλούνται τα μερίδια αγοράς τους. Οι εντάσεις είναι πιο έντονες στην Ευρώπη, όπου οι ρυθμιστικές αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσίασαν τον Σεπτέμβριο μια έρευνα κατά των επιδοτήσεων, αντανakλώντας την ανησυχία ότι η Κίνα πλημμυρίζει την περιοχή με ηλεκτρικά οχήματα χαμηλού κόστους,

Παράγει υπερβολικά πολλά προϊόντα, μειώνει τις τιμές και οι ανταγωνιστές της βλέπουν να απειλούνται τα μερίδια αγοράς τους.

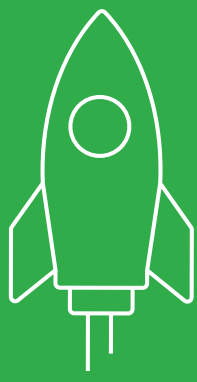
όπως μεταδίδει η Wall Street Journal. Οι ΗΠΑ ανακοίνωσαν πρόσφατα δασμούς σε μεταλλικά προϊόντα από κασσίτερο που έρχονται από την Κίνα και δύο άλλες χώρες, αφού διαπίστωσαν ότι οι χαλβουργοί τους πωλούσαν σε υπερβολικά χαμηλές τιμές. Η Ίνδια διερευνά εάν η Κίνα εισήγαγε στη χώρα μια σειρά προϊόντων, από χημικά έως ανταλλακτικά επιπλων, σε ασυναγώνιστες τιμές. Το Βιετνάμ τον Σεπτέμβριο άρχισε να εξετάζει εάν οι α-

νεμογεννήτριες που εισάγονται από την Κίνα έχουν βλάψει τους εγχώριους κατασκευαστές. Κινέζοι αξιωματούχοι είπαν ότι οι κατασκευαστές της χώρας λειτουργούν με δικαίους όρους ανταγωνισμού και ότι τα προϊόντα τους κερδίζουν μερίδιο αγοράς στο εξωτερικό επειδή είναι ελκυστικά για ξένους καταναλωτές. Το Πεκίνο κατήγγειλε την έρευνα της Ε.Ε. για τα ηλεκτρικά οχήματα σαν μια «γυμνή πράξη προστατευτισμού» που θα διαταράξει την παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού αυτοκινήτων. Οι τιμές των αγαθών που εξάγονται από την Κίνα έχουν μειωθεί περίπου 20% φέτος, σύμφωνα με την τράπεζα ABN AMRO. Ενώ μέρος αυτής της πτώσης αντανakλά την εξομάλυνση των προβλημάτων στην εφοδιαστική αλυσίδα, είναι επίσης ένα σημάδι ότι οι Κινέζοι πωλητές κάνουν εκπτώσεις για να διατηρήσουν ή να επεκτείνουν

τα μερίδια αγοράς τους σε μια περίοδο ασθενέστερης παγκόσμιας ζήτησης, σύμφωνα με οικονομολόγους. Οι τοπικές κυβερνήσεις στην Κίνα έχουν επιδοτήσει ταξίδια στο εξωτερικό για εταιρείες με σκοπό να κάνουν περισσότερες εξαγωγές. Οι Κινέζοι κατασκευαστές καρπώνονται ένα επιπλέον πλεονέκτημα από το αδύναμο νόμισμα, με το κινεζικό γουάν να είναι υποτιμημένο έναντι του δολαρίου εδώ και περισσότερα από 15 χρόνια, με αποτέλεσμα τα προϊόντα τους να καθίστανται λιγότερο ακριβά στο εξωτερικό. Ωστόσο, η υπερβάλλουσα κινεζική παραγωγή έχει επίσης θετικά στοιχεία, καθώς μπορεί, για παράδειγμα, να βοηθήσει στη μείωση του πληθωρισμού. Η JPMorgan εκτιμά ότι η πτώση των τιμών παραγωγού στην Κίνα θα μειώσει τον παγκόσμιο πληθωρισμό εισαγομένων βασικών αγαθών κατά 0,7% το δεύτερο εξάμηνο του 2023.

Οι **ρυθμιστικές** αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσίασαν τον Σεπτέμβριο μια έρευνα κατά των επιδοτήσεων, αντανakλώντας την ανησυχία ότι η Κίνα πλημμυρίζει την περιοχή με ηλεκτρικά οχήματα χαμηλού κόστους.

B-start

Κάνε καλή αρχή με Business Start

Ισχύουν όροι | Cyta Business Call Center 150

Ολοκληρωμένες Λύσεις για νέες επιχειρήσεις
Σταθερή | Ίντερνετ | Υψηρεσία Cloud | Κινητή

Δωρεάν εγκατάσταση και πολλά προνόμια

Μέχρι 25% έκπτωση στη μηνιαία συνδρομή για 12 μήνες

Μαζί από την αρχή

Ο κλάδος των ανεμογεννητριών έχει «λυγίσει» από το αυξημένο κόστος δανεισμού και την ακρίβεια στα υλικά.

Βιώσιμη επένδυση τα αιολικά, παρά το πρόσφατο sell-off

Οικονομικά βιώσιμος παραμένει ο κλάδος των ανεμογεννητριών, παρά την αύξηση του κόστους υλικών και κατασκευής και παρά τις προκλήσεις στις διεθνείς αγορές, που επιβαρύνουν τις μεγαλύτερες εταιρείες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Αυτό δήλωσε η διευθύνουσα σύμβουλος του ομίλου Macquarie, Σεμάρα Βικραμαναγίκε, υποστηρίζοντας ότι η σχετική βιομηχανία έχει βρει τον τρόπο να περιορίσει τις δαπάνες, έτσι ώστε να είναι αντα-

ντάρουν σε περαιτέρω πτώση, ενόσω ορισμένοι μεγάλοι επενδυτές προετοιμάζουν για νέες απώλειες στο μέλλον.

Πράγματι, ο κλάδος των ανεμογεννητριών έχει «λυγίσει» από το αυξημένο κόστος δανεισμού και την ακρίβεια στα υλικά, με αποτέλεσμα οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα να δυσκολεύονται να διασφαλίσουν κερδοφορία από νέα έργα. Ενδεικτικά, η Orsted, η μεγαλύτερη εταιρεία διεθνώς στην ανάπτυξη υπεράκτιων αιολικών πάρκων, ανακοίνωσε την περασμένη εβδομάδα ότι υπαναχωρεί από δύο μεγάλα έργα στις ΗΠΑ και ότι θα σημειώσει ζημιές το τρίτο τρίμηνο.

«Κάποια από τα οφέλη που είδαμε μειώνοντας τα κόστη ανατρέπονται», δήλωσε η Βικραμαναγίκε. Σε πρόσφατη δημοπρασία ΑΠΕ στη Βρετανία, στις 44 λίρες ανά μεγαβατώρα δεν υπήρξε καμία προσφορά «και αυτό δείχνει ότι τα κόστη ανέβηκαν», δήλωσε. «Ωστόσο, νομίζω ότι η τιμή ενέργειας στη κονδρική αγορά της Βρετανίας ανέρχεται περίπου στις 80 λίρες ανά μεγαβατώρα, επομένως μπορούν να πάνε στις 50 λίρες για αιολική ενέργεια και να την αναδειχουν ακόμη και ο' αυτή την τιμή», προσέθεσε.

«Αυτή η ανατροπή είναι κακή εξέλιξη, αλλά όχι και το τέλος του κόσμου», συμπλήρωσε. Στο μεταξύ, όμως, αρκετά hedge funds ποντάρουν ότι η βιομηχανία θα καταγράψει περαιτέρω απώλειες και ότι θα ανακάμψει έπειτα από χρόνο.

Ο κλάδος έχει βρει τρόπους να περιορίσει τα κόστη του, τονίζει η επικεφαλής του ομίλου Macquarie.

γωνιστική με τις εναλλακτικές λύσεις.

Στο πλαίσιο του New Economy Forum, που διοργανώνει το Bloomberg, η Βικραμαναγίκε τόνισε: «Κάνουμε μια επανατοποθέτηση στα μέρη όπου βρήκαμε τον τρόπο μείωσης του κόστους, αλλά όχι σε σημείο που δεν είναι βιώσιμο». Από την αρχή του έτους έχουν σημειωθεί ευρείες απώλειες στην αγορά των ΑΠΕ, με τον δείκτη καθαφής ενέργειας της S&P Global να έχει υποχωρήσει κατά τουλάχιστον 30%. Μεγαλύτερο «βαρίδι» είναι μεγάλες εταιρείες ανεμογεννητριών, όπως η Orsted της Δανίας. Η κατάσταση έχει μάλιστα προσελκύσει και σορτάκιδες, που πο-

Οι αεροπορικές εταιρείες μειώνουν τις πτήσεις προς τη Μέση Ανατολή

Η σύγκρουση Ισραήλ - Χαμάς τις οδηγεί σε εναλλακτικές διαδρομές

Ο πόλεμος έχει τραγικές ανθρώπινες απώλειες, αλλά και επιπτώσεις στις επιχειρηματικές δραστηριότητες των αερομεταφορέων, οι οποίοι αποφεύγουν τις εμπόλεμες ζώνες για ευνόητους λόγους. Όπως αναφέρει σε σχετικό δημοσίευσμά του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, εδώ και πάρα πολύ καιρό η Μέση Ανατολή λειτουργεί ως ένα παγκόσμιο σταυροδρόμι, καθώς εκατοντάδες αεροσκάφη υπερίπτανται των χωρών της περιφέρειας, διασυνδέοντας την Ασία, την Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Λόγω των γεωπολιτικών διενέξεων και πολέμων η διεκπεραίωση των συνδέσεων καθίσταται ολόένα και δυ-

Αρκετές πτήσεις διαρκούν πλέον περισσότερο, κάτι που αυξάνει σημαντικά το λειτουργικό κόστος των αεροπορικών.

σκολότερη, υποχρεώνοντας τις αντίστοιχες αεροπορικές εταιρείες να ελαττώσουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες για λόγους ασφαλείας.

Ο πόλεμος μεταξύ του Ισραήλ και της Χαμάς, σε μια περιοχή που ήδη βρίθει θερμών ζωνών, έχει προσθέσει επιπλοκές στη διεξαγωγή των πτήσεων μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Προ ενάμιση έτους η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία προσέθεσε ώρες σε πολλές μετακινήσεις, κλείνοντας τον τερστίο εναντίο χώρο σε πολλούς διεθνείς αερομεταφορείς, συμπεριλαμβανομένων των διαδρομών μέσω Σιβηρίας, μιας δημοφιλούς διππειρωτικής πύλης. Σήμερα η ισραηλινή El Al σταμάτησε να πετεί πάνω από μεγάλα τμήμα της αραβικής χερσονήσου, επικαλούμενη θέματα ασφαλείας. Ως αποτέλεσμα το κόστος εκτοξεύθηκε, διότι προστέθηκαν ώρες σε δρομο-

Οι περισσότερες αεροπορικές εταιρείες σταμάτησαν τις πτήσεις προς το Τελ Αβίβ μετά το ξέσπασμα των εκθροπραξιών. Ο γερμανικός αερομεταφορέας Lufthansa εγκατέλειψε επίσης τη Βηρυτό προς το παρόν, ενώ η γαλλο-ολλανδική Air France-KLM δήλωσε ότι έχει δει μια μικρή μείωση στη ζήτηση για ταξίδια στην περιοχή.

λόγιά της προς την Μπανγκόκ. Συντοίς άλλους ανέβαλε πτήσεις προς την Ινδία και ακύρωσε τα εποχικά δρομολόγια προς το Τόκιο.

Οι περισσότερες αεροπορικές εταιρείες σταμάτησαν τις πτήσεις προς το Τελ Αβίβ μετά το ξέσπασμα των εκθροπραξιών. Ο γερμανικός αερομεταφορέας Lufthansa εγκατέλειψε επίσης τη Βηρυτό προς το παρόν, ενώ η γαλλο-ολλανδική Air France-KLM δήλωσε ότι έχει δει μια μικρή μείωση στη ζήτηση για ταξίδια στην περιοχή. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η ζήτηση για διεθνή ταξίδια έχει μειωθεί κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες από τις επιθέσεις της Χαμάς Ανατολή, περίπου 300 καθημερινές πτήσεις μεταξύ Ευρώπης και προορισμών στη Νότια και τη Νοτιοανατολική Ασία θα επηρεαστούν περισσότερο, σύμφωνα με την εταιρεία κλαδικών αναλύσεων Cirium. Οι αερομεταφορείς

για τις περισσότερες αεροπορικές εταιρείες, ειδικά, αποφεύγουν τον ιρανικό εναέριο χώρο, κατευθύνοντας την κυκλοφορία των πτήσεων μεγάλων αποστάσεων προς τα δυτικά, πάνω από το Ιράκ.

Οι επιθέσεις στις δυνάμεις των ΗΠΑ και του συνασπισμού έχουν αυξηθεί στο Ιράκ και στη Συρία, και το Ιράν έχει προειδοποιήσει ότι ενδέχεται να ανοίξουν νέα μέτωπα, ενώ το Ισραήλ προχωρεί στη χερσαία εισβολή του στη Λωρίδα της Γάζας.

Σε περίπτωση που το κλείσιμο του εναέριου χώρου εξαπλωθεί στη Μέση Ανατολή, περίπου 300 καθημερινές πτήσεις μεταξύ Ευρώπης και προορισμών στη Νότια και τη Νοτιοανατολική Ασία θα επηρεαστούν περισσότερο, σύμφωνα με την εταιρεία κλαδικών αναλύσεων Cirium. Οι αερομεταφορείς

έχουν εναλλακτικές λύσεις, αν και δαπανηρές και όχι εντελώς ακίνδυνες, κατευθυνόμενοι νότια πάνω από την Αίγυπτο, με κόστος πολλών ωρών, ή προς τα βόρεια, σε περιοχές πρόσφατων συγκρούσεων, όπως η Αρμενία και το Αζερμπαϊτζάν, και στη συνέχεια είτε γύρω είτε πάνω από το Αφγανιστάν. Η Air France-KLM παρήγγειλε αεροσκάφη A350 μεγαλύτερης εμβέλειας, εν μέρει για να αντιμετωπίσει την απαγόρευση της Ρωσίας. Κάθε επιπλέον ώρα πτήσης προσέθεσε 7.227 δολάρια στο μεταβαλλόμενο κόστος ενός τυπικού ταξιδιού ευρείας ατράκτου το 2021, με βάση τις εκτιμήσεις της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας των ΗΠΑ. Εδώ εμφανίζεται το πλεονέκτημα κόστους της Κίνας, οπότε αερομεταφορείς της χώρας, όπως η China Eastern Airlines Corp., επιστρέφουν στη διεθνή σκηνή.

Εκροές 289 δισ. δολ. σε τέσσερα χρόνια από τα hedge funds

Τις δεκαετίες του 1990 και του 2000, οι πανίσχυροι –και πάμπλουτοι– διαχειριστές των hedge funds αποτελούσαν την προσωποποίηση της επιτυχίας στον τομέα του finance. Τα funds τους έβγαζαν αστρονομικά ποσά, οι διαχειριστές τους κέρδιζαν ολόκληρες περιουσίες και, βέβαια, τις ξόδευαν σαν να μην υπάρχει αύριο.

Δεν προκαλεί έκπληξη, λοιπόν, ότι οι διαχειριστές των hedge funds κα-

ο Μάικλ Μπέρνι κτύπησε φλέβα χρυσού το 2008 ποντάροντας κατά της αμερικανικής αγοράς ακινήτων, αποσύρθηκε πριν από τρία χρόνια και πλέον ασχολείται με το αξίας πολλών εκατομμυρίων δολαρίων διαζυγίό του.

Γιατί έχασαν τα hedge funds τη λάμψη τους; Γιατί δεν τραβούν πια το ενδιαφέρον; Σύμφωνα με τα στοιχεία της Evestment, τα οποία επικαλείται η El Pais, τα hedge funds είχαν καθαρές εκροές 289 δισ. δολαρίων από το 2019 και έως τον Σεπτέμβριο του 2023. Η βιομηχανία εξακολουθεί να διαχειρίζεται 3,5 τρις. δολάρια, αλλά το ποσό αυτό μειώνεται. Από τις αρχές του 2014, ο δείκτης του Bloomberg που παρακολουθεί την πορεία όλων των hedge funds έχει ενισχυθεί κατά 39%, δίνοντας ετήσια απόδοση 3,43%. Στην ίδια περίοδο, ο S&P 500 έχει ενισχυθεί κατά 178%, με ετήσια απόδοση 11%. Επομένως δεν χρειάζεται κανείς να πληρώνει τις υψηλές προμήθειες που χρεώνουν οι διαχειριστές των hedge funds, που ανέρχονται σε σταθερή προμήθεια 2% και 20% επί των ετήσιων κερδών.

Το 2022, όταν τόσο οι μετοχές όσο και τα ομόλογα υποχώρησαν απότομα, τα 20 μεγαλύτερα hedge funds εμφάνισαν τις χειρότερες επιδόσεις τους από το 2016. Συνολικά η βιομηχανία των hedge funds εμφάνισε ζημιές 208 δισ. δολαρίων. Όπως όλα δείχνουν, οι αγορές έχουν αλλάξει ριζικά από τη χρυσή εποχή των hedge funds.

Σε πτώση οι επιδόσεις τους, πού χάθηκαν οι «λύκοι» της Γουόλ Στρίτ.

τέκτισαν μέχρι και τη μεγάλη οθόνη, είτε μιλάμε για φανταστικούς ήρωες όπως ο Γκόρντον Γκέκο (τον οποίο έπαιξε ο Μάικλ Ντάγκλας στην ταινία «Wall Street» του Ολίβερ Στόουν) είτε για πραγματικά πρόσωπα όπως ο Μάικλ Μπέρνι (τον οποίο έπαιξε ο Κρίστιαν Μπέιλ στην ταινία «Το μεγάλο σορτάρισμα»). Όμως σήμερα, ο ένας μετά τον άλλο, οι «λύκοι» της Γουόλ Στρίτ αποσύρονται και συνταξιοδοτούνται. Ο 93χρονος Τζορτζ Σόρος παρέδωσε τη σκυτάλη στον γιο του. Ο θρυλικός Τζιμ Ρότζερς, που είναι πλέον 81 ετών, μετακόμισε πριν από χρόνια στη Σιγκαπούρη, ώστε οι κόρες του να μάθουν κινεζικά. Και ο Τζον Πόλσον, που όπως

Πώς ανέκαμψε το χρηματιστήριο της Μόσχας

Σε επίπεδα που είχαν καταγραφεί τελευταία φορά πριν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία έχει επανέλθει το χρηματιστήριο της Μόσχας, με ώθηση κυρίως από μικροεπενδυτές. Τα χρήματά τους ωθούν, μάλιστα, δεκάδες μικρότερες εταιρείες να διαθέσουν μετοχές στο κοινό.

Πέντε επιχειρήσεις, σε κλάδους από την τεχνολογία της πληροφορικής έως την ένδυση έχουν πουλήσει μέχρι στιγμής πάνω από 12,4 δισ. ρούβλια (130 εκατ. δολάρια) σε μετοχές σε αρχικές και δευτερογενείς δημόσιες προσφορές φέτος, ενώ πέρυσι μόνο μία δημόσια εγγραφή ήταν επιτυχημένη, σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg. Οι μικροεπενδυτές, με περίπου οκταπλάσιο ποσό μετρητών στους λογαριασμούς τους σε σχέση με τα funds, κυριαρχούν στις αγορές.

Σειρά έχει τώρα ένας από τους μεγαλύτερους ανεξάρτητους λιανοπωλητές καυσίμων της χώρας και μια εταιρεία εξόρυξης χρυσού στην οποία

Κύμα δημοσίων εγγραφών, από παραγωγούς βότκας μέχρι ενεχυροδανειστές.

επιβλήθηκαν κυρώσεις από το Ηνωμένο Βασίλειο την περασμένη εβδομάδα. Η Euro Trans, με 26,5 δισ. ρούβλια σε μετοχές προς πώληση, σχεδιάζει να εισαχθεί στο χρηματιστήριο στις 21 Νοεμβρίου, σύμφωνα με δήλωση στην ιστοσελίδα της. Την Πέμπτη, η εταιρεία εξόρυξης χρυσού Yuzhuralzoloto δήλωσε ότι θα προσφέρει μερίδιο 5%

Ο δείκτης MoEx Russia έχει σημειώσει άλμα 50% φέτος, καταγράφοντας μία από τις καλύτερες επιδόσεις μετάξι των χρηματιστηριακών δεικτών που παρακολουθεί το Bloomberg παγκοσμίως.

στοις επενδυτές αυτόν τον μήνα. Η εταιρεία μπορεί να επιδιώξει αποτίμηση 120 δισ. ρούβλιων, ανέφερε το RBC newswire.

Παράλληλα, η εταιρεία παραγωγής βότκας Kaluga Distillery Kristall και το ενεχυροδανειστήριο Mosgorlombard με έδρα τη Μόσχα, ανακοίνωσαν επίσης τα σχέδιά τους να εισαχθούν στο χρ-

ματιστήριο. Συνολικά πέντε εταιρείες ετοιμάζουν δημόσιες προσφορές πριν από το τέλος του έτους, ανάλογα με τις συνθήκες της αγοράς, ανέφερε το Interfax, επικαλούμενο τη Ναταλία Λογκίνοβα του χρηματιστηρίου της Μόσχας. «Οι προσδοκίες για μεγάλο αριθμό IPOs τελικά επαληθεύονται, αλλά η αγορά έχει αλλάξει εντελώς»,

δήλωσε ο Μαξίμ Ορλόφσκι, συνδιευθυνών σύμβουλος για τη Ρωσία στην επενδυτική τράπεζα Renaissance Capital. Χωρίς θεσμικούς επενδυτές ως αγοραστές, οι συμφωνίες θα παραμείνουν μικρές, είπε.

Αφού οι αρχικές δημόσιες εγγραφές ρωσικών επιχειρήσεων εκτινάχθηκαν σε υψηλό δεκαετίες, με μετοχές αξίας άνω των 3 δισ. δολαρίων να πωλούνται στη Μόσχα και το Λονδίνο το 2021, ο δρόμος για τα IPOs έκλεισε όταν ο πρόεδρος Πούτιν έστειλε στρατεύματα στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022. Τα κεφάλαια εγκατέλειψαν την αγορά, καθώς οι ΗΠΑ και η Ε.Ε. επέβαλαν κυρώσεις. Η μόνη δημόσια προσφορά πέρυσι, από την εταιρεία ηλεκτρονικών σκουτερ Whoosh, συγκέντρωσε 33 εκατ. δολάρια.

Ωστόσο, η επιθυμία των Ρώσων να ενισχύσουν τις αποδόσεις των αποταμιεύσεών τους συναντά τις ανάγκες των τοπικών επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν ξαφνικά σοβαρούς περιορισμούς στην πρόσβασή τους σε κεφάλαια. Ενώ οι τράπεζες προσφέρουν επιτόκια γύρω στο 10% για τις καταθέσεις, ο δείκτης μετοχών MoEx Russia έχει σημειώσει άλμα 50% φέτος, καταγράφοντας μια από τις καλύτερες επιδόσεις μεταξύ των χρηματιστηριακών δεικτών που παρακολουθεί το Bloomberg παγκοσμίως. Τα ρωσικά χρήματα δεν είναι πολύ ευπρόσδεκτα στο εξωτερικό, καθιστώντας τις εγχώριες επιλογές για επενδύσεις πιο ελκυστικές, δήλωσε ο Ολεγκ Βίτσιν, πρώην ανώτερος υπάλληλος της κεντρικής τράπεζας και του υπουργείου Οικονομικών. «Δεν έφυγαν όλα τα χρήματα από τη Ρωσία, αλλά η πύλη έχει κλείσει».

Υψηλής ποιότητας λύσεις ομαδοποιημένων μεταφορών. Ανταγωνιστικές τιμές και ταχύτητα.

Σαρώστε αυτόν τον QR κωδικό και μάθετε περισσότερα!

We add value to your business. | gagproup.com

Γ. Παράσχης: Το 2023 νέο σημείο αναφοράς για τον τουρισμό

Καλή αλλά μεταβατική χαρακτηρίσε την τρέχουσα περίοδο για τον ελληνικό τουρισμό ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), Γιάννης Παράσχης, προειδοποιώντας ότι «θα είναι σημαντικό σφάλμα να πιστέψουμε, τόσο εμείς οι άνθρωποι του κλάδου όσο και οι εκπρόσωποι της πολιτείας, ότι η θετική πορεία στο μέλλον είναι δεδομένη».

Μιλώντας στο Συμβούλιο Προέδρων Ενώσεων της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων, χαρακτήρισε το 2023 «μια θετική χρονιά για τον τουρισμό, που ξεπερνώντας το 2019 σε αφίξεις και έσοδα θα αποτελέσει το νέο σημείο αναφοράς για τις μελλοντικές εξελίξεις». Και προσδιόρισε τις επενδύσεις και την ανταγωνιστικότητα, τις υποδομές, τη διαχείριση προορισμών, την αγορά εργασίας και κυρίως τη βιωσιμότητα, ως τους κεντρικούς άξονες των δράσεων του ΣΕΤΕ την επόμενη περίοδο, «σε μια συντονισμένη συνεργασία με την κυβέρνηση, την τοπική αυτοδιοίκηση, τους εργαζομένους και τους επιχειρηματίες του τουρισμού».

Ο πρόεδρος του ΣΕΤΕ ανέφερε επίσης ότι «μόνο με ουσιαστικές δημόσιες επενδύσεις και μια συνεκτική και ολιστική διαχείριση προορισμών μπορούμε να δώσουμε ρεαλιστικές απαντήσεις στα ζητήματα του κάθε προορισμού, αποφεύγοντας μη παραγωγικές συζητήσεις για τον υπερτουρισμό και τη φέρουσα ικανότητα». Αποκάλυψε ακόμη πως έχουν κατατεθεί συγκεκριμένες προτάσεις από τον ΣΕΤΕ για την προσπάθεια ρύθμισης του θεσμικού πλαισίου για τις βραχυχρόνιες μισθώσεις, ενώ θύμισε ότι ο φόρος διαμονής που νομοθετήθηκε το έτος 2016, «στο πλαίσιο της ανάγκης εκπλήρωσης των δεσμεύσεων της χώρας μας για δημοσιονομική προσαρμογή και προκειμένου να ολοκληρωθεί επιτυχώς και εγκαίρως η διαδικασία αξιολόγησης», θα έπρεπε ήδη από ετών να έχει καταργηθεί.

Καθώς ο συγκεκριμένος φόρος με-

τατρέπεται σε τέλος ανθεκτικότητας στην κλιματική κρίση, συμπλήρωσε ότι «σε καμία περίπτωση δεν μπορεί και δεν πρέπει να βαραινεί έναν μόνο κλάδο της ελληνικής οικονομίας».

«Σε πρώτη φάση, προσδοκούμε ότι θα καταφέρουμε να περιορίσει η χρονική διάρκεια εφαρμογής του και σε δεύτερη ότι θα ληφθούν υπόψη και άλλα κριτήρια που έχουν να κάνουν με την ανταποδοτικότητα του τέλους ανά προορισμό, καθώς και με τις διαφορετικές ανάγκες ανά περιοχή». Ο ΣΕΤΕ έχει καταθέσει επίσης συγκεκριμένες προτάσεις με τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται για τη στήριξη των προορισμών και των τουριστικών επιχειρήσεων που πλήττονται από ακραία καιρικά φαινόμενα.

Χαρακτήρισε επιπλέον το πρόβλημα της αδυναμίας εύρεσης προσωπικού από τα σημαντικότερα που οι τουριστικές επιχειρήσεις καλούνται να αντιμετωπίσουν και υπογράμμισε πως η λύση του «απαιτεί καινοτόμους παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας, έτσι ώστε, με προγράμματα προσέλευσης, κατάρτισης και συνεχούς βελτίωσης δεξιοτήτων να ανταποκριθούμε στις νέες απαιτήσεις στον χώρο της εργασίας και στις διεθνείς τάσεις». Πρότεινε, δε, να βελτιωθεί και να γίνει πιο αποτελεσματική η θεσμοθετημένη διαδικασία μετάκλησης εργαζομένων. Καυτηρίασε ακόμη τη χρονίζουσα εκκρεμότητα του χωροταξικού ζητήματος, ζητώντας «συγκεκριμένες χρήσεις γης και θεσμικές προϋποθέσεις που να διασφαλίζουν ένα αξιόπιστο περιβάλλον επενδύσεων με ασφάλεια δικαίου». Επιπλέον, ζήτησε αρωγή για την ενεργειακή αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό ιδιαίτερα των χαμηλότερων κατηγοριών ξενοδοχείων, λέγοντας ότι «αναμένουμε σχετικά την έκδοση το προσεχές χρονικό διάστημα ενός προγράμματος που θα απευθύνεται σε όλα τα ξενοδοχεία ανεξαρτήτως της κατηγορίας αστέρων στην οποία ανήκουν», όπως και το «Ε-ξοικονομώ II» για επιχειρήσεις.

Καλύτερη και από το 2019 ήταν η φετινή χρονιά, τόσο σε αφίξεις όσο και σε έσοδα.

Η κλιματική κρίση προβληματίζει τους καταναλωτές

Σε τρίτο κυριότερο πρόβλημα για τους καταναλωτές εξελίσσεται η κλιματική κρίση, τόσο λόγω των άμεσων συνεπειών που αυτή μπορεί να έχει στη ζωή τους, όσο και λόγω των έμμεσων, όπως η αύξηση των τιμών λόγω των επιπτώσεων στη γεωργική και ζωική παραγωγή.

Σύμφωνα με έρευνα που διενήργησε το Ινστιτούτο Έρευνας Αιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών (ΙΕΑΚΑ) την περίοδο 25-31 Οκτωβρίου σε δείγμα 1.044 καταναλωτών, η κλιματική κρίση αποτελεί το τρίτο σημαντικότερο πρόβλημα για τους καταναλωτές συγκεκριώντας ποσοστό 21%. Καταλυτικό

συντριπτική πλειονότητα των καταναλωτών (82% έναντι 75% πέρυσι) είναι ο πληθωρισμός, ενώ δεύτερο σημαντικότο πρόβλημα (53% φέτος έναντι 64% πέρυσι) είναι η αύξηση του κόστους της ενέργειας.

Το 82% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι οι φυσικές καταστροφές επηρεάζουν γενικά τις τιμές των προϊόντων, με μόνο το 2% να διαφωνεί. Οι τιμές των προϊόντων είναι η κύρια περιοχή στην οποία εντοπίζονται τα προβλήματα, αλλά όχι μόνο. Συγκεκριμένα, στο ερώτημα κατά πόσο οι πρόσφατες πλημμύρες στη Θεσσαλία θα επηρεάσουν διάφορους παράγοντες σε σχέση με την τροφοδοσία της αγοράς:

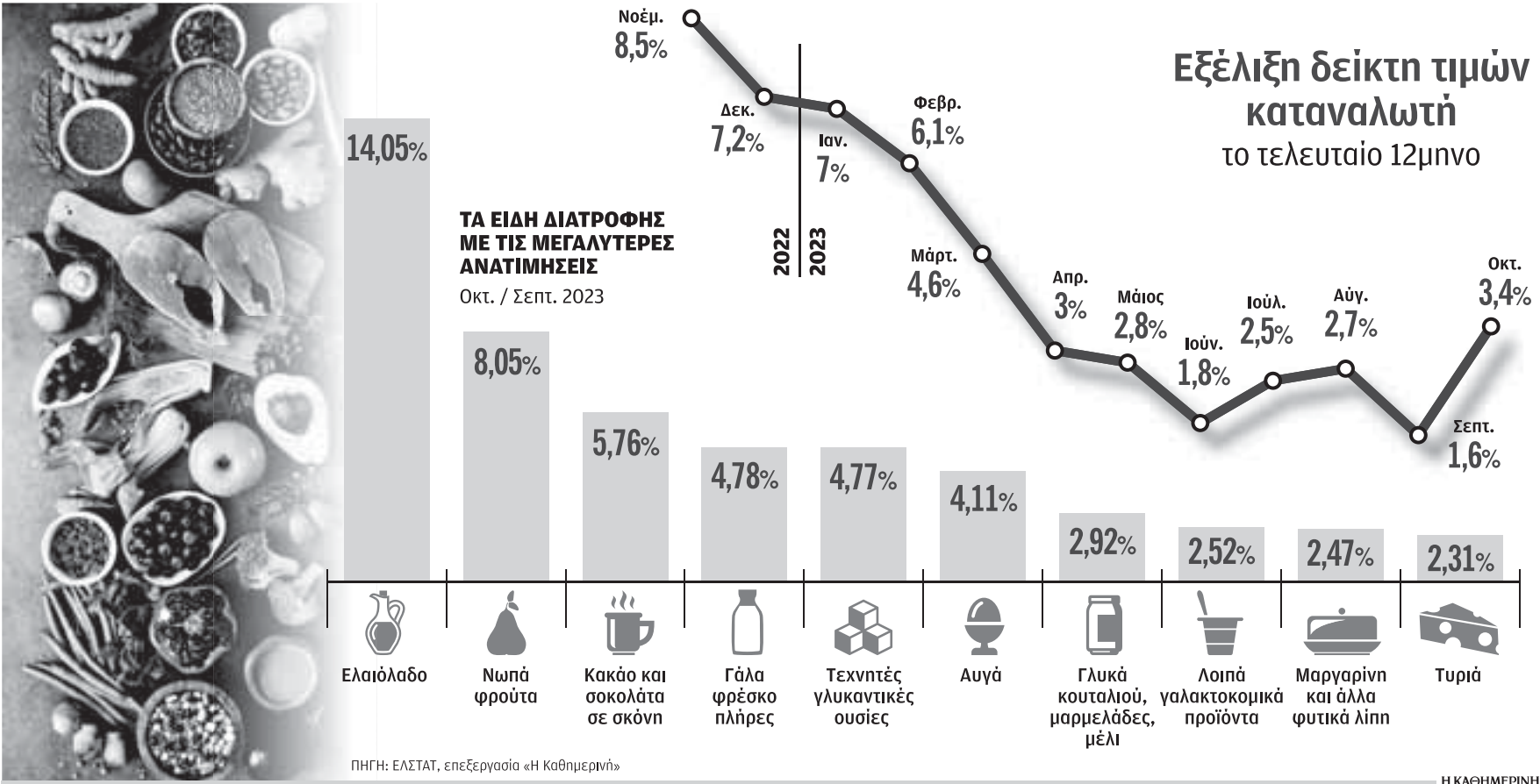
- Το 97% θεωρεί ότι οι πρόσφατες πλημμύρες στη Θεσσαλία θα επηρεάσουν τις τιμές των προϊόντων (το 73% πολύ).
- Το 95% θεωρεί ότι θα επηρεάσουν το κόστος παραγωγής τροφίμων (το 68% θεωρεί πολύ).
- Το 80% θεωρεί ότι θα επηρεάσουν τους χρόνους τροφοδοσίας της αγοράς (το 32% πολύ).

Αξίζει, πάντως, να σημειωθεί ότι οι μεν τιμές επηρεάστηκαν κυρίως υπό τη μορφή φαινομένων αισχροκέρδεις στις πληγείσες περιοχές και της αύξησης των τιμών των ναυπών οπωροκηπευτικών τις ημέρες μετά την κακοκαιρία «Daniel», στη δε τροφοδοσία της αγοράς τα προβλήματα ήταν περιμενόμενα. Θετικά, τέλος, αξιολογούνται οι πρωτοβουλίες μείωσης των τιμών στις πληγείσες περιοχές, τις οποίες ανέλαβαν σούπερ μάρκετ και προμηθευτές.

Ανησυχία για τις συνέπειες των καιρικών φαινομένων στις τιμές των προϊόντων.

ρόλο στην άποψη αυτή διαδραμάτισε η κακοκαιρία «Daniel», οι πολύ υψηλές θερμοκρασίες και οι μεγάλες δασικές πυρκαγιές που σημειώθηκαν φέτος, καθώς ένα χρόνο πριν μόλις το 7% των καταναλωτών θεωρούσε σημαντικό πρόβλημα την κλιματική αλλαγή. Ας σημειωθεί ότι το 7% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι αντιμετώπισε κάποια φυσικά καταστροφή το 2023, ποσοστό διόλου αμελητέο. Στο Θεσσαλία, βεβαίως, το αντίστοιχο ποσοστό είναι 52%. Το 78% των καταναλωτών θεωρεί ότι οι φυσικές καταστροφές θα ενταθούν τα επόμενα χρόνια.

Σημαντικότερο πρόβλημα για τη

Μπαράζ ανατιμήσεων στα τρόφιμα το φθινόπωρο

Μέσα σε ένα μήνα, 46 από τα 60 είδη διατροφής που μετράει η ΕΛΣΤΑΤ ακριβύναν

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Αυξήσεις σε 46 από τα 60 είδη διατροφής που μετράει η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) έγιναν μέσα σε ένα μήνα, από τον Σεπτέμβριο μέχρι τον Οκτώβριο, στοιχείο που δείχνει αν μη τι άλλο ότι η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και ειδικά του πληθωρισμού των τροφίμων αργεί ακόμη. Τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ έρχονται επίσης να ρίξουν βαριά τη σκιά τους στις προσπάθειες που κάνει τις τελευταίες ημέρες το υπουργείο Ανάπτυξης, επιβεβαιώνοντας δυστυχώς την άποψη που επικρατεί σε μεγάλο μέρος της αγοράς, και όχι μόνο, ότι μέτρα όπως το «καλάθι του νοικοκυριού» και η «μόνιμη μείωση τιμής» είναι στην ουσία μέτρα αποσπασματικά που μπορούν μόνο εν μέρει να ανακουφίσουν τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς.

Από την επεξεργασία της «Κ» στα αναλυτικά στοιχεία που δημοσιεύει η ΕΛΣΤΑΤ προκύπτει ότι οι ανατιμήσεις που έγιναν σε αυτές τις 46 κατηγορίες ειδών διατροφής κυμαίνονται από 0,03% στα αλλαντικά έως 14,05% στο ελαιόλαδο. Μεγάλες ανατιμήσεις έχουν γίνει σε πολύ βασικά είδη διατροφής, όπως το φρέσκο γάλα (4,78%), τα αυγά (4,11%) και τα τυριά (2,31%), στο αιγοπρόβειο

κρέας (2,29%), στα παρασκευάσματα με βάση τα ψάρια και τα θαλασσινά (5,38%), στα νωπά φρούτα (8,05%), στη μαργαρίνη και σε άλλα φυτικά λίπη (2,47%) και στον καφέ (1,9%). Συνολικά, μάλιστα, η ομάδα των ειδών διατροφής κατέγραψε αύξηση τιμών σε μηνιαία βάση 1,7%. Αξίζει, δε, να σημειωθεί ότι το φρέσκο γάλα αποτελεί ένα από τα προϊόντα τα οποία συγκαταλέγονται στην πρωτοβουλία «μόνιμη μείωση τι-

Μεγάλες αυξήσεις έγιναν σε πολύ βασικά είδη διατροφής, όπως το φρέσκο γάλα (4,78%), τα αυγά (4,11%) και τα τυριά (2,31%).

μής», με τη συμμετοχή μάλιστα δύο κορυφαίων εταιρειών της κατηγορίας. Βεβαίως, το μέτρο μετράει μόνο λίγες ημέρες ζωής, σε αντίθεση με το «καλάθι του νοικοκυριού» που συμπλήρωσε ένα χρόνο ζωής και πλέον, σύμφωνα με τους εκπροσώπους του κλάδου των σούπερ μάρκετ, έχει χάσει την απήχηση που είχε στο καταναλωτικό κοινό κατά τους πρώτους μήνες εφαρμογής του.

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με τις διευκρινίσεις που έδωσε στην «Κ» αρμόδιο στέλεχος της ΕΛΣΤΑΤ, η Αρχή καταγράφει και τις προσφορές και τις προωθητικές ενέργειες που υπάρχουν στα προϊόντα, τη στιγμή που γίνονται οι τιμολογήσεις, σε αντίθεση με όσα έχουν υποστηρίξει κατά καιρούς στελέχη της αγοράς αλλά και αρμόδια κυβερνητικά στελέχη. Επιπλέον ελέγχει και τις συσκευασίες των προϊόντων έτσι ώστε εάν ένα προϊόν διατίθεται με την ίδια τιμή, αλλά σε μικρότερη συσκευασία, αυτό να θεωρείται αύξηση τιμής. Με άλλα λόγια, στον δείκτη τιμών καταναλωτή αποτυπώνονται με μεγάλη ακρίβεια οι πραγματικές τιμές που καταβάλλει τελικά ο καταναλωτής και κυρίως οι μεταβολές αυτών.

Μειώσεις τιμών τον Οκτώβριο του 2023 σε σύγκριση με τον Σεπτέμβριο του 2023 καταγράφηκαν μόνο σε 14 από τα 60 είδη διατροφής που μετράει η ΕΛΣΤΑΤ, μειώσεις που σημειώσεων είναι περιορισμένες όχι μόνο ποσοτικά αλλά και ποιοτικά, υπό την έννοια ότι έχουν πολύ μικρή επίπτωση στην τελική τιμή που πληρώνει ο τελικός καταναλωτής και αφορούν προϊόντα τα οποία δεν θεωρούνται και τα πλέον βασικά για το καθημερινό τραπέζι. Οι μειώσεις τιμών κυμάνθηκαν από 1,85% στα τυπία

έως 0,08% στα ζυμαρικά, ενώ μειώσεις καταγράφηκαν επίσης σε αλίπαστα ψάρια και κατεψυγμένα λαχανικά.

Σε σύγκριση, δε, με τις αρχές του χρόνου πληρώσαμε ακριβότερα τον Οκτώβριο του 2023 53 προϊόντα, με τις αυξήσεις να φτάνουν έως 36% (στο ελαιόλαδο). Αλλά βασικά είδη διατροφής, οι τιμές των οποίων έχουν αυξηθεί σημαντικά στη διάρκεια του δεκαμήνου, είναι τα νωπά φρούτα (28,41%), τα αναψυκτικά (13,72%), τα δημητριακά για πρωινό 10,83%, το ρύζι (6,15%) και το χοιρινό κρέας 9,63%. Σε ετήσια βάση, δηλαδή σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2022, οι τιμές των τροφίμων είναι υψηλότερες κατά 9,9%.

Στις νέες ανατιμήσεις στα τρόφιμα οφείλεται σε σημαντικό βαθμό η ανακοπή της πτωτικής πορείας του δείκτη τιμών καταναλωτή. Τον Οκτώβριο διαμορφώθηκε σε 3,4% από 1,6% τον Σεπτέμβριο, ενώ αύξηση του γενικού δείκτη καταγράφηκε και σε μηνιαία βάση, της τάξης του 0,6%. Εκτός από τις αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων, σημαντικές αυξήσεις σε σύγκριση με τον Σεπτέμβριο του 2023 καταγράφηκαν στην ομάδα «Στέγαση» (2%) λόγω των αυξήσεων στα εννοίκια κατοικιών (0,3%), στο φυσικό αέριο (3,9%) και το πετρέλαιο θέρμανσης (12,7%).

Η «εξαφάνιση» του φθινοπώρου και της άνοιξης πλήττει τον κλάδο της ένδυσης

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Ο πληθωρισμός, ο περιορισμός του διαθέσιμου εισοδήματος αλλά και η κλιματική αλλαγή αποτελούν την «τέλεια» καταιγίδα για τους Έλληνες εμπόρους του κλάδου της ένδυσης, την ώρα που τα μηνύματα από τις ευρωπαϊκές αγορές δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά. «Πλέον πάμε από το σορτς απευθείας στο πουλόβερ», αναφέρουν χαρακτηριστικά στην «Κ» παράγοντες της αγοράς σχολιάζοντας τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Ο φετινός Οκτώβριος αποδείχθηκε στην Ελλάδα ο θερμότερος μήνας των τελευταίων 15 ετών, ενώ θερμή υποδοχή μας επιφύλαξε και ο Νοέμβριος, με αποτέλεσμα μέχρι πριν από λίγες ημέρες αρκείτο να κυκλοφορούν με ελαφρά ενδύματα.

«Δεν έχουμε πλέον 4 εποχές, ούτε 4 συλλογές. Μεγάλες επιχειρήσεις έχουν δύο συλλογές, μία χειμερινή και μία

«Δεν έχουμε πια 4 εποχές, ούτε 4 συλλογές. Πλέον πάμε από το σορτς απευθείας στο πουλόβερ», αναφέρουν στην «Κ» έμποροι.

καλοκαιρινή, με αποτέλεσμα οι παραγωγές ρούχων να είναι πιο στοχευμένες και οι ανάγκες να περιορίζονται», λέει στην «Κ» ο Θεόδωρος Καπράλος, πρόεδρος του Εμπορικού Συλλόγου Πειραιώς και αντιπρόεδρος της ΕΣΕΕ. Πολλές επιχειρήσεις που έχουν προμηθευτεί εδώ και αρκετό καιρό τη χειμερινή κολεξιόν θα ξεκινήσουν να πουλούν είδη

Εκτός των υψηλών θερμοκρασιών, «αγκάθι» για τον κλάδο της ένδυσης αποτελεί και ο πληθωρισμός, που βάζει «φρένο» στην ενίσχυση της κατανάλωσης.

ένδυσης –κάποια εκ των οποίων κάνουν υψηλούς τζίρους– από την επόμενη εβδομάδα. «Ο Δεκέμβριος είναι δυνατός μήνας, αφού τότε οι εταιρείες πραγματοποιούν το 25% του τζίρου τους. Είναι περιόδους εορτών, αλλά και τα χειμερινά ρούχα είναι πιο ακριβά σε σύγκριση με τα καλοκαιρινά. Άλλο να πάρει κάποιος ένα t-shirt και άλλο ένα παλτό

που είναι πιο ακριβό», λέει στην «Κ» ο Θεόφιλος Ασλανίδης, γενικός διευθυντής του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Πλεκτικών & Ετοιμού Ενδύματος Ελλάδος (ΣΕΠΕΕ), ο οποίος επισημαίνει πως «μέχρι τώρα οι χειμερινές πωλήσεις ήταν σχετικά «παγωμένες» λόγω των υψηλών θερμοκρασιών».

Εκτός όμως από την κλιματική αλ-

λαγή, αγκάθι για τον κλάδο αποτελεί και ο πληθωρισμός και το «φρένο» που βάζει στην ενίσχυση της κατανάλωσης. Τα μηνύματα από την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Ενδυσης - Κλωστοϋφαντουργίας (Euratex) δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά, με τις επιχειρήσεις να βλέπουν στασιμότητα στην κατανάλωση αλλά και μειωμένη ζήτηση ειδών ένδυσης από χώρες εκτός Ευρώπης. Μάλιστα, το δεύτερο τρίμηνο του 2023 σημειώθηκε πτώση στους περισσότερους οικονομικούς δείκτες (παραγωγή, εξαγωγές, εισαγωγές κ.λπ.), με τις μεγαλύτερες απώλειες να καταγράφει η κλωστοϋφαντουργία.

«Υπάρχει μια στασιμότητα –με αρνητική προοπτική– της κατανάλωσης, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε όλη την Ευρώπη, εξαιτίας του πληθωρισμού. Αυτός φέρνει μείωση στο διαθέσιμο εισόδημα, με αποτέλεσμα οι προτεραιότητες των καταναλωτών να αλλάζουν», λέει ο κ. Ασλανίδης. Το 2022 η μέση ετήσια δαπάνη ανά άτομο στην Ελλάδα για τον κλάδο της ένδυσης και της υπόδησης ανήλθε σε 368 ευρώ από 340 ευρώ το 2021, περίοδο που τα καταστήματα υπολειποντόσαν λόγω πανδημίας.

Όπως σχολιάζουν παράγοντες της αγοράς, η αύξηση το 2022 είναι στην πραγματικότητα οριακή, γιατί ένα μεγάλο μέρος της είναι πληθωριστικό. «Δεν μιλάμε για αύξηση της κατανάλωσης, αλλά για στασιμότητα», λέει ο κ. Ασλανίδης. Μάλιστα, όπως παρατηρεί η αγορά, λόγω του πληθωρισμού και της μείωσης του εισοδήματος, μεγάλη μερίδα καταναλωτών δεν προχωρεί πλέον σε παρορμητικές αγορές και περιορίζεται στην κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών.

Με ζημίες 170.000 επαγγελματίες

Τι δείχνουν τα στοιχεία των φορολογικών δηλώσεων από το 2018 έως το 2022

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΚΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Είτε με ύφεση, είτε με ανάπτυξη, είτε με μνημόνια και πανδημίες, χιλιάδες επαγγελματίες και μονοπρόσωπες επιχειρήσεις δηλώνουν για συνεχόμενα έτη μηδενικά κέρδη ή ζημίες. Συγκεκριμένα, το 36,4% των μονοπρόσωπων εταιρειών και το 27,8% των επαγγελματιών δηλώνουν για τουλάχιστον πέντε έτη μηδενικά κέρδη ή ζημίες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων και του υπουργείου Οικονομικών, από τις 19.131 μονοπρόσωπες εταιρείες που έχουν κάνει έναρξη πριν από το 2019 και έχουν υποβάλει και για τα πέντε φορολογικά έτη (2018 έως 2022) δήλωση φόρου εισοδήματος

Οι περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις είναι εξόφθαλμη φοροδιαφυγή, αναφέρουν στελέχη εφοριών.

-έντυπο Ν, οι 6.970 δηλώνουν γι' αυτά τα συνεχόμενα πέντε έτη μηδενικά κέρδη ή ζημίες. Επίσης, από τους 612.413 επαγγελματίες που έχουν κάνει έναρξη πριν από το 2019 και έχουν υποβάλει και για τα πέντε φορολογικά έτη (2018 έως 2022) δήλωση φόρου, οι 170.338 δηλώνουν γι' αυτά τα συνεχόμενα έτη μηδενικά κέρδη ή ζημίες.

Από το 2018, ένα έτος πριν από την έξοδο από τα μνημόνια, αλλά και το 2019, που θεωρείται ένα καλό έτος για την αγορά, αλλά και μετέπειτα τα χρόνια της πανδημίας και της ενεργειακής κρίσης δηλώνουν ζημίες ή μηδενικά κέρδη όχι για μία χρήση αλλά τουλάχιστον πέντε.

Το ζήτημα που τίθεται είναι

Ζημίες ή κέρδη
δήλωσαν τα έτη
2018-2022

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

πώς επιβιώνουν, εάν υποθέσουμε ότι όλα όσα δηλώνουν είναι ειλικρινή. Θα μπορούσε να δεχθεί η εφορία ότι τη μία χρονιά χρηματοδοτούνται από την οικογένειά τους, τη δεύτερη με ένα δάνειο, την τρίτη από ένα φίλο, αλλά πέντε χρήσεις είναι πολλές και όπως αναφέρουν στελέχη εφοριών «δεν βγαίνουν». Οι περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις είναι εξόφθαλμη φοροδιαφυγή, αναφέρουν τα ίδια στελέχη.

Τα στοιχεία αυτά που έχουν στη διάθεσή τους οι ελεγκτές των εφοριών θα αξιοποιηθούν στο έπακρο. Οι συνεχόμενες ζημίες που παρουσιάζουν κάποιες μονοπρόσωπες επιχειρήσεις και 170.338 επαγγελματίες μπαίνουν στο στόχαστρο του ελεγκτικού

μηχανισμού. Σύνθετες διασταυρώσεις με πραγματικά δεδομένα θα οδηγήσουν στον έλεγχο κάποιους από τους ανωτέρω. Στο ερώτημα γιατί δεν ελέγχονται όλοι, η απάντηση είναι ότι η χώρα μας διαθέτει 1.200 ελεγκτές. Κάθε ελεγκτής δεν μπορεί να αναλάβει περισσότερους από 20 τέτοιους ελέγχους ετησίως. Αυτό που θα συμβεί είναι από τα big Data Analysis να προκύψουν οι σημαντικότερες περιπτώσεις που θα πάνε σε έλεγχο. Η εφορία θα ξεκινήσει ελέγχους από τους επαγγελματίες και τις επιχειρήσεις που δηλώνουν, για παράδειγμα, για πέντε συνεχόμενα έτη ζημίες άνω των 100.000 ευρώ και θα κατευθύνουν προς τα κάτω.

Η χρήση των σύγχρονων ερ-

γαλείων επιτρέπει πλέον στην εφορία να ασχοληθεί ουσιαστικά με τέτοιες περιπτώσεις, καθώς στο παρελθόν ουδείς μπορούσε να φανταστεί ότι θα έβρισκε τόσο πολλές περιπτώσεις με μηδενικά κέρδη ή ζημίες. Όπως επίσης να διενεργεί σύνθετες διασταυρώσεις με πραγματικά δεδομένα (τραπεζικές καταθέσεις, έσοδα και έξοδα αναλυτικά κ.λπ.) για να ξεσκαρτάρει την ήρα από το στάρι.

Παράλληλα, στελέχη της αγοράς αναφέρουν ότι με το νέο σύστημα φορολόγησης, δηλαδή τον τεκμαρτό τρόπο φορολόγησης των εισοδημάτων τους, θα οδηγηθούν πολλές επιχειρήσεις στο να κλείσουν, ακόμα και ελεύθεροι επαγγελματίες, εξυγιανώντας την αγορά.

Παρά τις έντονες αντιδράσεις για το νέο σύστημα φορολόγησης, ωστόσο, δεν έχει διατυπωθεί άλλο σύστημα από επαγγελματίες, οικονομολόγους ή φορείς που να οδηγή σε αύξηση του φορολογητέου εισοδήματος των κλάδων που φαίνεται να αποκρύβουν φορολογητέα ύλη.

Η αγορά, πάντως, υποστηρίζει ότι μπορεί ο τζίρος να παρουσιάζει σημαντική αύξηση τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, δεν ισχύει το ίδιο και για τα κέρδη τους. Και αυτό καθώς την ίδια στιγμή ανεβαίνουν και τα έξοδα, και συγκεκριμένα τα εννοικά, η αύξηση των μισθών και το ενεργειακό κόστος. Το πρόβλημα, όμως, είναι ότι κάποιοι, είτε με κρύο είτε με ζέστη, δηλώνουν ζημίες.

Ερχονται αλλαγές για να αποφευχθούν στρεβλώσεις

Παρεμβάσεις στον τρόπο φορολόγησης των επαγγελματιών εξετάζει το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης, οι οποίες ωστόσο δεν θα αποτυπωθούν στο κείμενο που θα δοθεί σε δημόσια διαβούλευση. Οι όποιες αλλαγές θα γίνουν αμέσως μετά την υποβολή των προτάσεων από τους επαγγελματίες και τους φορείς, αναφέρουν από το υπουργείο Οικονομικών, επισημαίνοντας ότι οι παρεμβάσεις θα λειτουργούν προς την κατεύθυνση διόρθωσης στρεβλώσεων, καθώς στόχος είναι ο περιορισμός της φοροδιαφυγής και η αύξηση του δηλούμενου εισοδήματος. Ηδη πάντως στο υπουργείο Οικονομικών έχουν εντοπίσει τέτοιες περιπτώσεις και αναζητούν τρόπους επίλυσης των προβλημάτων που δημιουργεί ο τεκμαρτός τρόπος φορολόγησης. Σημειώνεται ότι το σχέδιο της κυβέρνησης προβλέπει ελάχιστο φορολογητέο εισόδημα 10.920 ευρώ, το οποίο κλιμακώνεται ανάλογα με τα έτη της δραστηριότητας του επαγγελματία, για να φθάσει στις 14.196 ευρώ μετά 12 χρόνια λειτουργίας.

Οι στρεβλώσεις που δημιουργούνται αφορούν περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα κάποιον που δεν επιθυμεί να εργάζεται περισσότερο και αρκείται σε 5.000 ευρώ ετησίως, καθώς ενδεχομένως έχει εισοδήματα από άλλες πηγές (που φορολογούνται), οικογένειες στις οποίες ένας εκ των δύο συζύγων έχει υψηλά εισοδήματα και ο άλλος χαμηλά και κάτω από το τεκμαρτό εισόδημα, επαγγελματίες που δουλεύουν 4 μήνες το έτος (εποχικοί), επαγγελματίες που έχουν για παράδειγμα συγγραφικά δικαιώματα της τάξης για παράδειγμα 3.000-4.000 ευρώ ετησίως και είναι οικονομικά εύρωστοι.

Ειδικότερα, το οικονομικό ε-

πιτελείο εστιάζει στις περιπτώσεις:

- Οικογενειών όπου ο ένας έχει εισοδήματα για παράδειγμα 50.000 ευρώ και ο άλλος (επαγγελματίας) 5.000 ευρώ. Στις περιπτώσεις αυτές εξετάζεται να συνυπολογίζεται το οικογενειακό εισόδημα και να εξαιρείται από το τεκμαρτό εισόδημα ο επαγγελματίας

- Φορολογουμένων με εισοδήματα και από άλλες πηγές. Με βάση όσα έχει ανακοινώσει το οικονομικό επιτελείο, θα συμπληφίζονται μόνο εισοδήματα από μισθωτή εργασία και το ελεύθεριο επάγγελμα. Για παράδειγμα, στην περίπτωση που κάποιος έχει ετήσιο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες ύψους 18.000 ευρώ και εισοδήματα από ελεύθεριο επάγγελμα 5.000 ετησίως, θα γίνεται συμψηφισμός. Επί της ουσίας, οι αποδοχές από τη μισθωτή εργασία υπερκαλύπτουν στο ανωτέρω παράδειγμα το τεκμαρτό εισόδημα και ως εκ τούτου εξαιρείται από τον νέο τρόπο φορολόγησης. Αυτό που εξετάζεται είναι να προσμετρώνται και εισοδήματα από ακίνητα και μερίσματα.

- Επαγγελματιών που εργάζονται για παράδειγμα 4 μήνες το έτος το τεκμαρτό εισόδημα να προσδιορίζεται στα 4/12. Αυτό θα μπορούσε να ισχύσει για τους εποχικούς, εφόσον τα τιμολόγια που θα εκδώσουν να είναι σε επεξεργασία που είναι δηλωμένη στην ΑΑΔΕ ως εποχική.

- Να μειωθεί το ποσοστό αύξησης του τεκμαρτού εισοδήματος πάνω από τα έξι έτη λειτουργίας του επαγγελματία. Με βάση όσα έχουν ανακοινωθεί, το ελάχιστο φορολογητέο εισόδημα ανέρχεται σε 10.920 ευρώ και αυξάνεται σε έως 14.196 ευρώ μετά τα 12 χρόνια. Δηλαδή, αυξάνεται κατά 30%. Δεν αποκλείεται να περιορισθεί το ποσοστό της αύξησης.

Deloitte.

65 χρόνια δυναμικής παρουσίας στην Κύπρο

Ακεραιότητα. Ποιότητα. Επαγγελματισμός.

Η ιστορία μας είναι απλά ο πρόλογος. Εδώ και 65 χρόνια παραμένουμε ευέλικτοι σε εξελίξεις και πιστοί στις αξίες μας, χτίζοντας ένα καλύτερο μέλλον για τους ανθρώπους μας, τους πελάτες, και την κοινωνία.

MAKING AN IMPACT THAT MATTERS

since 1945

PROUD TO CELEBRATE 65 YEARS IN CYPRUS

© 2023 Deloitte Limited

Ήταν ο πέμπτος κατά σειρά μήνας που μειώνεται ο τζίρος του κλάδου λόγω εξα-σθένσης της ζήτησης από το εξωτερικό.

Νέα μείωση κύκλου εργασιών στη βιομηχανία σημειώθηκε τον Αύγουστο

Κάμψη για πέμπτο συνεχή μήνα κατέγραψε τον Αύγουστο ο δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία, εξέλιξη που σχετίζεται αφενός με την υποχώρηση σε σύγκριση με πέρυσι των τιμών πώλησης των προϊόντων και αφετέρου με τη μείωση της ζήτησης, κυρίως από το εξωτερικό. Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛΣΤΑΤ), ο δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία υποχώρησε τον Αύγουστο του 2023 κατά 6,2% σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2022. Σε σύγκριση με τον Ιούλιο του 2023 ο δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία υποχώρησε κατά 11,1%.

Ο μέσος γενικός δείκτης του δωδεκαμήνου Σεπτεμβρίου 2022 - Αυγούστου 2023, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του δωδεκαμήνου Σεπτεμβρίου 2021 - Αυγούστου 2022, παρουσίασε αύξηση 3,5%, έναντι αύξησης 38,9% που σημειώθηκε κατά τη σύγκριση των αντίστοιχων προηγούμενων δωδεκαμήνων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μεγαλύτερη μείωση, 9,9%, σημείωσε τον Αύγουστο του 2023 σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2022 ο δείκτης κύκλου εργασιών εξωτερικής αγοράς, ενώ την ίδια ώρα αρκετά μικρότερη, 3,9%, ήταν η μείωση του δείκτη κύκλου εργασιών εγχώριας

αγοράς. Υπενθυμίζεται ότι οι εξαγωγές αγαθών σε τρέχουσες τιμές μειώθηκαν τον Αύγουστο κατά 24,5% και σε σταθερές τιμές κατά 18%, ενώ και σε επίπεδο οκταμήνου Ιανουαρίου - Αυγούστου 2023 παρουσιάζουν μείωση σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα κατά 5,7% σε τρέχουσες τιμές και κατά 1,1% σε σταθερές.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, οι μεγαλύτερες μειώσεις κύκλου εργασιών στο σύνολο της αγοράς καταγράφηκαν τον Αύγουστο του 2023 σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2022 στους ακόλουθους βιομηχανικούς κλάδους:

- Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων: 20,3%.
- Παραγωγή βασικών μετάλλων: 19,7%.
- Εξόρυξη μεταλλούχων μεταλλευμάτων: 19,2%.
- Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού: 16,4%.
- Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών: 14,2%.
- Παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου: 13,5%.
- Βιομηχανία δέρματος και δερματίνων ειδών: 8,3%.
- Χαρτοποιία και κατασκευή χαρτινών προϊόντων: 7,6%.
- Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό: 6%.

Μέσα σε μόλις οκτώ μήνες οι Έλληνες πόνταραν 22,7 δισ.

Ο τζίρος του online τζόγου εκτινάχθηκε στα 21,3 δισ. ευρώ το 2022 από 2 δισ. ευρώ το 2015

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Αλματώδη αύξηση εμφανίζουν τα ποσά που ποντάρουν οι Έλληνες στα τυχερά παιχνίδια, με τη φετινή χρονιά να προβλέπεται ότι ο συνολικός τζίρος του κλάδου (TGR), που έχει σημαντική συνεισφορά στα φορολογικά έσοδα, θα καταγράψει νέο ρεκόρ. Αυτό φανερώνουν τα στοιχεία της Επιτροπής Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων (ΕΕΕΠ) για το οκτάμηνο, οπότε οι Έλληνες έπαιξαν 22,7 δισ. ευρώ σε διαδικτυακό τζόγο, πρακτορεία του ΟΠΑΠ, επίγεια καζίνο, λαχεία και ιππόδρομο. Τη φετινή χρονιά το TGR αναμένεται να εμφανίσει ρεκόρ διότι το μέγεθος αυτό είναι αυξημένο κατά 28% σε σχέση με πέρυσι (Ιανουάριος - Αύγουστος 2022), ενώ τον Δεκέμβριο η δραστηριότητα, παραδοσιακά, είναι ιδιαίτερα υψηλή.

Πέρυσι οι Έλληνες είχαν ποντάρει σε τυχερά παιχνίδια 29,2 δισ. ευρώ, ποσό που είχε διαμορφωθεί σε 16 δισ. ευρώ το 2019. Τα online τυχερά παιχνίδια καταλαμβάνουν τη μερίδα του λέοντος του TGR, εμφανίζοντας, κατά το διάστημα Ιανουαρίου - Αυγούστου τζίρο της τάξεως των 17 δισ. ευρώ, που έχει ενισχυθεί κατά 33% συγκριτικά με το οκτάμηνο του 2022.

Διαχρονικά, τα ποσά που ποντάρονται στα διαδικτυακά τυχερά παιχνίδια βαίνουν συνεχώς αυξανόμενα, συμπαρασύροντας προς τα πάνω τον συνολικό τζίρο του κλάδου. Το 2015 οι 24 εταιρείες –που λειτουργούσαν βάσει ενός μεταβατικού καθεστώτος, πριν αδειοδοτηθούν το καλοκαίρι του 2021– εμφάνισαν τζίρο της τάξεως των 2 δισ. ευρώ. Το 2019 το μέγεθος αυτό ενισχύθηκε κα-

τά περισσότερες από τέσσερις φορές (8,5 δισ.), υπερδιπλασιάστηκε το 2021 σε 17,5 δισ. και διαμορφώθηκε σε 21,3 δισ. το 2022. Ανοδική, φυσικά, είναι η πορεία και των συνολικών ακαθάριστων εσόδων των εταιρειών (GGR), τα οποία προκύπτουν αφαιρώντας από τα ποσά που ποντάρονται τα κέρδη που αποδίδονται στους «τυχερούς» παίκτες. Τα GGR ενισχύθηκαν το φετινό οκτάμηνο σε σχέση με το ίδιο διάστημα του 2022 κατά 13%, σε 1,7 δισ. ευρώ. Βάσει του GGR (1,7 δισ.), προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις τυχερών παιγνίων ε-

πέστρεψαν ως κέρδη στο οκτάμηνο του 2023, αθροιστικά, το 92,5% των πονταρισμάτων. Στα online παιχνίδια το GGR ανήλθε περίπου σε 553 εκατ. ευρώ, δηλαδή στο οκτάμηνο οι διαδικτυακές εταιρείες επέστρεψαν το 97% των πονταρισμάτων. Το GGR, που μεταβάλλεται συναρτήσει των επιτυχιών των παικτών, είχε διαμορφωθεί για το σύνολο του 2019 σε 2,2 δισ. ευρώ, δηλαδή τότε είχε επιστραφεί το 86% των πονταρισμάτων ύψους 16 δισ. ευρώ.

Ωστόσο, οι καλές επιδόσεις του κλάδου των τυχερών παι-

γνίων δεν διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα όλων των «παικτών». Τα επίγεια καζίνο, λόγω της στρόφης στο online στοιχήμα, του σταθερού υψηλού λειτουργικού κόστους και της μακράς αναστολής λειτουργίας λόγω της πανδημίας, έχουν συσσωρεύσει ζημιές, με αποτέλεσμα τα μισά από 10 συνολικά να εμφανίζουν αρνητικά ίδια κεφάλαια, βάσει των στοιχείων της ΕΕΕΠ για το 2021. Ξεχωρίζει το καζίνο Λουτρακίου το οποίο διαθέτει οφειλές 100 εκατ. ευρώ στον ΕΦΚΑ, με την ΕΕΕΠ να αναφέρει (σε newsletter της) ότι πράγματι δεν

πρέπει να επιτρέπεται η λειτουργία της επιχείρησης (η διακοπή λειτουργίας μιας επιχείρησης δεν είναι στις αρμοδιότητές της). Οσον αφορά τις επιχειρήσεις διαδικτυακών παιγνίων, βρίσκονται αντιμέτωπες με υπερφορολόγησι που διαμορφώνεται συνολικά σε 61,6%, ποσοστό που αντιστοιχεί στα δικαιώματα (35%) και τον φόρο παικτών (26,6%) επί του GGR. Η εξέλιξη της φορολογικής επιβάρυνσης μπορεί να αποτελέσει παράγοντα κλονισμού της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων του κλάδου, όπως αναφέρει η ΕΕΕΠ.

Τα μεγέθη της αγοράς τυχερών παιγνίων

ΟΚΤΑΜΗΝΟ 2023		ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΤΖΙΡΟΣ (TGR)	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΑ ΕΣΟΔΑ - GGR (μετά την αφαίρεση των κερδών)
	ΟΠΑΠ (πρακτορεία και VLTs)	4,26 ΔΙΣ. ΕΥΡΩ	881,24 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ
	Λαχεία	210,4 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	72,02 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ
	Ιππόδρομος	23,91 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	5,97 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ
	Διαδικτυακές εταιρείες	16,91 ΔΙΣ. ΕΥΡΩ	553,09 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ
	Καζίνο	1,28 ΔΙΣ. ΕΥΡΩ	148,93 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ
ΣΥΝΟΛΟ		22,68 ΔΙΣ. ΕΥΡΩ	1,66 ΔΙΣ. ΕΥΡΩ
ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΝΑΝΤΙ ΟΚΤΑΜΗΝΟΥ 2022		28,2%	13%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ακίνητα υψηλής απόδοσης

Εξώροφο εμπορικό κτήριο στους Αγίους Ομολογητές, Λευκωσία

- Εξώροφο εμπορικό κτήριο σε ένα από τα πιο κεντρικά εμπορικά σημεία της Λευκωσίας 120μ από τη λεωφόρο Σπύρου Κυπριανού.
- Το ισόγειο αποτελείται από κατάστημα με μεσοπάτωμα.
- Οι επάνω πέντε όροφοι είναι πανομοιότυποι και ο καθένας αποτελείται από χώρο γραφείου, μικρή κουζίνα και τουαλέτες.
- Εμβαδόν εσωτερικών χώρων 1,060 τ.μ., καλυμμένες βεράντες 94 τ.μ., μεσοπάτωμα 117 τ.μ. ακάλυπτες βεράντες 64 τ.μ.
- Υπόγειο 359 τ.μ. που χρησιμοποιείται ως θέσεις στάθμευσης και αποθήκη.
- Προσφέρει εγγύτητα σε όλες τις ανέσεις και εξαιρετική πρόσβαση στο κέντρο της Λευκωσίας.

Ref: 6573

Η ιδανική επενδυτική ευκαιρία!

7777 5656

www.gogordian.com

€2,700,000

Βέρνερ Χόγιερ, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

Συμφωνίες για νέα μεγάλα έργα στην Ελλάδα

Προτεραιότητα η χρηματοδότηση αντιπλημμυρικών δικτύων και η ενίσχυση υποδομών με έμφαση στην ενεργειακή αναβάθμιση

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΑΡΑ

Αντιπλημμυρικά έργα, αλλά και η συντήρηση σχολείων και η διαχείριση απορριμμάτων σε νοσοκομεία σε συνδυασμό με την ενεργειακή αναβάθμισή τους είναι στα άμεσα χρηματοδοτικά σχέδια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) για την Ελλάδα, όπως αποκαλύπτει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο πρόεδρος της Βέρνερ Χόγιερ.

Ο κ. Χόγιερ βρέθηκε την περασμένη εβδομάδα στην Αθήνα, όπου και συναντήθηκε με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, ενώ υπέγραψε δύο σημαντικές δανειακές συμβάσεις: Με τον ΔΕΔΔΗΕ για τη χρηματοδότηση με 150 εκατ. ευρώ του έργου εγκατάστασης 3,12 εκατ. έξυπνων μετρητών και με την ιδιωτική εταιρεία «Veridos Ματσούκας» για τη χρηματοδότηση με 10,5 εκατ. ευρώ επενδυτικού σχεδίου για την εκτύπωση ασφαλών εγγράφων ταυτότητας. Η χρηματοδότηση της τράπεζας στην Ελλάδα έφτασε το 2022 στο εντυπωσιακό ύψος των 2,4 δισ. ευρώ και το μέλλον προβλέπεται επίσης δραστήριο, με τη χρηματοδότηση επενδύσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή να αναδεικνύεται σε βασική προτεραιότητα, όπως λέει ο κ. Χόγιερ.

Επείτα από 12 χρόνια, η θητεία του κ. Χόγιερ στο τιμόνι της ΕΤΕπ λήγει στο τέλος του χρόνου. Στη συνέντευξή του μιλάει για την εμπειρία που αποκόμισε τα χρόνια αυτά, εκφράζει τον θαυμασμό του για την πρόοδο που σημείωσε η Ελλάδα μετά την κρίση χρέους, αλλά και την ανησυχία του για την ευρωπαϊκή οικονομία, γιατί δεν καινοτομεί και δείχνει προσκολλημένη σε παλιά μοντέλα.

– **Τι ήταν η Ελλάδα για εσάς τα τελευταία 12 χρόνια και τι θυμάστε ιδιαίτερα από την περίοδο της κρίσης χρέους;**

– Για πρώτη φορά ήρθα στην Ελλάδα πριν από 50 χρόνια όταν φοίτησα στο γυμνάσιο της Γερμανικής Σχολής, στο πλαίσιο ανταλλαγής μαθητών. Και φυσικά, άφησα την καρδιά μου εδώ! Πάντα έχω έντονα συναισθήματα όταν επιστρέφω. Εκτοτε έχω έρθει πολλές φορές, είδα την εξέλιξή της ως ενός ισχυρού μέλους της Ε.Ε. και αυτό ζαφνικά ετέθη σε κίνδυνο στη χρηματοπιστωτική κρίση. Οι πολιτικές αποφάσεις που ελήφθησαν τότε ήταν πολλές φορές σκληρές, αλλά ήταν αναγκαίες και επιτυχείς. Πριν από 12 χρόνια, όταν ανέλαβα τα καθήκοντά μου στην τράπεζα δεν θα μπορούσα να φανταστώ σε πόσο καλή κατάσταση θα βρισκόταν σήμερα η Ελλάδα από δημο-

Ο όγκος δανεισμού μας στην Ελλάδα τον περασμένο χρόνο ήταν 2,2 δισ. ευρώ, λέει ο κ. Χόγιερ.

Πριν από 12 χρόνια, όταν ανέλαβα τα καθήκοντά μου στην τράπεζα δεν θα μπορούσα να φανταστώ σε πόσο καλή κατάσταση θα βρισκόταν σήμερα η Ελλάδα.

Υπογράψαμε σύμβαση με τον ΔΕΔΔΗΕ για τους έξυπνους μετρητές. Το όφελος θα είναι μεγάλο για όλους τους Έλληνες.

σιονομικής πλευράς και εκσυγχρονισμού της οικονομίας της. Αυτό είναι εξαιρετικά ενθαρρυντικό. Η κρίση ήταν φυσικά τεράστια πρόκληση. Στην πρώτη επίσκεψή μου εδώ ως προέδρου της ΕΤΕπ, είπα ότι η τράπεζα ήταν εδώ πριν από την κρίση, είναι παρούσα κατά τη διάρκεια της και θα παραμείνει και μετά. Εδώ βρισκόμαστε σήμερα. Ο όγκος δανεισμού μας στην Ελλάδα τον περασμένο χρόνο ήταν 2,2 δισ. ευρώ συν 200 εκατ. ευρώ από τη θυγατρική μας, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων. Κατ' αναλογίαν με το μέγεθος της ελληνικής οικονομίας είναι εντυπωσιακό, αλλά δείχνει ότι η

Χρηματοδοτούμε αντιπλημμυρικά έργα σε όλη την Ελλάδα και θέλουμε να είμαστε μέρος της απάντησης στην καταστροφή της Θεσσαλίας και όχι μόνο. Προσδοκούμε να είμαστε ένα βήμα μπροστά από την επόμενη καταστροφή. Σύντομα ελπίζουμε να υπογράψουμε ένα πακέτο χρηματοδότησης σε αυτόν τον τομέα, σημειώνει ο πρόεδρος της ΕΤΕπ.

Ευρωπαϊκή Ένωση θέτει τις σωστές προτεραιότητες.

– **Ποια είναι τα επόμενα μεγάλα έργα που θα χρηματοδοτήσετε εδώ;**

– Υπάρχουν θέματα με στρατηγική σημασία και άλλα επείγουσας ανάγκης, όπως αυτά που προέκυψαν μετά τις πλημμύρες της Θεσσαλίας.

Στο πλαίσιο αυτό, οι κορυφαίες προτεραιότητες που έχουμε στην Ελλάδα μεσοπρόθεσμα είναι: Πρώτον, η συνέχιση των δράσεών μας στην κλιματική δράση και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα με επίκεντρο την ενέργεια, αλλά

όχι μόνο. Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή είναι τομέας-κλειδί, όπου θα θέλαμε να ενισχύσουμε την παρουσία μας. Δεύτερον, σε συνέχεια της οικονομικής επιτυχίας της χώρας και της αναβάθμισης της πιστοληπτικής της ικανότητας, θέλουμε να ενισχύσουμε τη δραστηριοποίησή μας στον ιδιωτικό τομέα. Και τρίτον, η υποστήριξη της απορρόφησης των ευρωπαϊκών πόρων, μέσω της χρηματοδότησης εκ μέρους μας των σχετικών έργων.

– **Για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή δρομολογείτε κάποιο συγκεκριμένο**

κρίμενο έργο, μετά και τις πλημμύρες της Θεσσαλίας;

– Συζητήσαμε με τον απερχόμενο και με τον νέο περιφερειάρχη για την προώθηση έργων αντιπλημμυρικών και διαχείρισης υδάτων. Ακόμη είμαστε στη διαδικασία καταγραφής των ζημιών και απόφασης για το πώς θα κινηθούμε εφεξής. Χρηματοδοτούμε αντιπλημμυρικά έργα σε όλη την Ελλάδα και θέλουμε να είμαστε μέρος της απάντησης στην καταστροφή της Θεσσαλίας και όχι μόνο. Προσδοκούμε να είμαστε ένα βήμα μπροστά από την επόμενη καταστροφή. Σύντομα ελπίζουμε να υπο-

γράψουμε ένα πακέτο χρηματοδότησης σε αυτόν τον τομέα.

– **Πώς προχωράει η συμφωνία σας με την κυβέρνηση για τη διαχείριση επενδύσεων 5 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης; Υπάρχουν καθυστερήσεις;**

– Επί του παρόντος έχουμε υπογράψει αρκετές συμβάσεις. Δίνουμε προτεραιότητα στους ΑΔΜΗΕ και ΔΕΔΔΗΕ όπου το όφελος θα είναι σημαντικό για όλους τους Έλληνες. Η σύμβαση που υπογράψαμε με τον ΔΕΔΔΗΕ για τους έξυπνους μετρητές είναι στο πλαίσιο αυτής της συμφωνίας. Η συμφωνία προχωράει σχετικά καλά, ανάλογα με τους στόχους και της ελληνικής κυβέρνησης. Υπάρχουν ιδέες για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων για εγγυήσεις που συζητήσαμε με την κυβέρνηση, επομένως υπάρχουν πολλές προοπτικές.

Είμαι πολύ ανυπόμονος σε ό,τι αφορά αυτό το θέμα. Πρέπει να μπορούμε να δρούμε γρηγορότερα, υπάρχει τεράστια πίεση χρόνου, αλλά η Ελλάδα τα πάει καλύτερα από άλλες χώρες.

– **Μπορεί η τράπεζα να βοηθήσει στη συντήρηση των έργων υποδομής, ένα θέμα που προέκυψε ανησυχιακά μετά τις ζημιές στο στέγαστρο Καλατράβα;**

– Πρέπει να τα καταστήσουμε έργα επιλέξιμα για τραπεζική χρηματοδότηση, αλλά δεν βλέπω γιατί αυτό δεν είναι δυνατόν.

Συζητάμε με την κυβέρνηση, π.χ. με τον υπουργό Παιδείας για τη συντήρηση των σχολείων σε συνδυασμό με την ενεργειακή αναβάθμισή τους και τη στατική προστασία τους. Αντιστοίχως συζητάμε με το υπουργείο Υγείας για ενεργειακή αναβάθμιση και διαχείριση απορριμμάτων των νοσοκομείων. Επομένως, κανονικά συνδυάζουμε τη συντήρηση με άλλες προτεραιότητες, όπως η ενεργειακή αποτελεσματικότητα και η καλύτερη κλιματική προσαρμογή.

– **Πώς βλέπετε την Ελλάδα συνολικά. Πού στέκεται σήμερα και ποies είναι οι προκλήσεις για το μέλλον;**

– Όσοι παρακολουθήσαμε ή συμμετείχαμε ενεργά στις εξελίξεις στη διάρκεια της κρίσης, αναγνωρίζουμε πλήρως αυτό που έχει επιτευχθεί. Δεν βλέπω γιατί αυτό να σταματήσει. Σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να αυξήσουμε τον δυναμισμό μας, την περιέργειά μας, την καινοτόμο δραστηριότητά μας.

Στην Ευρώπη είμαστε διστακτικοί να προχωρήσουμε σε κάτι νέο

– **Αποχωρείτε από την τράπεζα έπειτα από 12 χρόνια στη θέση του προέδρου. Πώς αισθάνεστε γι' αυτό και ποια θα λέγατε ότι είναι η κληρονομιά που αφήνετε;**

– Για να είμαι ειλικρινής δεν είμαι σε κλίμα αποχώρησης ή κληρονομιάς. Η θητεία μου λήγει στις 31 Δεκεμβρίου τα μεσάνυχτα και προς το παρόν είμαι σε πλήρη δράση, αλλά φυσικά ενόστε αναπόλω αυτά τα 12 χρόνια. Η τράπεζα αυτή είναι σχεδόν άγνωστη στους περισσότερους Ευρωπαίους πολιτικούς, ενώ τότε ήταν εντελώς άγνωστη. Μιλούσαν για ένα μέρος στα δάση του Λουξεμβούργου. Είμαστε από το 1957 μέρος του καταστατικού δημιουργήματος της τότε ΕΟΚ. Η τράπεζα ιδρύθηκε βάσει της Συνθήκης της Ρώμης, ώστε να βοηθήσει την Ένωση να υπερβεί τους στρατηγικούς της στόχους. Τότε, αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, υπήρχε το θέμα της ανοικοδόμησης της Ευρώπης, της αποκατάστασης των κατεστραμμένων υποδο-

Δεν επενδύουμε αρκετά στην καινοτομία. Αγαπάμε τις επιτυχημένες παλιές ιδέες μας.

μών, των κατοικιών κ.τ.λ. Οι προκλήσεις σήμερα έχουν αλλάξει φυσικά.

– **Τώρα, το πιο σημαντικό καθήκον σας είναι να χρηματοδοτήσετε την πρόσληψη μετάβασης;**

– Ναι, είναι φυσικά τεράστια πρόκληση.

– **Είναι επαρκής η χρηματοδότηση που διαθέτετε γι' αυτόν τον σκοπό ή θα έπρεπε η τράπεζα να αναζητήσει τρόπους για την άντληση περισσότερων πόρων;**

– Θα θέλαμε να κάνουμε περισσότερα, αλλά χρειαζόμαστε εντολή για κάτι τέτοιο

από τους μετόχους μας και επίσης χρειαζόμαστε καλά έργα. Είναι θεμελιώδες για την αναχρηματοδότηση του ιδρύματος να χρηματοδοτούμε έργα που περνούν από εξαντλητικό έλεγχο (due diligence) και ανάλυση. Όταν οι μηχανικοί και οι επιστήμονές μας δώσουν το πράσινο φως, μπορούμε να κινητοποιήσουμε και την υποστήριξη του ιδιωτικού τομέα. Γιατί οι μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε, είτε πρόκειται για την κλιματική αλλαγή, είτε για την αναπτυξιακή πολιτική ή την καινοτομία, δεν μπορούν ποτέ να χρηματοδοτηθούν μόνο από τους κρατικούς προϋπολογισμούς. Πρέπει να πολλαπλασιάσουμε τους περιορισμένους δημόσιους πόρους και αυτό κάνει η ΕΤΕπ επί 65 χρόνια.

– **Τι λέτε για την πυρηνική ενέργεια; Μήπως χρειάζεται επανεξέταση η αρνητική στάση σας;**

– Δεν έχουμε κάποιο θεσμικό περιορισμό, αλλά χρειάζεται και εδώ μια καλή οικονομική ανάλυση και παρότι έχουν

γίνει πολλά σε όρους ασφάλειας αμφισβητώ ότι θα μπορούσαμε, στη βάση της αναχρηματοδοτικής δομής μας, να χρηματοδοτήσουμε πυρηνικές μονάδες.

– **Θέλετε να διατηρήσετε την υψηλή σας βαθμολογία...**

– Χάρη στο καθεστώς AAA που έχει η τράπεζα δύσκολα θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε αυτό που κάνουμε. Πρέπει να αποδεικνύουμε ότι τα έργα που αναλαμβάνουμε είναι τεχνικά και οικονομικά βιώσιμα.

– **Ανησυχείτε ότι η Ευρώπη μπορεί να κινδυνέψει να χάσει τη βιομηχανική της αιχμή, εξαιτίας του ανταγωνισμού από τις ΗΠΑ και την Κίνα;**

– Ανησυχώ πολύ, αλλά όχι μόνο εξαιτίας των εξωτερικών ανταγωνιστών της. Το πρόβλημα είναι ότι δεν επενδύουμε αρκετά στην καινοτομία. Αγαπάμε τις επιτυχημένες παλιές ιδέες μας, τα παλιά βιομηχανικά δεδομένα. Είμαστε διστακτικοί να προχωρήσουμε σε κάτι νέο.

Αυτό πρέπει να αλλάξει, να γίνουμε πιο περίεργοι για τις τεχνολογικές εξελίξεις του μέλλοντος.

– **Γιατί συμβαίνει αυτό, γιατί δεν είμαστε πιο καινοτόμοι;**

– Δείτε τα στοιχεία για τις επενδύσεις στην καινοτομία. Κάθε χρόνο επενδύουμε περίπου 2% του ΑΕΠ λιγότερο από τους ανταγωνιστές μας στη Β. Αμερική και στην Ασία. Αυτό είναι πολύ ανησυχητικό. Τείνουμε να γίνουμε οι προστάτες των παλιών βιομηχανιών και εταιρειών και όχι αυτών που χρηματοδοτούν την καινοτομία. Αυτό πρέπει να αλλάξει. Επίσης, δεν είναι υγιές να επικεντρώναστε μόνο στις μεγάλες εταιρείες και όχι στις καινοτόμες και μικρές. Γι' αυτό εμείς κάνουμε πολλά με τις μικρομεσαίες εταιρείες, ιδίως στον χώρο της καινοτομίας.

– **Ανησυχείτε για την κρίση στη Μέση Ανατολή και τις συνέπειές της στην ευρωπαϊκή οικονομία;**

Επιδότησεις για ενέργεια από ΑΠΕ και φυσικό αέριο μέχρι και το 2030

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Επέκταση των επιδοτήσεων για την ενέργεια η οποία θα παράγεται από καθαρές τεχνολογίες ΑΠΕ για έργα που θα εγκατασταθούν στο σύστημα μέχρι το 2030, αλλά και επιδοτήσεις της ενέργειας που θα παράγεται από νέες και παλαιές μονάδες φυσικού αερίου προβλέπει το αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) που στάλθηκε στις Βρυξέλλες για να λάβει την αρχική έγκριση και να οριστικοποιηθεί στη συνέχεια έως τον Ιούνιο του 2024. Όπως αναφέρεται στο σχετικό κείμενο, οι επιδοτήσεις κρίνονται απαραίτητες για να επιτευχθούν οι στόχοι που τίθενται στο ΕΣΕΚ για συμμετοχή των ΑΠΕ σε ποσοστό 44% στο σύνολο της αναθεωρημένης ενεργειακής κατανάλωσης για το 2030, έναντι 35% του προηγούμενου και συμμετοχή

των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή στο 80%, από 61% στο προηγούμενο. Ταυτόχρονα, απαραίτητες κρίνονται οι επιδοτήσεις των μονάδων φυσικού αερίου συνολικής ισχύος 7,7 GW έως το 2030 για τη διασφάλιση της επάρκειας και ευστάθειας του συστήματος λόγω της στοχαστικότητας των ΑΠΕ.

Σε αριθμούς, το κόστος της ενεργειακής μετάβασης εκτοξεύεται για τους τελικούς καταναλωτές, δηλαδή νοικοκυριά, αγροτικό τομέα, επιχειρήσεις, κτίρια και μεταφορές σε 264-270 δισ. ευρώ σωρευτικά την περίοδο 2025-2030 (44-45 δισ. ευρώ ετησίως), ποσό που αντιστοιχεί στο 21,7% του ΑΕΠ. Το ύψος των καθαρών επενδύσεων για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ υπολογίζεται για την 5ετία στα 145,7 δισ. ευρώ (29,143 δισ. ετησίως).

Η συνολική ισχύς των ΑΠΕ, σύμφωνα με το ΕΣΕΚ, θα πρέπει να φτάσει το

Τι προβλέπει το αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) που στάλθηκε στις Βρυξέλλες.

2030 τα 23,5 GW από 11,5 GW σήμερα, που σημαίνει να εγκατασταθεί νέα ισχύς 12 GW. Η ισχύς των χερσαίων αιολικών προβλέπεται να φτάσει τα 7,6 GW, των φωτοβολταϊκών τα 13,4 GW, της αποθήκευσης τα 5,3 GW, εκ των οποίων τα 3,1 GW μπαταρίες και τα 2,2 GW αντλησιοταμίευση και των υπεράκτιων αιολικών τα 1,9 GW, ισχύς που όπως σημειώνεται στο σχέδιο δεν είναι η οριστική.

Για να επιτευχθεί ο στόχος αύξησης

της εγκατεστημένης ισχύος χερσαίων αιολικών και φωτοβολταϊκών κατά 12 GW έως το 2030, σύμφωνα με τους συντάκτες του ΕΣΕΚ, βασική προϋπόθεση είναι η επέκταση του υφιστάμενου εγκατεστημένου από την επιτροπή καθεστώτος στήριξης για νέες μονάδες ΑΠΕ τουλάχιστον έως το 2030 για δυναμικότητα που δεν ορίζει. Το υφιστάμενο καθεστώς προβλέπει επιδοτήσεις (λειτουργική ενίσχυση) μέσω δημοπρασιών για τουλάχιστον 3.250 MW χερσαίων, αιολικών και φωτοβολταϊκών, για αντίστοιχα έργα με μπαταρία αποθήκευσης ισχύος 200 MW και για μικρά έργα 500 MW σε συγκεκριμένες περιοχές (Κρήτη, Κυκλάδες, Εύβοια) έως το 2025.

Οι συντάκτες του ΕΣΕΚ κρίνουν απαραίτητη επίσης την επέκταση του καθεστώτος επιδοτήσεων για σταθμούς αποθήκευσης προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος εγκατάστασης 3,1 GW έως το

2030. Το υφιστάμενο καθεστώς προβλέπει επιδοτήσεις για έργα συνολικής ισχύος 1.000 MW, δυναμικότητα που σύμφωνα με το προσχέδιο του ΕΣΕΚ θα αυξηθεί χωρίς να αναφέρει πόσο, αν και το προσχέδιο που είχε δοθεί στους φορείς για διαβούλευση προέβλεπε επιπλέον 1.000 MW. Προβλέπεται επίσης η επέκταση των επιδοτήσεων για μονάδες ΑΠΕ που συνδυάζουν αποθήκευση σημαντικά άνω των 200 MW, που προβλέπει το συγκεκριμένο καθεστώς στήριξης.

Αξιοσημείωτο είναι και η αλλαγή στο προσχέδιο που στάλθηκε στις Βρυξέλλες σε σχέση με τον λιγνίτη. Φέρνει δύο χρόνια νωρίτερα την απόσυρση από το σύστημα των μονάδων 1,2,3 και 4 του Αγ. Δημητρίου και συγκεκριμένα το 2023 έναντι του 2025, ενώ αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο να αποσυρθεί νωρίτερα από το 2028 η νέα μονάδα «Πτολεμαΐδα V».

Η συνολική ισχύς των ΑΠΕ θα πρέπει να φτάσει το 2030 στα 23,5 GW από 11,5 GW σήμερα, που σημαίνει να εγκατασταθεί πρόσθετη ισχύς 12 GW.

Διευρύνονται οι έλεγχοι σε εταιρείες για τα περιθώρια κέρδους

ΕΛΕΓΧΟΥΣ σε έξι ακόμη πολυεθνικές, αλλά και σε 14 ελληνικές εταιρείες πραγματοποιεί το υπουργείο Ανάπτυξης, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν υπάρχει υπέρβαση των πλάσμων στο μεκτώ περιθώριο κέρδους. Τα πρόσημα μάλιστα σε δύο από τις έξι πολυεθνικές εταιρείες δεν αποκλείεται να ανακοινωθούν τις μέσους επόμενες ημέρες, καθώς έχουν ήδη αποσταλεί σε αυτές οι εκθέσεις ελέγχου επί των οποίων καλούνται να απαντήσουν. Στο στόχαστρο του υπουργείου Ανάπτυξης μπαίνουν από τη Δεύτερα και οι αλυσίδες σουπερ μάρκετ, με τα αρμόδια κλιμάκια να πραγματοποιούν ελέγχους για το εάν τηρείται η νομοθεσία περί της σημάτων των προϊόντων που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία «μόνη μείωση τιμής».

Στις πολυμεθνικές που ελέγχονται περιλαμβάνονται δύο εταιρείες προϊόντων ατομικής υγιεινής, μία εταιρεία απορρυπαντικών, μία εταιρεία καθαριστικών σπιτιού, μία εταιρεία καφέ και μία εταιρεία που δραστηριοποιείται στον καφέ, στα δημητριακά και στο νερό, με τους ελέγχους να επεκτείνονται στα δημητριακά πρηνού. Σε πολύ προχωρημένο στάδιο φέρεται, εξάλλου, να βρίσκεται ο έλεγχος σε μία τουλάχιστον ελληνική εταιρεία που δραστηριοποιείται στην κατηγορία των αλεύρων. Στο μεταξύ, οι κωδικικοί που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία «μόνιμη μείωση τιμών» είχαν φτάσει μέχρι το βράδυ της Δευτέρας τους 629, αριθμός πάνω από τον αρχικό -ομολογούμενός όχι και πολύ φιλόδοξο- στόχο του υπουργείου Ανάπτυξης για 500 κωδικούς. Πρόκειται για προϊόντα από περίπου 50 κατηγορίες και σε αυτές συγκαταλέγονται βασικά τρόφιμα (γάλα, ψωμί, ρύζι, όσπρια, αυγά, τυριά, αλεύρι, αλάτι, ζυμαρικά, κρέμα, ψάρια), βρεφικά και παιδικά είδη, είναι προσωπικής υγιεινής, προϊόντα καθαριότητας και οικιακής φροντίδας, προϊόντα για κατοικίδια, σκευάσματα, μπροσέτα, αρτοποιευσάσματα, γραφική υλiao και σχολικά είδη, καφές κ.α. Οι μείσεις τιμών κυμαίνονται από 5% έως 10%, ενώ στο μέτρο συμμετέχουν μέχρι στιγμής πάνω από 50 εταιρείες. «Πρω-

Τα πρόστιμα σε δύο από τις έξι πολυεθνικές εταιρείες δεν αποκλείεται να ανακοινωθούν τις αμέσως επόμενες ημέρες.

ταθλιπτες» από πλευράς κωδικών που συμμετέχουν στο μέτρο «μόνιμη μείωση τιμών» είναι μέχρι στιγμής η Unilever (84 κωδικοί) και η Procter & Gamble (77 κωδικοί), οι δύο πολυεθνικές στις οποίες επιβλήθηκε την προηγούμενη εβδομάδα πρόστιμο συνολικού ύψους 2 εκατ. ευρώ.

Σε εξέλιξη βρίσκεται, την ίδια ώρα, η δημιουργία της απαραίτητης τροποποίησης στην εφαρμογή της πλατφόρμας e-katanalosis, προκειμένου οι καταναλωτές που διαπιστώνουν κάποια παράβαση της νομοθεσίας να στέλνουν ακόμη και σχετικές φωτογραφίες (π.χ. τιμητακιά σε ράφι σούπερ μάρκετ) έτσι ώστε να διερευνούνται άμεσα. Το εν λόγω μέτρο είχε προαναγγελθεί από τον υπουργό Ανάπτυξης μαζί με τα άλλα μέτρα για την καταπολέμηση της ακρίβειας. Αξίζει να σημειωθεί, πάντως, ότι εκτός από την πρωτοβουλία «μόνημειωση τιμής», συνεχίζονται και οι προσφορές. Σχεδόν το 23% των πωλήσεων σε αξία που έγιναν τον Αύγουστο στα επώνυμα προϊόντα ήταν υπό το καθεστώς προσφοράς, ποσοστό που ένα χρόνο πριν ήταν 19,9%. Σύμφωνα με τα στοιχεία της εταιρείας έρευνας αγοράς Circana, το μεγαλύτερο ποσοστό πωλήσεων υπό προωθητική ενέργεια καταγράφεται στα καταψυγμένα τρόφιμα (31,3%) και ακολουθούν τα είδη αστομικής φροντίδας και ομορφιάς (29,4%).

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Χρονιά-ρεκόρ για τις εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων το 2023

Σημαντική αύξηση βραχυχρόνιων, αλλά και μακροχρόνιων μισθώσεων

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Τις καλύτερες επιδόσεις στην ιστορία του αναμένεται να σημειώσει φέτος ο κλάδος της βραχυχρόνιας και μακροχρόνιας ενοικίασης αυτοκινήτων, που δεν θα μπορούσε να μην ευνοείται από τη σημαντική αύξηση των τουριστικών αφίξεων, την άνοδο των ταξινομήσεων αυτοκινήτων και τη συνεχιζόμενη ζήτηση και από ιδιώτες για υπηρεσίες μακροχρόνιας ενοικίασης (leasing). Ως εκ τούτου, η αγορά ενοικίασης οχημάτων καταγράφει βελτιωμένες επιδόσεις, όχι μόνο έναντι του 2022, αλλά και συγκριτικά με το 2019 που υπήρξε έτος-ρεκόρ.

Η καλή τουριστική σεζόν ενίσχυσε τον τζίρο - «Αγκάθι» η μεγάλη αύξηση των προσφερόμενων αυτοκινήτων.

Βρίσκεται όμως και αντιμέτωπη με αυξημένο, από 12% έως 15%, κόστος λόγω και της αύξησης του ανταγωνισμού που έχει οδηγήσει σε ενισχυμένη προσφορά οχημάτων. Σύμφωνα με εκτιμήσεις ειδικών, φέτος υπολογίζεται ότι προστέθηκαν στην αγορά των βραχυχρόνιων ενοικιασίων (rent-a-car) περίπου 30.000-35.000 καινούργια οχήματα, συμπεριλαμβανομένων τις τιμές ενοικίασης, οι οποίες όμως παραμένουν σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία. Η αύξηση των ταξινόμησεων αυτοκινήτων αποδίδεται και στη σταδιακή αποκατάσταση της εφοδιαστικής αλυσίδας αυτοκινήτων και ανταλλακτικών που προκάλεσε πολύμηνη καθυστέρησης στην παράδοσή τους. Οι εταιρείες όμως καλούνται να υπερπηδήσουν ένα καινούργιο εμπόδιο, το πολύμηνο «πάγωμα» που προγράμματος «Κινούμια ηλεκτρικά», που εκτιμάται ότι θα επανε-

Το σύνολο των μεγάλων εταιρειών του κλάδου καταγράφει στη μέχρι τώρα διάρκεια του έτους διψήφια αύξηση του κύκλου εργασιών, καθώς και σημαντική ενίσχυση της κερδοφορίας.

νεργοποιηθεί το προσεχές διάστημα, ενθαρρύνοντας τις επενδύσεις όχι μόνο από εταιρείες αλλά και από ιδιώτες σε ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα. Ως προς τις επιμέρους επιδόσεις των πακτών των κλάδων, η Avis που καταλαμβάνει συνολικά το μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά ενοικιάσιων αυτοκινήτων εμφανίζει φέτος ρυθμό ανάπτυξης 35%, σε ετήσια βάση. Η εταιρεία αναμένεται, κατά πληροφορίες, να ολοκληρώσει τη φετινή χρονιά με κύκλο εργασιών 300 εκατ. ευρώ, λειτουργικά κέρδη (Ebitda) άνω των 150 εκατ. ευρώ και κέρδη προ φόρων 38 εκατ. ευρώ. Από τις αρχές της χρονιάς έχει επενδύσει περίπου 200 εκατ. ευρώ για την ανανέωση και με υβριδικά και ηλεκτροκίνητα οχήματα του στόλου της, ο οποίος αριθμεί σήμερα 56.500 οχήματα. Επίσης, οι ανεκτέλεστες παραγγελίες οχημάτων της Avis υποχώρησαν από περίπου 5.000 σε 2.500, γεγονός που φα-

νερώνει ότι το πρόβλημα στην εφοδιαστική αλυσίδα βαίνει προς επίλυση.

Βελτιωμένες επιδόσεις εμφάνισε η Autohellas το περασμένο καλοκαίρι, με την ακριβή πορεία των μισθώσεων να απεικονίζεται στις οικονομικές καταστάσεις ως τριμήνου που αναμένεται να δημοσιοποιηθεί η εισηγμένη εταιρεία το προσεχές διάστημα. Το πρώτο εξάμηνο, σε επίπεδο ομίλου, ενίσχυσε τον κύκλο εργασιών κατά 36%, σε 477 εκατ. ευρώ, με τα ενοποιημένα κέρδη μετά φόρων και τα Ebitda να αυξάνονται κατά 6% και 25,1%, σε 31,2 εκατ. ευρώ και 120 εκατ. ευρώ αντίστοιχα. Ο όμιλος Autohellas διαθέτει στόλο 55.000 οχημάτων, ενώ εκτιμάται ότι θα ολοκληρώσει έως το τέλος της χρονιάς την αγορά 7.700 καινούργιων αυτοκινήτων.

Ενισχυμένα μεγέθη καταγράφει η Leaseplan Hellas, θυγατρική της ολλανδικής Leaseplan Corporation N.V, την

οποία έχει εξαγοράσει η γαλλική ALD Automotive. Η εταιρεία, που διαθέτει στόλο άνω των 43.000 οχημάτων και δραστηριοποιείται μόνο στις μακροχρόνιες εννοικιάσεις, εντείνει τις επενδύσεις της σε νέα οχήματα και για τον σκοπό αυτό έχει εξασφαλίσει επιπρόσθετη χρηματοδότηση 240 εκατ. ευρώ από τη μητρική της και από συνδεδεμένη με αυτή εταιρεία. Για φέτος αναμένει αύξηση μεγέθους, έναντι του 2022, οπότε ο κύκλος εργασιών και τα κέρδη μετά φόρων ενισχύθηκαν κατά 11,54%, σε περίπου 181 εκατ. ευρώ και κατά 35,3%, σε περίπου 23 εκατ. ευρώ.

Διψήφιο ρυθμό ανάπτυξης εμφάνισε τη φετινή θερινή περίοδο η Executive Lease του ομίλου Σφακιανάκη, δίνοντας έμφαση στην ενίσχυση του στόλου της με πράσινα αυτοκίνητα. Σύμφωνα με στελέχη της, η ανοδική δυναμική αναμένεται να συνεχιστεί και το 2024.

2nd

MHSCY
MENTAL HEALTH
IN SPORTS CYPRUS

**ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17
ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2023**

ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΛΕΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ
(ΚΑΛΛΙΠΟΛΕΩΣ 75), ΛΕΥΚΩΣΙΑ

09:00-13:30

ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ: Ηχηρή Σιωπή

ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ

KNOWLEDGE PARTNER

ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΟΛΥΜΠΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

STRATEGIC CAUSE PARTNER

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

UNIVERSAL LIFE

Center for Social Innovation

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

COMMUNICATION PARTNER

DeLeMa McCann

ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Εθνικός Οργανισμός
Ποσειδώνιας Κίνησης

Για περισσότερες πληροφορίες και εγγραφές www.gdasports.com, 96797111, events@gdasports.com

Ξεπέρασε το άγχος
με τη μέθοδο
Life Makeover Method - LMM.

Μπορείς!

Στο αποτελεσματικό
τετράωρο σεμινάριο με τη Μυρούλλα
Μαλλούπα

18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2023 10:00 - 14:00
Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου

EARLY BIRD

Από **90€** Τώρα **70€**

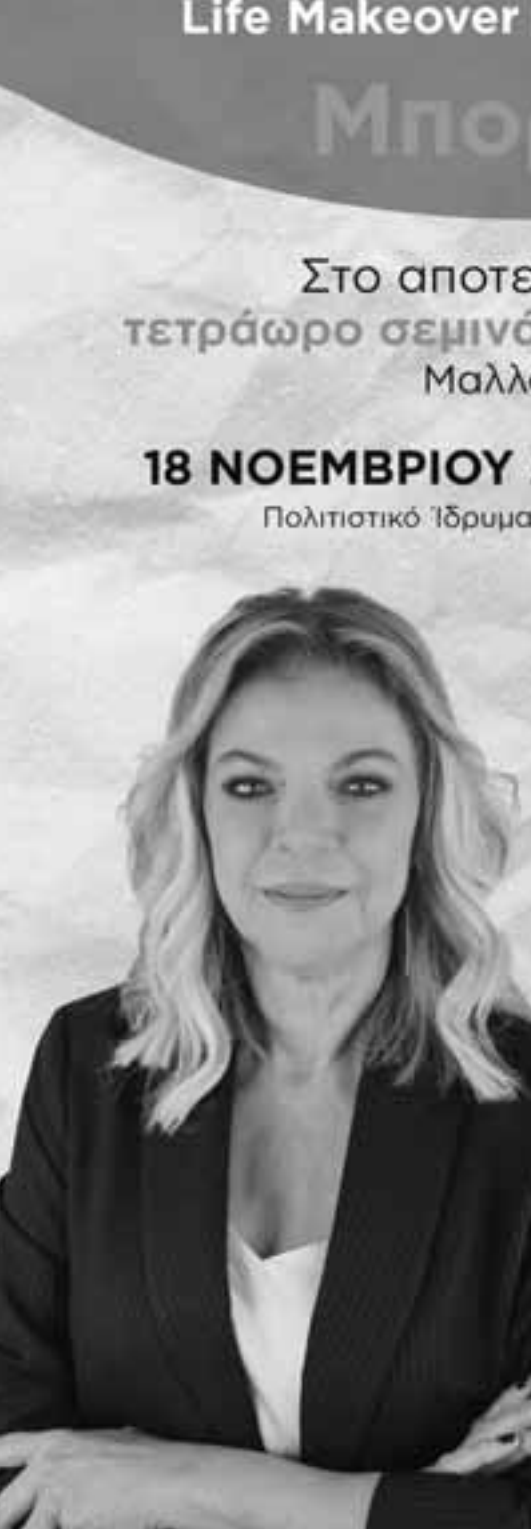
Παρακολούθηση Online

Από **75€** Τώρα **55€**

Χορηγός
επικοινωνίας

Ισχυρή ώθηση στο Χρηματιστήριο από το ράλι τραπεζικών μετοχών

Ο Γενικός Δείκτης ενισχύθηκε κατά 2,47% και έκλεισε στις 1.235,27 μονάδες.

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Με ισχυρά κέρδη και αυξημένη συναλλακτική δραστηριότητα κινήθηκε ο Χρηματιστήριο Αθηνών, με ώθηση από το δυναμικό ράλι του τραπεζικού κλάδου. Τα έσοδα και από την εντυπωσιακή κατάταξη ανταπόκριση των επενδυτών οδήγησαν στην προσφορά του ποσοστού του ΤΧΣΣ στην Εθνική Τράπεζα, οδηγώντας έτσι στην Γενική Δείκτη σε σημαντική υπεραπόδοση έναντι των ευρωπαϊκών δεικτών. Αναλύτες είχαν επισημάνει ότι θα και καιρό πως η αποεξάντληση του Ταμείου από τις ελληνικές τράπεζες θα αποτελούσε τον καταλύτη για την επιστροφή του επενδυτικού ενδιαφέροντος στο Σ.Χ.Α., το οποίο μετά τα υψηλά ενδείκνυται πως είχε απογειωθεί τον καιρό, ακολούθησε μια υποτονική πορεία. Πλέον ο Γενικός Δείκτης κινείται πάνω από τις 1.230 μονάδες και σε κοντινή από-

Στην αγορά ομολόγων η απόδοση του 10ετούς υποχώρησε περαιτέρω και διαμορφώθηκε στο 3,85%.

Αύτο το προφίλ οδήγησε σε ένα ράλι και στα ορόλογα διεθνώς, με την απόδοση καθ' ύλην των ελληνικών 10ετών να υποχωρεί περαιτέρω, στο 3,85%. Μάλιστα η Goldman Sachs συνέστησε στους επενδυτές να τοποθετήσουν στα ελληνικά ομόλογα το 2024, χαρακτηρίζοντας τα

Επιβεβαιώνονται πλήρως οι εκτιμήσεις αναλυτών ότι η αποεπένδυση του Ταμείου από τις ελληνικές τράπεζες θα αποτελούσε τον καταλύτη για την επιστροφή του επενδυτικού ενδιαφέροντος στο Χ.Α., το οποίο έπεται από τα υψηλά ενδέκα ετών που είχε αγγίξει το καλοκαίρι, ακολούθησε μία υποτονική πορεία.

«καλὴς ποιότητας» τίτλους. Η αμερικανική τράπεζα αναμένει πως θα συνεχίσουν την υπεραπόδοσή τους χάρις στη χαμηλή εκδοτική δραστηριότητα του ελληνικού Δημοσίου το επόμενο έτος, στην ιοχρή ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και στο γεγονός ότι οι αγορές αναμένεται να ανταμείψουν τους κρατικούς τίτλους των χωρών που σημειώνουν βελτίωση στα δημοσιονομικά τους μεγέθη.

Ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 1.235,27 μονάδες με άνοδο 2,47%, ενώ ο τζίρος διαμορφώθηκε στα 125,22 εκατ. ευρώ. Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης έκλεισε με άνοδο 2,87% στις 3.007,34 μονάδες, ενώ με κέρδη 1,9%

έκλεισε ο δείκτης της μεσαίας κεφαλαιοποίησης, στις 2.032,54 μονάδες.

Στα μη τραπεζικά blue chips, με άνοδο άνω του 40% έκλεισαν οι Aegean, Bioχάλκο, Motor Oil και Quest, με κέρδη άνω του 3% οι ΕΛΒΑΛΧαλκός και HELLENiQ Energy, ενώ το 2% ξέπεσαν η άνοδος σε Cenergy, Τέρνα Ενεργειακή και ΟΤΕ. Στον ανταπόδο, με απώλειες έκλεισαν μόνο η Ελλάδα (ο -0,45%) και η Coca-Cola (-0,08%). Ακολούθησε η ΕΛΒΑΛΧαλκός με 1,43%, καθώς και οι Mytilineos (0,69%) και Bioχάλκο (-0,61%).

Ο τραπεζικός δείκτης σημείωσε άλμα 5,93% στις 1.014,3 μονάδες με την Alpha Bank να σημειώνει κέρδη 6,02%, τη Eurobank να κλείνει στο +5,37%, την

Τράπεζα Πειραιώς στο +7,07% και την Εθνική Τράπεζα στο +5,8%.

Οι εξελίξεις σχετικά με την αποεπένδυση του ΤΧΣ από τις ελληνικές τράπεζες (Alpha Bank και Εθνική Τράπεζα αυτή την εβδομάδα) βοήθησαν στην ολοκλήρωση, πιθανότατα, του ασκνητικού συσώρευσης του Γενικού Δείκτη γύρω από τις 1.200 μονάδες, όπως σχολιάζει ο Δημήτρης Τζάνας, σύμβουλος διοίκησης της Κύκλος ΑΧΕ-ΠΙΕΥ. Ενδεχομένως δε, όπως σημειώνει, να ακολουθήσει με ανάλογη διαδικασία και το 27% του ΤΧΣ στην Πειραιώς σηματοδοτώντας την ολική μετοχική έξοδο του κράτους από τις συστημικές τράπεζες.

Αισιοδοξία λόγω μείωσης πληθωρισμού στις ΗΠΑ

Στα υψηλότερα επίπεδα του μνηστικού έκλεισε χθες ο πανευρωπαϊκός δείκτης STOXX 600 λόγω των τελευταίων στοιχείων για την αποθέρμανση του πληθωρισμού στις ΗΠΑ, τα οποία και επανέφεραν τις προσδοκίες ότι έχει φθάσει στη λήξη του ο κύκλος αύξησης του κόστους δανεισμού και ενδεχομένως σύντομα η ομοσπονδιακή τράπεζα της χώρας να αρχίσει τη νομισματική χαλάρωση.

Με κέρδη 1,34% ολοκλήρωσε τη χθεσινή συνεδρίαση ο πανευρωπαϊκός STOXX 600, στο Λονδίνο στο +0,20% έκλεισε ο FTSE 100, στο +1,76% ο DAX στη Φρανκφούρτη, στο +1,39% ο CAC 40 στο Παρίσι, στο +1,45% ο FTSEMIB στο Μιλάνο και στο +1,71% ο IBOEX στη Μαδρίτη.

Είναι ενδιαφέρον πως ο κλαδικός δείκτης των ομίλων ακινήτων, που επηρεάζονται εμφανώς από τις κινήσεις των επιτοκίων, είχε άνοδο 7% και διαμορφώθηκε στα υψηλότερα επίπεδα του από τον Μάρτιο.

Ειδικότερα, στις ΗΠΑ ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε τον Οκτώβριο στο 3,2%, από 3,7% τον Σεπτέμβριο, ενώ προβλεπόταν να φτάσει στο 3,3%. Στις τρεις άλλες και ο δομικός πληθωρισμός τόσο σε μηνιαία όσο και σε ετήσια βάση εξασθένησε σε επίπεδα χαμηλότερα των προσδοκιών.

Στη δε ευρωπαϊκή αγορά ομοιόλογον, οι αποδόσεις τούς είχαν δραστηρίκί πώση μετά τα στοιχεία τού πληθωρισμού και εκείνες των 10ετών τίτλων της Ιταλίας διαμορφώθηκαν σε ναδίρ διήμνην. Οι δε αποδόσεις των 10ετών γερμανικών υποχώρησαν χτες 11 μονάδες, στο 2,60%.

Κι αυτή η εξέλιξη ενυπόθεσε τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια. «Στις ΗΠΑ, η ιδέα ότι δεν θα υπάρξουν στο μέλλον αυξήσεις στο κόστος δανεισμού έχει πλήρως αξιολογηθεί και απορροφηθεί από τους συναλλάσσόμενους», τόνισε ο Στιβ Σόονιν, προϊστάμενος στρατηγικής στην Interactive Brokers.

Οι επενδυτές εκτιμούν ότι έχει φθάσει στη λήξη του ο κύκλος αύξησης του κόστους δανεισμού.

Σημαντικά κέρδη
κατέγραψαν χθες
τα ευρωπαϊκά
χρηματιστήρια.

Παράλληλα υπογράμμισε ότι οι επενδύσεις αναμένουν τον Μάιο να δουν και τις πρώτες μειώσεις στα επιτόκια.

«Είναι αδιαισθητό το πως κατά πολλούς τρόπους η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ δίνει τον τόνο σε πολλές από τις μεγάλες κεντρικές τράπεζες του κόσμου», παρατήρησε ο Σόονκ.

Παρά ταύτα, η ΕΚΤ δείχνει να κρατά αμετάβλητα τα επιτόκια και το 2024, ενώ η πλειονότητα των οικονομολόγων που συμμετείχαν σε σχετική έρευνα του Reuters αναμένει την πρώτη μείωση μέσα στο δεύτερο εξάμηνο.

REUTERS, BLOOMBERG

(Τιμή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ		ΤΙΜΕΣ SPOT	
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,0724	ΡΕΑΛ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ	5,2449
ΓΙΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΣ	162,67	ΔΟΛΑΡΙΟ ΚΑΝΑΔΑ	1,4832
ΛΕΒ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	1,9558	ΓΟΥΑΝ ΚΙΝΑΣ	7,8171
ΚΟΡΩΝΑ ΤΣΕΧΙΑΣ	24,551	ΔΟΛΑΡΙΟ ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ	8,3754
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4597	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑΣ	16.841,35
ΛΙΡΑ ΣΤΕΡΛΙΝΑ	0,87230	ΣΕΚΕΛ ΙΣΡΑΗΛ	4,1117
ΦΙΟΡΙΝΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	377,61	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΙΑΣ	89,1958
ΖΛΟΤΙ ΠΟΛΩΝΙΑΣ	4,4211	ΓΟΥΟΝ ΝΟΤΙΑΣ ΚΟΡΕΑΣ	1.421,73
ΛΕΪ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	4,9719	ΠΕΣΟ ΜΕΞΙΚΟ	18,8358
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	11,6537	ΡΙΝΓΚΙΤ ΜΑΛΑΙΣΙΑΣ	5,0596
ΦΡΑΓΚΟ ΕΛΒΕΤΙΑΣ	0,9668	ΔΟΛΑΡΙΟ Ν. ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ	1,8270
ΚΟΡΩΝΑ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ	153,70	ΠΕΣΟ ΦΙΛΙΠΠΙΝΩΝ	60,065
ΚΟΡΩΝΑ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ	11,9450	ΔΟΛΑΡΙΟ ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗΣ	1,4592
ΛΙΡΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	30,7098	ΜΠΑΧΤ ΤΑΪΛΑΝΔΗΣ	38,665
ΔΟΛΑΡΙΟ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ	1,6819	ΡΑΝΤ ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ	20,0694

ΡΟΥΒΛΙ ΡΩΣΙΑΣ:

λόγω της τρέχουσας συναλλακτικής δραστηριότητας στην αγορά EUR/RUB, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν είναι σε θέση να καθορίσει μία τιμή αναφοράς αντιπροσωπευτική των επικρατούσων συνθηκών της αγοράς. Ως εκ τούτου, η ΕΚΤ αποφάσισε να αναστείλει τη δημοσίευση τιμής αναφοράς του ευρώ για το ρωσικό ρούβλι μέχρι νεωτέρας.

ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΠΑ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2023			
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,0565		
ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ-ΣΚΩΤΙΑΣ-Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ	0,8661		
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4610		
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	11,5643		

ΧΡΥΣΗ ΛΙΡΑ

ΤΙΜΗ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ)		ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ
ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΟΠΗΣ		413,00	497,69
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1973 & ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΑ		413,00	497,69
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1974 & ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ		413,00	493,21

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά Μετ.	
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	1.235,27	1.205,55	29,72	2,47%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	3.007,34	2.923,54	83,80	2,87%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΔΕΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	8.599,38	8.572,16	27,22	0,32%
FTSE/Χ.Α.ΥΨΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.687,17	3.620,42	66,75	1,84%
ATHEX SELECT PLUS	4.337,67	4.262,63	75,04	1,76%
ATHEX SELECT	6.292,79	6.174,87	117,92	1,91%
FTSE/ΧΑ MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	5.316,19	5.260,16	56,03	1,07%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	2.032,54	1.994,60	37,94	1,90%
FTSE/ΧΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	3.756,73	3.688,98	67,75	1,84%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	714,81	696,08	18,73	2,69%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	2.241,39	2.187,47	53,92	2,46%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	1.014,30	957,52	56,78	5,93%
FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.165,82	4.138,06	27,76	0,67%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.260,07	1.195,83	64,24	5,37%
FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	7.922,29	7.804,89	117,40	1,50%
FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ	1.147,85	1.104,06	43,79	3,97%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	14.571,40	14.448,15	123,25	0,85%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ & ΠΟΤΑ	9.011,92	9.020,02	-8,10	-0,09%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	7.849,13	7.537,83	311,30	4,13%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ & ΥΛΙΚΑ	4.646,66	4.626,71	19,95	0,43%
FTSE/Χ.Α. ΕΝΕΡΓΕΙΑ	5.259,69	5.040,04	219,65	4,36%
FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ & ΑΝΑΨΥΧΗ	2.738,87	2.724,77	14,10	0,52%
FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	2.924,17	2.875,17	49,00	1,70%
FTSE/Χ.Α. ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	3.605,98	3.530,32	75,66	2,14%
FTSE/Χ.Α. ΥΓΕΙΑ	445,79	431,46	14,33	3,32%
FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.531,32	5.418,27	113,05	2,09%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	62.822.330,20
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΚΗΜΙΔΙΑ	10.887.344,35
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	7.689.743,38
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	7.178.356,91
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	6.750.339,22
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	4.588.035,72
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	3.283.382,54
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	3.123.323,75
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	3.081.757,54
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	2.417.537,02
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	2.137.698,02
ΕΝΔΕΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	1.691.005,79
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	1.200.527,29
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	1.112.495,45
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.019.499,29
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΨΥΧΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.007.501,04
Α.Ε.Ε.Α.Π. ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	898.756,05
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	743.522,27
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	458.453,28
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΙΜΩΝ ΑΜΟΙΒ. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	394.564,49
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	245.743,43
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	198.681,95
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	195.687,89
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	174.427,77
ΥΔΡΕΥΣΗ	173.516,30
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	128.032,37
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	123.551,90

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
ΚΛΟΥΚΙΝΑΣ - ΛΑΠΠΑΣ (ΚΟ)	1,160	7,41%	CNL CAPITAL (ΚΟ)	7,550	-2,58%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	3,030	7,07%	ΤΣΙΡΑΚΙΑΝ ΠΡΟΦΙΑ (ΚΟ)	1,800	-2,17%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	1,479	6,02%	ATTICA BANK (ΚΟ)	11,480	-1,88%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	5,800	5,80%	INTRALOT (ΚΟ)	0,928	-1,80%
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	5,100	5,37%	INTRAKAT (ΚΟ)	3,460	-1,00%
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	1,580	5,37%	ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	3,350	-0,89%
ΕΛΑΣΤΡΟΝ (ΚΟ)	2,790	4,89%	ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	13,700	-0,72%
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	4,090	4,87%	ΚΡΙ - ΚΡΙ (ΚΟ)	8,540	-0,70%
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	22,980	4,74%	TRADE ESTATES Α.Ε.Ε.Α.Π. (ΚΟ)	1,736	-0,66%
ΑΛΟΥΜΥΛΑ (ΚΟ)	2,710	4,63%	ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	2,190	-0,45%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	18.740.812,73
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	15.878.570,84
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	15.228.472,84
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	12.104.423,48
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	8.977.313,67
ΟΤΕ (ΚΟ)	7.178.356,91
ΔΕΗ (ΚΟ)	6.786.666,96
JUMBO (ΚΟ)	4.588.035,72
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	4.464.297,80
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	3.283.382,54
ALPHA ETF FTSE ATHEX LARGE CAP	1,43%
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	0,82%
ΚΕΚΡΩΨ (ΚΟ)	0,63%
ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	0,58%
FRIGOGLOSS (ΚΟ)	0,54%
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0,53%
ΚΛΟΥΚΙΝΑΣ - ΛΑΠΠΑΣ (ΚΟ)	0,53%
TRADE ESTATES Α.Ε.Ε.Α.Π. (ΚΟ)	0,43%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	0,41%
MEDICOM ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0,38%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	386	3.947	5.137
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	4	20	1.840
FTSE/Χ.Α. Large Cap	382	3.927	3.194
MSCI GREECE REBASED	0	0	103
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	2.928	47.353	481.021
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	44	301	24.433
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	70	236	4.932
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	446	15.731	200.931
AUTOTHELLAS (ΚΟ)	11	32	130
ΑΒΛΕ Α.Ε. (ΚΟ)	46	85	1.438
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	15	32	532
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	40	198	4.531
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	9	39	911
ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	30	83	1.254
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	215	4.502	35.999
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	2	3	2.372
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	12	31	865
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	20	64	6.077
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	78	695	8.298
HELLENIC ENERGY (ΚΟ)	6	30	1.331
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	50	307	4.768
INTRAKAT (ΚΟ)	41	171	8.317
JUMBO (ΚΟ)	26	86	656
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	35	133	5.782
MIG (ΚΟ)	5	17	57
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	18	40	1.188
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	83	191	3.386
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	620	10.616	27.035
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	47	224	1.869
ΤΡΑΠΕΖΑ ΟΡΤΙΜΑ BANK (ΚΟ)	0	0	54
ΟΤΕ (ΚΟ)	90	430	7.660
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	207
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	486	10.694	81.215
ΔΕΗ (ΚΟ)	230	1.799	23.525
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	2	2	91
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	59	251	15.155
ΤΙΤΑΝ CEMENT (ΚΑ)	9	52	943
ΥΠΟΛΟΓΟ ΣΑ/ΝΥ (ΚΑ)	83	278	5.079
Δικαιώματα σε Δείκτες	28	157	1.650
FTSE/Χ.Α. Large Cap	28	157	1.650
Δικαιώματα σε Μετοχές	6	55	1.730
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	0
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	6	55	1.468
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	179
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	17
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	0
ΔΕΗ (ΚΟ)	0	0	66
Συνολική Δραστηριότητα	3.348	51.512	489.538

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
BIO (ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	5,13	4,27
CENER (CENERGY HOLDINGS SA)	6,78	2,73
TITC (ΤΙΤΑΝ)	19,24	0,63
EEE (COCA COLA HBC)	23,97	-0,08
OTE (ΟΤΕ)	12,9	2,14
ΑΡΑΙΓ' (AEGEAN AIRLINES)	11,8	4,06
TENERG (ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	15,25	2,97
ΣΑΡ (ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	8,13	1,63
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΕΛΑΚΤΩΡ)	2,19	-0,45
ΓΕΚΤΕΡΝΑ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	13,46	0,6
ΜΥΤΙΛ (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	35	1,45
ΛΑΜΔΑ (LAMDA DEVELOPMENT)	6,305	0,72
ΕΛΧΑ (ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ)	1,722	3,99
ΑΛΦΑ (ALPHA BANK)	1,4785	6,02
ΜΠΕΛΑ (JUMBO)	26,2	0,92
ΕΤΕ (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	5,8	5,8
ΠΕΙΡ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	3,03	7,07
ΕΥΡΩΒ (EUROBANK)	1,58	5,37
ΕΛΠΕ (ΕΛΠΕ)	7,74	3,2
ΚΟΥΕΣ (QUEST)	5,71	4,58
ΟΤΟΕΛ (AUTOTHELLAS)	12,66	0
ΕΥΔΑΠ (ΕΥΔΑΠ)	5,74	0,88
ΟΠΑΠ (ΟΠΑΠ)	14,9	0
ΜΟΗ (MOTOR OIL)	22,98	4,74
ΔΕΗ (ΔΕΗ)	10,44	1,85

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 14 Νοεμβρίου 2023

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	2.1900	2.1900	2.1900	0.0000	"15,160"	2.1900	2.2000	2.1900	0.00
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	2.9000	2.9400	2.9278	-0.1810	"90,602"	2.9100	2.9400	2.9400	0.34
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (ΕΜ)	0.6000	0.6300	0.6041	-0.5880	"98,063"	0.6100	0.6300	0.6300	3.28
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)	0.0745	0.0745	0.0745	-0.6360	409	0.0755	0.0895	0.0745	-9.70
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0.0640	0.0680	0.0648	-0.2180	"20,776"	0.0640	0.0680	0.0680	1.49
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	2.7400	2.7400	2.7400	-2.7070	"1,200"	2.7400	2.7800	2.7400	1.48
ΕΝΔΕΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD						1.6400	1.6900		
ΚΟΖΑ	ΚΟΞΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0.0550	0.0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0.0140	0.0165		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0165	0.0190		
ΠΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.3480	0.0000		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (ΕΜ)	0.0540	0.0540	0.0540	0.1480	"6,667"	0.0000	0.0590	0.0540	-9.24
ΚΑΕΠ	KARYEΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ (Σ)						0.0000	0.2300		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0030	0.0050		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)						0.0020	0.0030		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΧΑΕΠ	"HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0265		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΠΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD (Σ)						0.0000	0.3080		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ "Η ΠΡΟΔΟΣΕ" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ - "						1.2300	0.0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0.0195	0.0220		
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.1030		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0.0535	0.0580		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD	0.7650	0.7650	0.7650	-2.0500	300	0.7650	0.8400	0.7650	0.00
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)	3.5000	3.5000	3.5000	4.0000	45	3.1800	3.5000	3.5000	1.16
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0.0600	0.0000		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0000	0.0500		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΔΒΚΔ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						1.0000	0.0000		
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD						0.6200	0.6300		
ΚΥΘΡ	Κ. ΚΥΘΡΕΟΤΙΣ HOLDINGS PUBLIC LTD						0.3080	0.3400		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ	3.0400	3.0400	3.0400	1.6460	445	3.0000	3.0400	3.0400	-1.94
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΙΩΑΝ	CHRIS IOANNOU PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0470		
ΚΕΟ	KEO PLC						1.5800	1.6700		
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ						0.2080	0.2400		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC						0.8700	0.9050		
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD						0.2900	0.3000		
Τεχνολογία										
ΝΕΤΙΝ	NET INFO PLC						0.0000	1.1000		
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΔ	LORDOS UNITED PUBLIC LTD						0.0945	0.1150		
Ακίνητη Περιουσία										
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)	0.3120	0.3120	0.3120	-0.8000	"5,559"	0.3140	0.3260	0.3120	-2.50
ΠΑΝΔ	ΠΑΝΔΟΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ	0.0720	0.0720	0.0720	0.2040	"2,000"	0.0690	0.0700	0.0720	2.86
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (Σ)						0.0000	0.0990		
Ενέργεια										
ΑΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD						1.1100	1.1200		
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΙΕΠ	"ΑΙΛΑΤΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΙΞΕΠ	"ΙΞΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΡΕΕΠ	"REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	"ΕΡΜΕΣ DEPARTMENT STORES PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΟΕΠ	"ΤΟΞΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0315		
ΝΤΟΔ	"DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD (ΑΝ)						0.0000	0.0000		
Βιομηχανία										
ΣΤΣΔ	"CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	"WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ										
ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ΕΛΛΗΟ24	Ellinas Finance Public Company Ltd (Ομόλογο)						0.0000	0.0000		
ΕΤΜΑ1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1						96.2000	0.0000		
ΕΤΜΑ2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2						93.0010	95.7000		

Οι «διάβολοι» που έγιναν αρνάκια

Η Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ αδυνατεί να βρει τον δρόμο προς την κορυφή στη μετά σερ Αλεξ Φέργκιουσον εποχή

Του ΚΩΣΤΑ ΚΟΥΚΟΥΛΑ

Τον περασμένο Μάιο, συμπληρώθηκαν δέκα χρόνια από την ημέρα που ο σερ Αλεξ Φέργκιουσον άφηνε οριστικά τον πάγκο της αγαπημένης του Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ. Ο Σκωτσέζος τεχνικός στα 27 χρόνια που ήταν στο «Ολντ Τράφορντ» οδήγησε τους «κόκκινους διαβόλους» σε 33 τίτλους, μεταξύ των οποίων 13 πρωταθλήματα, 5 Κύπελλα Αγγλίας και 2 Τσάμπιονς Λιγκ. Η κληρονομιά (895 νίκες σε 1.500 ματς) που άφηνε στον διάδοχό του ήταν δεδομένα βαριά. Αυτό όμως που δεν θα μπορούσε να φανταστεί ο «σερ» ήταν ότι στην πορεία αυτή μετετράπη σε... κατάρρα.

Όταν έγινε γνωστή η απόφαση του Φέργκιουσον να αποχωρήσει, πολλά ήταν τα ονόματα που ακούστηκαν ως πιθανοί διάδοχοι. Το πιο «βαρύ» ήταν αυτό του Πеп Γκουαρδιόλα, ο οποίος είχε ήδη αποχωρήσει από την Μπαρτσελόνα και βρισκόταν σε επαφές με την Μπάγερν, όμως ο μύθος αναφέρει ότι ο σερ ποτέ δεν έδωσε την έγκρισή του. Οι κακές γλώσσες κατηγορούν τον Σκωτσέζο πως φρόντισε περισσότερο τη δική του υστεροφημία, καθώς ο Καταλανός (που είχε σαρώσει τα πάντα στην τετραετία του με την Μπάρτσα) θα επισκίαζε τις δικές του επιτυχίες.

Από την ημέρα που αποχώρησε ο σερ Αλεξ, η Γιουνάιτεντ δεν έχει καταφέρει να κατακτήσει τον τίτλο στην Premier League, ενώ μετράει μόλις ένα Κύπελλο (2016), ένα Κομιούντι Σιλντ (2016), ένα Λιγκ Καπ (2017) και ένα Γιουρόπα Λιγκ (2017). Εδώ και δέκα χρόνια, η Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ έχει μπει σε μια μεγάλη περιπέτεια με συνεχείς αλλαγές προπονητών (που σε πολλά σημεία θυμίζει ελληνικό σύλλογο) από την οποία ακόμη δεν έχει καταφέρει να ξεφύγει, ενώ και ο φετινός τίτλος (διακαής πόθος των οπαδών) μοιάζει να είναι από πολύ νωρίς χαμένος...

ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΜΟΓΓΙΕΣ

Χαρακτηρίστηκε από τον Τύπο στο Νπσι ως «ο εκλεκτός». Ο προπονητής

που πήρε το «Ο.Κ.» για να συνεχίσει να διοικεί την αυτοκρατορία που είχε δημιουργήσει ο σερ Αλεξ. Η αλήθεια είναι ότι στο «Γκούντισον Παρκ» στα έντεκα χρόνια παρουσίας του τα είχε πάει αρκετά καλά, όμως όπως λέει και ο λαός, άλλα τα μάτια του λαού και άλλα της κουκουβάγιας. Εχοντας βέβαια την έγκριση του Φέργκιουσον, η διοίκηση της Γιουνάιτεντ του έκανε συμβόλαιο 6 ετών (!), όμως τελικά ο Μόγιες έμεινε στο «Ολντ Τράφορντ» για μόλις δέκα μήνες. Στα 51 ματς κέρδισε λίγο περισσότερα από τα μισά (53% ποσοστό), αλλά ο ίδιος μόνο χαμένος δεν αποχώρησε αφού έλαβε αποζημίωση 8 εκατ. λιρών. Δέχτηκε έντονη κριτική για το «αντιεμπορικό» ποδόσφαιρο που έπαιζε η Μάντσεστερ και τελικά ήταν μια ήττα από την Εβερτον αυτή που σφράγισε την απόλυσή του. Η ομάδα (με υπερασικό τον Ράιαν Γκιγκς) τερμάτισε στην 7η θέση της βαθμολογίας, τη χειρότερη από το 1990.

ΛΟΥΙΣ ΦΑΝ ΧΑΑΛ

Λίγο πριν από το Παγκόσμιο Κύπελλο το 2014 στα γήπεδα της Βραζιλίας, η διοίκηση της Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ δίνει τα χέρια για τρία χρόνια με τον Λουίς φαν Χάαλ, ο οποίος έγινε ο πρώτος τεχνικός εκτός Νησιού που ανέλαβε την ομάδα. Ο δημιουργός του Αγιάξ με τα «τρομερά μωρά», που έφτασε στην κατάκτηση του Τσάμπιονς Λιγκ το 1995, μοιάζει ο πλέον κατάλληλος για να προσπαθήσει να χτίσει από την αρχή ό,τι είχε γκρεμίσει ο Μόγιες. Υπό την έγκρισή του αποκτήθηκαν αρχικά ο Άντερ Ερέρα (από την Μπίλμπάο) για 29 εκατ. λίρες, ο Λουκ Σο για 30 εκατ. λίρες, ο Μάρκο Ρόχο για 20 εκατ. λίρες από τη Σπόρτινγκ Λισσαβώνας, ενώ το «μπαμ» γίνεται στις 26 Αυγούστου με τη μεταγραφή του Άνχελ ντι Μαρία από τη Ρεάλ έναντι 59,7 εκατ. λιρών, ποσό που μέχρι τότε αποτελούσε ρεκόρ για τον σύλλογο. Στο «Ολντ Τράφορντ» πήγαν επίσης την τελευταία ημέρα των μεταγραφών ο Ντάνι Μπλιντ από τον Αγιάξ (14 εκατ. λίρες) και ο Ρανταμέλ

Φαλκάο ως δανεικός από τη Μονακό για 6 εκατ. λίρες. Η Γιουνάιτεντ ξοδεύει σχεδόν 160 εκατ. λίρες σε ένα καλοκαίρι για να κάνει τα χατίρια του Φαν Χάαλ, ωστόσο, η αρχή μοιάζει με το.... τέλος της προηγούμενης σεζόν, καθώς η ομάδα είναι στην 9η θέση μετά 10 αγώνες, παρά το γεγονός ότι έχει γεμάτο ρόστερ. Τελικά ο Ολλανδός «σώζει» τη χρονιά και τη θέση του, αφού η Γιουνάιτεντ τερματίζει 4η, με συμμετοχή στα προκριματικά του Τσάμπιονς Λιγκ. Την επόμενη χρονιά, οι «κόκκινοι διάβολοι» επιστρέφουν στους τίτλους, κατατούν το Κύπελλο (2-1 στον τελικό την Κρίσταλ Πάλας), αλλά αυτό δεν είναι αρκετό για να μπωρέσει ο Φαν Χάαλ να μπει και στον τρίτο χρόνο του συμβολαίου του. Οι παίκτες έχουν σχεδόν επαναστατήσει εναντίον του, τον κατηγορούν για αγενή συμπεριφορά και τελικά βλέπει την πόρτα της εξόδου, με τη Μάντσεστερ να τερματίζει στην 5η θέση, κλείνοντας θέση στο «φτωχό» Γιουρόπα Λιγκ.

ΟΛΕ ΓΚΟΥΝΑΡ ΣΟΛΣΚΙΕΡ

Από τα βαριά χαρτιά στο νέο αίμα. Ο άνθρωπος που χάρισε στη Γιουνάιτεντ το πιο απρόσμενο Τσάμπιονς Λιγκ με την ολική ανατροπή κόντρα στην Μπάγερν το 1999, ανέλαβε να πάρει τη θέση του Μουρίνιο και ενώ η σεζόν έτρεχε. Η εμπειρία του Ολε Γκούναρ Σόλσκιερ μέχρι εκείνη τη στιγμή περιοριζόταν στη Μόλντε, με την οποία πήρε δύο πρωταθλήματα κι ένα Κύπελλο στην πατρίδα του, Νορβηγία. Αρχικά ήταν να μείνει στον πάγκο μόνο για τη μισή χρονιά 2018-19. Ξεκίνησε πάντως με ρεκόρ οκτώ σερί νικών, και τον Μάρτιο του 2019 υπέγραψε τριετές συμβόλαιο. Την πρώτη του (μισή) σεζόν θα τερματίσει στην 6η θέση, ενώ τη δεύτερη 2019-20 στην 3η και θα πάρει το εισιτήριο για το Τσάμπιονς Λιγκ. Ακολουθεί η περίοδος 2020-21, όπου τερματίζει στη 2η θέση πίσω από τη Σίτι, ενώ, έχοντας αποκλειστεί από τους ομίλους του Τσάμπιονς Λιγκ, συνεχίζει στο Γιουρόπα και φτάνει έως τον τελικό. Πα-

ρότι η αγγλική αρμάδα θα βυθιστεί (στη διαδικασία των πέναλτι) από το «κίτρινο υποβρύχιο» της Βιγαρεάλ, στις 24 Ιουλίου η διοίκηση ανακοινώνει την ανανέωση της συνεργασίας των δύο πλευρών έως το 2024. Αυτό που έβλεπε στην περίπτωση του Σόλσκιερ εκείνη τη στιγμή, μή είχε εξαφανιστεί τέσσερις μήνες αργότερα. Ο Νορβηγός απολύθηκε έχοντας προλάβει να γίνει ο μακροβιότερος προπονητής στη μετά Φέργκιουσον εποχή (κάθισε στον πάγκο σε 168 αγώνες), χωρίς όμως να κατακτήσει κάποιο τρόπαιο. Τη θέση του πήρε ο Ραλφ Ράνγκνικ, με τη Μάντσεστερ να μένει στην 6η θέση και εκτός Ευρώπης.

ΖΟΣΕ ΜΟΥΡΙΝΙΟ

Το καλοκαίρι του 2016, οι Γκλέιζερ αποφασίζουν να ανεβάσουν ακόμη πιο ψηλά τον πήχυ και δίνουν τα χέρια με τον Ζοζέ Μουρίνιο. Το όνομα του «Special One» είχε ακουστεί και το μακρινό 2009 κι ενώ ήταν ακόμη στον πάγκο της Ίντερ, ως πιθανού αντικαταστάτη του σερ Αλεξ, όταν εκείνος θα αποφάσιζε να βγει στη σύνταξη, όμως η συμφωνία

θα έρθει αρκετά χρόνια αργότερα.

Στην πρώτη του σεζόν, ο Πορτογάλος πραγματοποίησε τη μέχρι τότε ακριβότερη μεταγραφή στην ιστορία του ποδοσφαίρου, με την απόκτηση από τη Γιουβέντους του Πολ Πογκμπά για 89 εκατ. λίρες (105 εκατ. ευρώ). Επίσης, υπέγραψε ως ελεύθερο τον Ζλάταν Ιμπραϊμόβιτς από την Παρί Σεν Ζερμέν, ενώ πήρε τον Ερίκ Μπαγι της Βιγαρεάλ (30 εκατ. λίρες) και τον Χενρίκ Μιχταριάν από την Μπορούσια Ντόρτμουντ επίσης με 30 εκατ. λίρες. Στις 7 Αυγούστου 2016, ο Μουρίνιο κέρδισε το πρώτο του τρόπαιο με τους «κόκκινους διαβόλους», το Κομιούντι Σιλντ, ενώ στο τέλος της σεζόν κατακτά επίσης το Λιγκ Καπ, με 3-2 απέναντι στη Σασουθάμπτον και βέβαια το πολύ πιο σημαντικό Γιουρόπα Λιγκ με αντίπαλο τον Αγιάξ (2-0), που του δίνει και το εισιτήριο για προκριματικά του Τσάμπιονς Λιγκ, καθώς στην Πρέμιερ Λιγκ θα τερματίσει μόλις στην 6η θέση. Την επόμενη σεζόν (2017-18) οδηγεί τη Μάντσεστερ στη 2η θέση της βαθμολογίας, την οποία και χαρακτηρίζει μία από τις καλύτερες

στιγμές της καριέρας του, παρά το γεγονός ότι δεν κατακτά τίτλο, όμως η επόμενη χρονιά (2018-19) θα αποδειχθεί καταστροφική. Τον Δεκέμβριο, η Μάντσεστερ είναι ήδη 19 βαθμούς μακριά από την κορυφή, με τον Μουρίνιο να έχει τσακωθεί ακόμη και με τα... σπυρμακία του κόρνερ στο «Ολντ Τράφορντ». Οι σχέσεις του με άπαντες, από τους παίκτες μέχρι τον Τύπο, είναι κάκιες, οπότε μοιραία, στις 18 Δεκεμβρίου του 2018, θα διαβεί το κατώφλι της εξόδου.

ΕΡΙΚ ΤΕΝ ΧΑΓΚ

Τον Μάιο του 2022, ο Ολλανδός έπειτα από την επιτυχημένη παρουσία του στον πάγκο του Αγιάξ δίνει τα χέρια με την οικογένεια Γκλέιζερ και αναλαμβάνει τα νήια. Την πρώτη του σεζόν θα τερματίσει στην 3η θέση της βαθμολογίας και θα πάρει το εισιτήριο για το Τσάμπιονς Λιγκ, εκεί όπου όμως κινδυνεύει να αποκλειστεί από τη φάση των ομίλων. Στο πρωτάθλημα, μετά 11 αγώνες, η ομάδα βρίσκεται στην 8η θέση έχοντας μόλις 18 βαθμούς.

The many faces of
EVA GREEN

BY ELLEN VON UNWERTH

19/11

Τζιμ Γουίτφιλντ
Καθηγητής Εντομολογίας
στο Πανεπιστήμιο του Ιλινόι

Πρέπει να διασφαλίσουμε ότι οι διεθνείς οικονομικοί και υλικοτεχνικοί πόροι θα είναι διαθέσιμοι σε περιοχές που πληνίτη που ίσως να μην τους χρειάζονταν προηγουμένως.

Μπράιαν Φάρελ
Καθηγητής Βιολογίας και πρόεδρος του τμήματος Εντομολογίας του Χάρβαρντ

Η ραγδαία κλιματική αλλαγή μπορεί να φέρει κοντά είδη που δεν έχουν συναντηθεί έως τώρα. Ασθενείς που έχουν εξαιρεθεί επιστρέφουν εκεί όπου βρίσκονται οι πόλεις μας.

Αντώνιος Μιχαλάκης
Προϊστάμενος του Εργαστηρίου Εντόμων στο Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο

Κρίσιμο στοιχείο θα είναι στο άμεσο μέλλον η εκπαίδευση των πολιτών και των τοπικών αρχών για τις βέλτιστες πρακτικές της διαχείρισης των κουνουπιών-διαβιστών.

Η φθινοπωρινή πολιορκία των κουνουπιών

Η επίδραση της κλιματικής κρίσης, οι μολυσματικές ασθένειες, ο τρόπος αντιμετώπισης και ο ρόλος των εντόμων στη βιοποικιλότητα

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Αρχές Νοεμβρίου και βρίσκονται ακόμη εδώ. Μας ξιπνούν με το βουητό τους τις νύκτες. Μας τσιμπούν. Πίνουν το αίμα μας. Είναι ξεκάθαρο ότι εποχικότητα των κουνουπιών δεν υφίσταται πλέον. Πιθανότατα θα μας ταλαιπωρούν μέχρι τα Χριστούγεννα, αν όχι όλο τον χειμώνα, και επιπλέον θα συνεχίσουν να μεταδίδουν, σε διάφορες γωνιές του πλανήτη, μολυσματικές νόσους, από την ελονοσία και τον ιό Ζίκα μέχρι τον Τοικουνγκούνια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο δάγκειος πυρετός, που λόγω της κλιματικής κρίσης παρουσιάζει έξαρση διεθνώς: μόνο για το 2023 (έως τον Σεπτέμβριο) έχουν αναφερθεί πάνω από 4,2 εκατ. κρούσματα και τουλάχιστον 3.000 θάνατοι σε 79 χώρες. Η Ευρώπη δεν αποτελεί εξαίρεση. Το πρόβλημα είναι πιο έντονο στις χώρες της Μεσογείου, μια και το *Aedes albopictus*, το γνωστό ασιατικό κουνούπι τίγρης, κύριος διαβιβαστής του ιού, «μεγαλουργεί» σε θερμοκρασίες από 15 έως 35° C και έχει πλέον εγκατασταθεί σε εκτεταμένες περιοχές της Γηραιάς Ηπείρου.

Από τη μια τα κουνούπια κι από την άλλη οι κοριοί. Στη Γαλλία η επανειλημμένη τους έχει προκαλέσει φρενιτιδα. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν γεμίσει σχετικά βίντεο, σχολεία και ξενοδοχεία κλείνουν, τα γραφεία απεντομώσεων δεν προλαβαίνουν να ανταποκριθούν στον πρωτοφανή αριθμό κλήσεων για βοήθεια, ο τουρισμός δέχεται ισχυρό πλήγμα και κάθε άλλο παρά ευκαταφρόνιτο ποσοστό πολιτών, ειδικά Παριζιάνους, παρουσιάζουν διαταραχές ύπνου λόγω εντομοφобίας.

Πόσο μας απειλούν, τελικά, τα έντομα; Κάποιοι επιστήμονες προβλέπουν πως μέχρι το 2050 η επόμενη πανδημία θα μπορούσε να σχετίζεται με τα κουνούπια και τη μετάδοση ασθενειών για τις οποίες είναι διαβιστές. Είναι βάσιμος αυτός ο φόβος; Υπάρχει τρόπος αντιμετώπισης; Έχουν όμως και χρησιμότητα τα έντομα; Ποιος ο ρόλος τους στη βιοποικιλότητα; Θα μπορούσε η εκτροφή τους να δώσει λύση στο επισιτιστικό πρόβλημα; Εγείρονται και ηθικά ζητήματα σε αυτό; Νιώθουν πόνο τα έντομα; Όλα αυτά τα ερωτήματα έθεσε η «Κ» σε τρεις ειδικούς: τον Μπράιαν Φάρελ, καθηγητή Βιολογίας και πρόεδρο του τμήματος Εντομολογίας του Χάρβαρντ, τον Τζιμ Γουίτφιλντ, καθηγητή Εντομολογίας στο Πανεπιστήμιο του Ιλινόι, και τον Αντώνιο Μιχαλάκη, προϊστάμενο του Εργαστηρίου Εντόμων και Παρασίτων Υγιονομικής Σημασίας στο Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο. Μίλησαμε και με τον Αντώνη Ιμπέρ, συνιδρυτή της Ynsect, της μεγαλύτερης κάθεταις φάρμας αλευροσκόλικων στον κόσμο, που βρίσκεται στη γαλλική πόλη Αμιένη και φιλοδοξεί να βάλει τα έντομα «εκεί όπου ανήκουν»: στη βάση της τροφικής αλυσίδας.

«Το κλίμα είναι ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες για το πού μπορεί να ζήσει ένα είδος – εντόμου εν προκειμένω. Ο άλλος είναι η ευκαιρία. Η ραγδαία κλιματική αλλαγή μπορεί να φέρει κοντά είδη που δεν έχουν συναντηθεί ποτέ έως τώρα. Θα προκύψουν, λοιπόν, νέοι συσχετισμοί διαβιστών και νόσων. Ασθενείς όπως ο κίτρινος πυρετός και η ελονοσία, που εξαλείφθηκαν κατά το παρελθόν με την αποξήρανση των ελών και τη χρήση εντομοκτόνων DDT, επιστρέφουν εκεί όπου σήμερα βρίσκονται οι πόλεις μας. Το ασιατικό κουνούπι

Καθώς τα κουνούπια δεν πετούν μακριά, είναι κρίσιμος ο έλεγχος των εστιών αναπαραγωγής κοντά στα σπίτια μας.

τίγρης εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην Ουάσινγκτον πριν από περίπου τριάντα χρόνια. Τώρα ο πληθυσμός του είναι τόσο μεγάλος που είναι τουλάχιστον άβολο να βρίσκεται σε εξωτερικό χώρο από το απόγευμα και μετά. Επιπλέον, έχει εγκατασταθεί και στη Βοστώνη», λέει ο Αμερικανός καθηγητής Μπράιαν Φάρελ, επικεφαλής του τμήματος Εντομολογίας στο Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ.

«Σίγουρα οι κοσμογονικές αλλαγές τις οποίες βιώνει τα τελευταία χρόνια ο πλανήτης περιπλέκουν ολόένα και περισσότερο τα πράγματα. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα δεν διαταράσσουν μόνο τις ανθρώπινες δραστηριότητες: κάποιες περιοχές θα ερημοποιηθούν, άρα θα είναι αφιλόξενες (και) για τα κουνούπια, άλλες θα τους προσφέρουν τις συνθήκες να γίνουν ενδημικά. Η αντίδρασή μας πρέπει να είναι άμεση: όχι απλώς να παρακολουθούμε τα γεγονότα και να αντιδρούμε σε αυτά, αλλά να τα «σχεδιάζουμε» οι ίδιοι, προβλέποντας τι θα συμβεί», συμφωνεί ο συναδελφός του από το Πανεπιστήμιο του Ιλινόι Τζιμ Γουίτφιλντ.

«Δεν θα ήθελα να γίνω «Κασσάνδρα», αλλά φοβάμαι ότι πολύ συντομότερα από το 2050 θα έχουμε έναν ιδιαίτερα αυξημένο αριθμό περιστατικών πολλών και διαφορετικών ασθενειών που θα σχετίζονται με τα κουνούπια», τονίζει ο Αντώνιος Μιχαλάκης, προϊστάμενος του Εργαστηρίου

του Εντόμων και Παρασίτων Υγιονομικής Σημασίας στο Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο. «Ειδικά σε ό,τι αφορά τον δάγκειο πυρετό, δεν είναι μόνο η παρουσία του ασιατικού κουνουπιού τίγρη που μας ανησυχεί, αλλά και η καταγραφή ενός συγγενούς κουνουπιού, του *Aedes aegypti* (είναι γνωστό και ως «κουνούπι του κίτρινου πυρετού») στη Μαδέρα της Πορτογαλίας, στην Τουρκία (στα σύνορα με Γεωργία) και στην Κύπρο. Καμpanάκι έχει χτυπήσει σε πολλές ευρωπαϊκές αρχές δημόσιας υγείας, και εύλογα, μια και το συγκεκριμένο κουνούπι θεωρείται πολύ καλύτερος διαβιβαστής του δάγκειου πυρετού από το *Aedes albopictus*».

Αναμφίβολα η κλιματική αλλαγή συμβάλλει και στην αναπαραγωγή και στην εξάπλωση «τροπικών» ειδών κουνουπιών προς βορειότερες περιοχές. Υπάρχει τρόπος αντιμετώπισης;

Πρακτικές χαμηλού κόστους

Για τον καθηγητή Φάρελ «υπάρχουν πρακτικές χαμηλού κόστους που μπορούν να εφαρμοστούν στα σπίτια μας, όπως η εξάλειψη μικρών εστιών στάσιμου νερού σε κήπους και βεράντες. Οι σπτες στα παράθυρα είναι πολύ αποτελεσματικές, όπως και η τοποθέτηση ανεμιστήρων κάτω από τα τραπέζια, ώστε τα κουνούπια

να μην μπορούν να τσιμπήσουν τα πόδια μας. Σε μεγαλύτερη κλίμακα, σε λίμνες, ποτάμια ή αρδευτικά κανάλια, η χρήση του *Bacillus thuringiensis*, ενός βακτηρίου που λειτουργεί ως φυσικό εντομοκτόνο (εξουδετερώνει τις προνύμφες), είναι εξαιρετική λύση. Τα κουνούπια δεν πετούν μακριά: μόνο μερικές εκατοντάδες μέτρα από το σημείο στο οποίο γεννιούνται. Επομένως το ζητούμενο είναι να ελέγχουμε αποτελεσματικά τις περιοχές αναπαραγωγής τους κοντά στα σπίτια μας».

«Είναι αναγκαίος ένας συνδυασμός στρατηγικών, αρχής γενομένης από τη χάραξη μιας παγκόσμιας πολιτικής με στόχο την προσαρμογή και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Για τα κουνούπια τώρα, απαιτείται συνεχής έλεγχος και επιτήρησή τους – κάτι τέτοιο είναι ζωτικής σημασίας για περιοχές που βρίσκονται σε αυξημένο επίπεδο κινδύνου. Τι θα μπορούσε να περιλαμβάνει ένα ορθολογικό σχέδιο αποτελεσματικής αντιμετώπισης τους; Πρωτίστως την αποφυγή δημιουργίας εστιών αναπαραγωγής τους. Γι' αυτόν τον λόγο, κρίσιμο στοιχείο θα είναι στο άμεσο μέλλον η εκπαίδευση των πολιτών και των τοπικών αρχών για τις βέλτιστες πρακτικές της διαχείρισης των κουνουπιών-διαβιστών. Οι δήμοι και οι περιφέρειες καλούνται να σχεδιάσουν εκ νέου τα προγράμματά τους, αναγνωρίζοντας τη διασύνδεση της υγείας του ανθρώπου, των ζώων και

του περιβάλλοντος (της «Ενιαίας Υγείας»). Τέλος, σημαντικό ρόλο θα πρέπει να διαδραματίσουν η έρευνα της βιολογίας των κουνουπιών-διαβιστών και η καινοτομία με την παραγωγή εμβολίων, την εξαπόλυση στεριών κουνουπιών ή τη δημιουργία νέας γενιάς εντομοκτόνων», επισημαίνει ο κ. Μιχαλάκης. «Δεδομένου ότι αρκετές χώρες, που είναι πιο εύλωτες απέναντι σε νόσους μεταδιδόμενες μέσω των κουνουπιών, δεν διαθέτουν τους οικονομικούς και υλικοτεχνικούς πόρους για να τις αντιμετωπίσουν, θα πρέπει να διασφαλίσουμε ότι οι διεθνείς πόροι θα είναι διαθέσιμοι σε περιοχές του πλανήτη που ίσως να μην τους χρειάζονταν προηγουμένως», θέτει μια άλλη παράμετρο στη συζήτηση ο καθηγητής Γουίτφιλντ.

Με αφορμή το κύμα της εντομοφοβίας που, εξαιτίας των κοριών, εξαπλώνεται σταδιακά από τη Γαλλία σε όλη την Ευρώπη, ρωτώ τους τρεις έμπειρους εντομολόγους τι βρίσκουν συναρπαστικό στον κόσμο των εντόμων. «Τα παιδιά δεν γεννιούνται με τον φόβο των εντόμων, τους τον μεταδίδουν οι γονείς τους. Βρίσκω εξαιρετικά ενδιαφέροντα τα έντομα για την ποικιλομορφία τους, για το γεγονός ότι βρίσκονται παντού και δεν μας φοβούνται, όπως συμβαίνει με τα πουλιά και τα θηλαστικά. Πολλά από αυτά, όπως οι πεταλούδες, οι λιβελλούλες και τα σκαθάρια, είναι και πολύ όμορφα. Χωρίς έντομα, χωρίς επικονιαστές δηλαδή, ο κόσμος θα ξέμενε από τροφή και θα είχε μετατραπεί σε ένα... βουνό από νεκρά ζώα, νεκρά φυτά και περιτώματα», απαντά ο Μπράιαν Φάρελ.

Προσαρμοστικότητα

«Όσο πιο προσεκτικά τα μελέτα κανείς, τόσο περισσότερο εντυπωσιάζεται από τη συμπεριφορά και την ευφυΐα τους, που έχουν κοινά στοιχεία με τους ανθρώπους και άλλα ζώα. Πολλές από τις λανθασμένες αντιλήψεις που υπάρχουν για τα έντομα προέρχονται από αρχαίες δεισιδαιμονίες και άστοχες θρησκευτικές πεποιθήσεις και δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα», εξηγεί ο Τζιμ Γουίτφιλντ. «Με συνναρπάζει η τελειοτόπι τους. Παρά το μικρό μέγεθός τους, έχουν καταφέρει να προσαρμοστούν σε πολλά και διαφορετικά περιβάλλοντα. Ειδικά τα κουνούπια, τα οποία κυρίως μελετώ, τα λατρεύω», λέει ο Αντώνιος Μιχαλάκης. «Σε ένα κουνούπι, για παράδειγμα, έχουμε σκεφτεί πόσες διαφορετικές «ειδικότητες» μπορούν να συνυπάρχουν; Μας εντοπίζει από τα χημικά ερεθίσματα που εκπέμπουμε σαν άριστος χημικός: μας πλησιάζει χωρίς να το αντιληφθούμε σαν δεξιότεχνος πιλότος: μας τσιμπάει και λαμβάνει μικρή ποσότητα από το αίμα μας σαν επιδέξιος μικροβιολόγος».

Η εταιρεία Ynsect παράγει τρόφιμα για ανθρώπους, ζωοτροφές και λιπάσματα, με πρώτες ύλες από αλευροσκόλικες.

«Στόχος μας είναι να προσφέρουμε στους καταναλωτές της Ευρώπης και της Αμερικής εναλλακτική στις παραδοσιακές πρωτεΐνες», λέει ο συνιδρυτής της Ynsect, Αντώνη Ιμπέρ.

Μπέργκερ και μακαρονάδα με κιμά από πρωτεΐνη εντόμων

Η εταιρεία Ynsect δημιουργήθηκε στις αρχές της περασμένης δεκαετίας από τέσσερις Γάλλους επιστήμονες με έντονες περιβαλλοντικές ανησυχίες, οι οποίοι αποφάσισαν να προτείνουν ένα νέο μοντέλο παραγωγής τροφίμων, με την εκτροφή αλευροσκόλικων. Σήμερα διαθέτουν τη μεγαλύτερη κάθεται φάρμα διεθνώς στην Αμιένη της Γαλλίας, εμβαδού 45.000 τ.μ., που παράγει τρόφιμα για ανθρώπους, ζωοτροφές και βιολογικά λιπάσματα – όλα με πρώτες ύλες (αλεύρι, πρωτεΐνη, λάδι) από έντομα. «Έχουμε διανύσει πολύ δρόμο όλα αυτά τα χρόνια, έχουμε κατοχυρώσει 380 και πλέον πατέντες, και έχουμε πεύσει πολλές εταιρείες και φορείς του γεωργικού και αγροτοδιατροφικού τομέα να εμποτευθούν τα προϊόντα μας. Το έκαναν γιατί έτσι ανταποκρίνονται σε δύο από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της εποχής μας, την επισιτιστική κρίση και την αναστροφή της υπερθέρμανσης του πλανήτη», λέει στην «Κ» ο συνιδρυτής της Ynsect, Αντώνη Ιμπέρ. «As συνειδητοποιήσουμε ότι η παραδοσιακή γεωργία και η εντατική κτηνοτροφία είναι υπεύθυνες για το 19% και το 18% των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, αντιστοίχως». Το αν νιώθουν τα έντομα πόνο αποτελεί αντικείμενο συνεχούς επιστημονικής συζήτησης. Σύμφωνα με τον Αντώνιο Μιχαλάκη, «ενώ έχουν νευρικό σύστημα, μάλλον δεν είναι ικανά να βιώνουν τον πόνο με τον ίδιο τρόπο που αυτό συμβαίνει στα σπονδυλωτά. Ωστόσο μπορεί να διαθέτουν την ικανότητα να αντιλαμβάνονται επιβλαβή ερεθίσματα». Δεν μπορεί παρά να ρωτήσω, λοιπόν, τον συνιδρυτή της Ynsect για την ηθική πλευρά της εκτροφής εντόμων. «Μολονότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία εξαιρεί ρητά τα έντομα από την εφαρμογή των κανόνων ευζωίας των ζώων εκτροφής, τα δικά μας πρωτόκολλα είναι σχεδιασμένα ώστε να τους παρέχουν τις καλύτερες δυνατές συνθήκες: πρόσβαση σε τροφή και νερό, επαρκή χώρο, αποφυγή τραυματισμών και πόνου. Ένας στους τέσσερις ανθρώπους τρώει έντομα σε τακτική βάση στην Ασία και την Αφρική, αλλά από τη δυτική διατροφή απουσιάζουν παντελώς. «Στόχος μας είναι να τα προσφέρουμε στους καταναλωτές της Ευρώπης και της Αμερικής ως εναλλακτική λύση στις παραδοσιακές πρωτεΐνες», συνεχίζει ο κ. Ιμπέρ. «Τα προϊόντα με βάση τους αλευροσκόλικες περιέχουν 72% πρωτεΐνη, βιταμίνη B12 και εννέα απαραίτητα αμινοξέα, είναι ιδιαίτερα εύπεπτα και συμβάλλουν έως κατά 60% στη μείωση της χοληστερόλης. Σε μελέτες έχουν αποδειχθεί τα οφέλη τους για την υγεία μας και ταυτόχρονα διαθέτουν ισχυρό περιβαλλοντικό πλεονέκτημα. Λοιπόν, εσείς θα δοκιμάζατε ένα μπέργκερ ή μια μακαρονάδα με κιμά από πρωτεΐνη εντόμων;».

Τα χέρια «ξεχνούν» να γράφουν καθώς ατονούν οι μύες

Πέρα από όλα τα υπόλοιπα, η τεχνολογία έχει αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο σχετίζομαστε με το γράψιμο. Όλο και περισσότεροι νέοι, οι οποίοι αμέσως μετά το σχολείο σταμάτησαν να γράφουν με το χέρι, δηλώνουν πλέον πως δυσκολεύονται πολύ να κρατήσουν χειρόγραφοι σημειώσεις.

Η γραφή δεν είναι μία έμφυτη ιδιότητα. Τη μαθαίνουμε και την εξασκούμε με τα χρόνια. Οι μύες που χρησιμοποιούνται για να γράψουμε, όπως κάθε μυς στο σώμα μας, είναι δυνατόν να ατονώσουν. Έχει όμως μεγάλη σημασία να τους εξασκούμε τακτικά, καθώς και να φροντίζουμε

να κρατάμε το γράψιμο στην καθημερινότητά μας καθώς, σύμφωνα με έρευνα, είναι ευεργετικό για τη μνήμη μας.

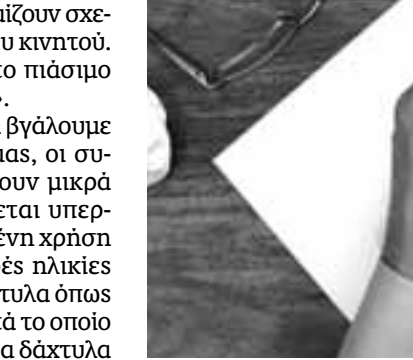
Η σύνδεση του μυαλού με το χέρι είναι ισχυρότερη όταν γράφουμε από ό,τι όταν πληκτρολογούμε. «Όταν σημειώνεις κάτι χειρόγραφο, το καταλαβαίνεις βαθύτερα και η πληροφορία διατηρείται στη μνήμη σου για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα», δηλώνει στην Washington Post η Πάουλα Χάινρικερ, εργοθεραπεύτρια στον παιγκόσμιο οργανισμό Learning Without Tears.

Επιπλέον, ευρεία ανάλυση ακαδημαϊκών αποτελεσμάτων του 2020 στις ΗΠΑ

έδειξε πως οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που κρατούσαν σημειώσεις σε τετράδια, έπαιρναν καλύτερους βαθμούς και κατανοούσαν καλύτερα τις παραδόσεις σε σχέση με εκείνους και εκείνες που χρησιμοποιούσαν λάπτοπ ή και κινητά στα αμφιθέατρα. Η υπερβολική χρήση της τεχνολογίας μπορεί να έχει αρνητική επίδραση στους τρεις μυς που σχετίζονται με τη γραφή. Ο μυς που χρησιμοποιούμε για να κινήσουμε τον αντίχειρα εργάζεται υπερβολικά στους ανθρώπους που πληκτρολογούν συνεχώς στο smartphone, με αποτέλεσμα να προκαλούνται ακόμη και τραυματισμοί. Αντίθετα, οι μύες των

δύο επόμενων δακτύλων δεν παίζουν σχεδόν κανένα ρόλο στη χρήση του κινητού. Αυτό μακροπρόθεσμα κάνει το πόδι μιας πέννας «δύσκολο άθλημα».

Εφόσον δεν σκοπεύουμε να βγάλουμε την τεχνολογία από τη ζωή μας, οι συντάκτες της έρευνας προτείνουν μικρά κινητά, ώστε να μην τεντώνεται υπερβολικά ο αντίχειρας, λεγοισμένη χρήση των κινητών ειδικά στις μικρές ηλικίες και συχνές ασκήσεις με τα δάκτυλα όπως το «στρετς της προσευχής» κατά το οποίο ενώνουμε τις παλάμες μας με τα δάκτυλα προς τα πάνω και πιέζουμε αμφίδρομα ώστε να τεντωθεί ο καρπός.

Όταν σημειώνει κάποιος χειρόγραφως, καταλαβαίνει καλύτερα το νόημα και η πληροφορία διατηρείται στη μνήμη περισσότερο.

ΑΝΑΛΥΣΗ / EUROBANK

Οι τάσεις στις τιμές πετρελαίου και φυσικού αερίου

Με τη συμπλήρωση ενός μήνα από την έναρξη του πολέμου στη Γάζα και εν μέσω φθινοπώρου, στο οποίο οι ενεργειακές ανάγκες αυξάνονται, παρουσιάζει ενδιαφέρον η εξέλιξη των τιμών σε βασικά ενεργειακά προϊόντα. Ξεκινώντας από το αργό πετρέλαιο, στις 6 Οκτωβρίου, παραμονή της επίθεσης της Χαμάς στο Ισραήλ, η τιμή κλεισίματος του Brent βρισκόταν στα 84,58 δολ./βαρέλι, ενώ στις 9 Νοεμβρίου έκλεισε 5,4% χαμηλότερα, στα 80,01 δολ./βαρέλι. Σε σύγκριση με την αρχή του 2023 ήταν 3,0% υψηλότερη. Στο χρονικό διάστημα από την 6η Οκτωβρίου, η τιμή του Brent διακυμάνθηκε σε συνάρτηση με τις εξελίξεις του πολέμου, ανερχόμενη ενδοσυνεδριακά έως τα 93,79 δολ./βαρέλι. Πλέον πιθανή εστία διαταραχών στις τιμές αργού πετρελαίου εξαιτίας του πολέμου παραμένει μια εμπλοκή του Ιράν, λόγω αφενός του υψηλού μεριδίου του στην παραγωγή πετρελαίου από τις χώρες του ΟΠΕΚ (9,8% στο ενδιάμεσο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2023), αφετέρου εξαιτίας της μέσης αύξησης της παραγωγής του φέτος κατά 200.000 βαρέλια/ημέρα έναντι του 2022, που εν μέρει αντιστάθμισε τις περικοπές ύψους 850.000 βαρελιών/ημέρα από τις υπόλοιπες χώρες του ΟΠΕΚ. Την τρέχουσα περίοδο, τα προθεσμιακά συμβόλαια για το πετρέλαιο Brent κυμαίνονται ελαφρώς χαμηλότερα, στα 79,4 δολ./βαρέλι για τον Μάρτιο και στα 78,8 δολ./βαρέλι για τον Ιούνιο.

Σε ό,τι αφορά τις εξελίξεις στην τιμή φυσικού αερίου στον κόμβο TTF, από 38,23 ευρώ/MWh στις 6 Οκτωβρίου, έκλεισε στις 9 Νοεμβρίου στα 48,13 ευρώ/MWh, 25,9% υψηλότερα. Όμως, σε σύγκριση με την αρχή του 2023 ήταν χαμηλότερη κατά 33,7%. Από την αρχή του πολέμου, ανήλθε έως τα 55,87 ευρώ/MWh, όμως υποχώρησε και στα 43,92 ευρώ/MWh. Η διατήρηση της τιμής του φυσικού αερίου TTF σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με πριν τον πόλεμο οφείλεται σε λοιπούς συγχυριακούς παράγοντες, όπως η διαρροή στον αγωγό Balticconnector στα μέσα Οκτωβρίου, η οποία θεωρήθηκε από τη φινλανδική κυβέρνηση πράξη δολιοφθοράς, οξύνοντας την ανησυχία για τον εφοδιασμό της Ευρώπης. Από την άλλη πλευρά, τα τρέχοντα αποθέματα φυσικού αερίου στην Ε.Ε. είναι ιδιαίτερα υψηλά, με την πληρότητα των αποθηκευτικών χώρων στις 9 Νοεμβρίου στο 99,6%. Επιπλέον, η σημασία της Μέσης Ανατολής για τον εφοδιασμό της Ε.Ε. σε φυσικό αέριο, σχεδόν αποκλειστικά λόγω του Κατάρ, αν και αυξημένη το 2023 σε σύγκριση με το 2022, στο 8,3% από 7,4% στην περίοδο Ιανουαρίου - Αυγούστου, είναι χαμηλή. Τούτων δεδομένων, οι πιθανές επιπτώσεις μιας γενίκευσης του πολέμου στη Γάζα στην ευρύτερη περιοχή στην επάρκεια της Ε.Ε. σε φυσικό αέριο δεν αναμένεται να είναι ισχυρές.

* EUROBANK RESEARCH

Μικρά κέρδη την Τρίτη στο Χρηματιστήριο

Μικρά κέρδη κατέγραψε την Τρίτη το Χρηματιστήριο, με τον Γενικό Δείκτη να σημειώνει άνοδο σε ποσοστό 0,49%, κλείνοντας στις 126,97 μονάδες. Άνοδο 0,52% παρουσίασε ο Δείκτης FTSE/CySE 20, ο οποίος έκλεισε στις 77,03 μονάδες. Ο ημερήσιος τζίρος διαμορφώθηκε στις €366.347. Από τους επιμέρους χρηματιστηριακούς δείκτες, μόνο η Κύρια Αγορά κινήθηκε ανοδικά σε ποσοστό 1,06%, ενώ ο τομέας των Επενδυτικών Εταιρειών έκλεισε με άνοδο 2,83%. Πτώση σημείωσε η Εναλλακτική Αγορά κατά 0,39%, ενώ τα Ξενοδοχεία δεν παρουσίασαν μεταβολή. Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προέβλεψαν οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €265.260 (άνοδος 0,34% - τιμή κλεισίματος €2,94). Ακολούθησαν οι μετοχές της Demetra Holdings Plc με €59.242 (άνοδος 3,28% - τιμή κλεισίματος €0,63), της Ελληνικής Τράπεζας με €33.200 (χωρίς μεταβολή - τιμή κλεισίματος €2,19), της Logicom με €3.288 (άνοδος 1,48% - τιμή κλεισίματος €2,74) και της K&G Complex με €1.734 (πτώση 2,50% - τιμή κλεισίματος €0,312). Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγματεύσεως έξι κινήθηκαν ανοδικά, τέσσερις πτωτικά και δύο παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε σε 120. Εξάλλου, το Χρηματιστήριο ανακοίνωσε ότι στις 13 Νοεμβρίου 2023 τέθηκε σε εφαρμογή η νέα Κανονιστική Απόφαση του ΧΑΚ, για τη Λειτουργία του Κεντρικού Αποθετηρίου και Κεντρικού Μητρώου Αξιών (ΚΑΜ) και η νέα έκδοση του Συστήματος Αύλων Τίτλων (ΣΑΤ) που υποστηρίζει τις εργασίες του ΚΑΜ. Με τις πιο πάνω αλλαγές, σύμφωνα με το ΧΑΚ, εισάγεται αριθμός νέων και αναβαθμισμένων υπηρεσιών και διαδικασιών του ΧΑΚ, όπως χρήση διεθνών ανοικτών διαδικασιών επικοινωνίας με τους συμμετέχοντες, νέοι τύποι Μερίδων/Λογαριασμών στο ΚΑΜ, νέες λειτουργικές δομές στους συμμετέχοντες, Investor CSD και χρηματικές διανομές.

Το ΧΑΚ αναφέρει ότι έχει συνεργαστεί με τον Όμιλο Χρηματιστηρίου Αθηνών (ΑΤΗΧΕ) για την εφαρμογή της νέας έκδοσης ΣΑΤ και προσθέτει πως το ΣΑΤ έχει αναπτυχθεί από το ΑΤΗΧΕ, και χρησιμοποιείται και από τους δύο Οργανισμούς, ως μέρος της Κοινής Πλατφόρμας.

Υψηλότερα επιτόκια, λιγότερα στεγαστικά

Αισθητή μείωση της αξίας και του αριθμού των νέων δανείων που χορηγήθηκαν το β΄ τρίμηνο καταγράφει η ΤτΕ

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Η άνοδος των επιτοκίων βλάπτει σοβαρά τη στεγαστική πίστη, επηρεάζοντας τόσο τη ζήτηση όσο και την προσφορά για στεγαστικά δάνεια. Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία της ΤτΕ με βάση τα οποία οι εκταμιεύσεις στεγαστικών δανείων υποχώρησαν το β΄ τρίμηνο του 2023 κατά 10,7%, ενώ το ίδιο διάστημα μεγαλύτερη υποχώρηση της τάξης του 12,4% παρουσίασε και ο αριθμός των δανείων που χορηγήθηκαν. Συγκεκριμένα, οι εκταμιεύσεις δανείων υποχώρησαν από τα 270,3 εκατ. ευρώ στα 241,5 εκατ. ευρώ, ενώ ο αριθμός των δανειακών συμβάσεων που υπεγράφησαν περιορίστηκε από 3.535 σε 3.097.

Η εικόνα σε επίπεδο βμήνου δεν διαφοροποιείται ιδιαίτερα, καθώς παρά την οριακή άνοδο κατά 1,8% των εκταμιεύσεων, στα 507,8 εκατ. ευρώ από 498,7 εκατ. ευρώ το α΄ εξάμηνο του 2022, ο αριθμός των στεγαστικών συμβάσεων που υπογράφηκαν μειώθηκε οριακά στις 6.578 το α΄ εξάμηνο του 2023 από 6.596 το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Όπως παρατηρεί η ΤτΕ στην έκθεση για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα που δημοσιεύθηκε πρόσφατα, οι εκταμιεύσεις παραμένουν χαμηλές τόσο ως απόλυτο

Οι εκταμιεύσεις παραμένουν χαμηλές τόσο ως απόλυτο μέγεθος όσο και σε σύγκριση με το επίπεδο προ χρηματοπιστωτικής κρίσης.

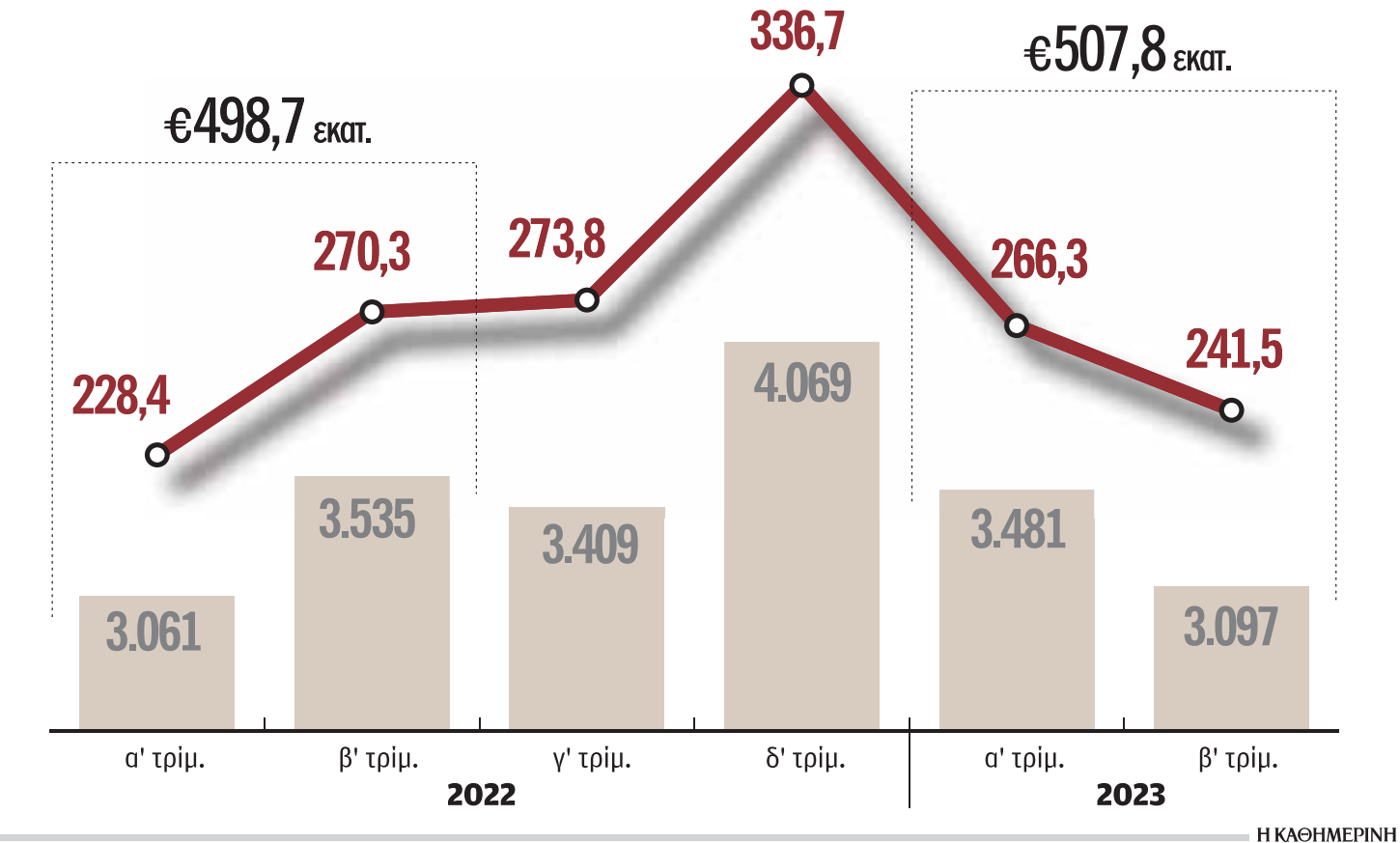
μέγεθος όσο και σε σύγκριση με το επίπεδο προ της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Η μείωση της ζήτησης είναι αποτέλεσμα της ανησυχίας που δημιουργεί στα νοικοκυριά η άνοδος των επιτοκίων, που αυξάνει το κόστος εξυπηρέτησης των δανειακών τους υποχρεώσεων, αλλά και της ανόδου των τιμών των κατοικιών, που καθιστά σχεδόν απαγορευτική την προσέλευση αγοραστών μεσαίων εισοδημάτων.

Η πολιτική των τραπεζών δεν συνοδεύθηκε από χαλάρωση των πιστοδοτικών κριτηρίων, γεγονός που επιβεβαιώνεται από το ότι ο σταθμισμένος μέσος όρος του δείκτη δανείου προς την αξία του ακινήτου υποχώρησε το β΄ τρίμηνο του έτους στο 61,4% από 63,1% το αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο. Αυτό σημαίνει ότι όσοι κατέφυγαν στον δανεισμό για την αγορά κατοικίας είχαν διαθέσιμα ίδια κεφάλαια το 39,6% της αξίας του ακινήτου που αγόρασαν. Αντίστοιχα, ο σταθμισμένος μέσος όρος του δείκτη δανείου προς εισόδημα, διαμορφώθηκε στο 3,5, υποδεικνύοντας ότι το σύνολο των δανείων που εξασφαλίζονται με οικιστικά ακίνητα είναι σχεδόν 3,5 φορές υψηλότερο

Χορηγήσεις στεγαστικών δανείων

■ Αριθμός δανειακών συμβάσεων

■ Εκταμιεύσεις δανείων (σε εκατ. ευρώ)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

από το ετήσιο διαθέσιμο εισόδημα των δανειοληπτών.

Το πρόγραμμα «Σπίτι μου»

Ενισχυτικά από το γ΄ τρίμηνο του έτους αναμένεται ότι έχει λειτουργήσει στην αγορά στεγαστικής πίστης το πρόγραμμα «Σπίτι μου», το οποίο έχει συγκεντρώσει έντονο ενδιαφέρον, με την κατάθεση περίπου 40.000 αιτήσεων από την έναρξή του στις 3 Απριλίου 2023. Από αυτές, ήδη οι 23.875 έλαβαν προέγκριση και 9.378 προχώρησαν στο στάδιο της έγκρισης, δεσμεύοντας 742 εκατ. ευρώ από τον συνολικό προϋπολογισμό των 750 εκατ. ευρώ της ΔΥΠΙΑ για το πρόγραμμα. Τα δύο τρίτα των εγκεκριμένων δανείων αφορούν νέα ζευγάρια, ενώ το 88% αφορά δικαιούχους με ετήσιο εισόδημα κάτω από 24.000 ευρώ. Οι εγκρίσεις αφορούν δάνεια συνολικού ύψους 989,5 εκατ. ευρώ και το μέσο ύψος του δανείου ανέρχεται σε 105.510 ευρώ.

Όπως παρατηρεί η ΤτΕ, οι δαπάνες για τόκους ως ποσοστό του μέσου ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών παρουσίασαν για τα στεγαστικά δάνεια ση-

μαντική αύξηση το 2023 εξαιτίας της αύξησης των επιτοκίων των υφιστάμενων δανείων. Η άνοδος είναι πιο αισθητή στα μακροπρόθεσμα στεγαστικά δάνεια, όπου το μέσο επιτόκιο στα υφιστάμενα υπόλοιπα με διάρκεια άνω των πέντε ετών αυξήθηκε κατά 226 μονάδες βάσης και διαμορφώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2023 στο 4,4%, έναντι 2,2% τον Ιούλιο του 2022. Σε ό,τι αφορά τα στεγαστικά δάνεια με διάρκεια από ένα έως πέντε έτη, το μέσο επιτόκιο αυξήθηκε λιγότερο, δηλαδή κατά 127 μονάδες βάσης, αλλά και πάλι διαμορφώθηκε σε υψηλά επίπεδα και συγκεκριμένα στο 5,2% τον Σεπτέμβριο του 2023 έναντι 3,9% τον Ιούλιο του 2022. Αποτέλεσμα είναι οι δαπάνες για τόκους ως ποσοστό του μέσου ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών για τα στεγαστικά δάνεια να παρουσιάζουν το 2023 σημαντική αύξηση εξαιτίας της αύξησης των επιτοκίων των υφιστάμενων δανείων.

Υψηλό κόστος στέγασης

Η χώρα μας κατατάσσεται στη δυσμενέστερη θέση μεταξύ των χωρών της Ευρώπης σε ό,τι αφορά το κόστος στέγασης,

καθώς τα έξοδα για τη συντήρηση του ακινήτου σε συνδυασμό με την πληρωμή υπηρεσιών κοινής ωφελείας, «απομυζά» το 34,2% του διαθέσιμου εισοδήματος των Ελλήνων, έναντι 19,9% κατά μέσον όρο για την Ευρώπη των «27».

Αντίστοιχα, την υψηλότερη τιμή μεταξύ των χωρών της Ζώνης του Ευρώ έχει η χώρα μας και σε ό,τι αφορά τον δείκτη υπερβολικής επιβάρυνσης λόγω του κόστους στέγασης, καθώς το έτος 2022 το 27% του πληθυσμού της χώρας επιμίσπηκε κόστος στέγασης που αναλογούσε σε ποσοστό άνω του 40% του διαθέσιμου εισοδήματός του, όταν το αντίστοιχο ποσοστό πληθυσμού στη Ζώνη του Ευρώ διαμορφώθηκε στο 9,4%.

Όπως παρατηρεί η ΤτΕ, η θέση της Ελλάδας στην κατάταξη επηρεάζεται από το χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το 2022 η Ελλάδα εμφανίζει την 3η χειρότερη επίδοση μετά τη Βουλγαρία και τη Σλοβακία σε ό,τι αφορά το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ).

Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε μετά τη βελτιωμένη τιμή που υπέβαλε η UniCredit για την απόκτηση 211.138.299 μετοχών της Alpha Bank το Σάββατοκύριακο, ανεβάζοντας την τιμή στο 1,39 ευρώ ανά μετοχή, από 1,33 ανά μετοχή που ήταν η προηγούμενη προσφορά.

ανάπτυξης για την Alpha Bank, καθώς η δυναμική και η υψηλή εξειδίκευση του ιταλικού ομίλου, σε συνδυασμό με τη στήριξη των μακροπρόθεσμων θεσμικών επενδυτών που έχουν ήδη επενδύσει στις προοπτικές της τράπεζας, βελτώνει θεαματικά τις δυνατότητες περαιτέρω δημιουργίας αξίας για τους μετόχους, τους πελάτες, το προσωπικό της τράπεζας, καθώς και για την ελληνική οικονομία».

ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΖΩΡΤΖΗ

Deloitte.

2023 Global Human Capital Trends

© 2023 Deloitte Limited

Στελέχη από κορυφαίους οργανισμούς αναλύουν τις νέες βασικές αρχές για έναν κόσμο χωρίς όρια.

